

3 5
ԿԵՆՃԼԵՐԷ, ԳՐԶԼԱՐԱ ՎԷ ԶԵՎՃԵՅՆԷ

Հ Է Տ Ի Յ Է

ԹԻՄՈԹԻ ԹԻԹԳՐՄ

ՎԷ ՍԱՐԻ ՄԷՇԱՀՐՐԻՆ ԱՍԱՐԸՆՏԱՆ

ԹԷԲԷՄԷ ՕԼՈՒՄԹԷ ՏԵՐ

ՄԻԹԷՐՃԻՄ ՎԷ ՃԱՄԻ

Ս. Գ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆՅԱՆ

ԻՍԲԱՆՊՈԼ

ՄԱԹՊԱՆԻ Յ. ՄԱՏԹԷՍՅԱՆ

1899

ԶԵՎՃԵՅՆԷ Հ Է Տ Ի Յ Է

ԹԻՄՕԹԻ ԹԻԹԳԸՄ
ՎԷ ՍԱԻՐ ՄԷՇԱՀԻՐԻՆ ԱՍԱՐԸՆՏԱՆ
ԹԷՐՃԷՄԷ ՕԼՈՒՆՄՈՒՇ ՏԸՐ

ՄԻԹԷՐՃԻՄ ՎԷ ՃԱՄԻԻ
Ս. Գ. ՅԱՐՈՒԹԻԻՆԵԱՆ

ԻՍԹԱՆՊՕԼ
ՄԱԹՊԱԱԻ Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

1899

معارف عمومیہ نظارت جلیہ سنک رخصتنامہ سیلہ طبع اولمشر

2310-70

ԻԶԱՂԸ ՄԱԳՍԷՏ

Պուրատա ինսանլար՝ վալիտէլէրի, հէմէ-
րիլէրի, քէրիմէլէրի, զէվէլէրի, եանի տէ-
ֆէրի հայամըն ահէնի ու էլհանընը թէշքիլ է-
տէն էլթաֆէթ վէ զէրաֆէթլէր, շէֆգամ վէ
մուհապպէթլէր եօլունա չալըշպ չապալար-
լար, գատընլար իսէ, քէնաիլէրին եէվմի վէ-
զաիֆի հայամիլէրինին ինրատընտա մու-
զատտէս եէրլէրտէ կէզէրլէր:

ՀՈՒԹԻԸՐ

Իշթէ պու վէճհլէ մէսէրլէթ վէ մուհապ-
պէթլէր վէ կէօզ եաշլարը վէ ինսանլարըն միշ-
թէրիբ օլտըղլարը հէր կէօնէ էլէմ ու քէտէր-
լէր իլինտէ իբիսի տաիսի իիսիյարլանըրլար,
վէ հէր ճիհէթլէ պալթիյար իսէլէր, այնի զէ-
մին ու զէմանտա վէֆամ էտէրլէր, վէ շէմսի
զարիպլէր՝ սէմատան անլէրին մէզարլարը իւ-
զէրինէ նազար էտէրլէր:

ԼԷՑ ՀԵՆԹ

Գարեյունը քիրամըմըզա պու տէֆա տաիսի
Թիմօթի Թիթգըմ նամ Ամէրիգալը միւհէլլիֆի էշ-
հէրին «Չէվէլէնէ մէքթուպլար» նամ էտէրինի պիր
չօգ իլավէլէր իլէ վէ «Չէվէլէնէ հէտիյէ» նամը
ալթընտա թագտիմ էթմէք շէրէֆինէ նաիլ օլտը-

ղըմըգտան տօլայը , քէնտիմիղի պախթիյար ատտ էտէրիզ , Միւէլլիֆի ի միւմարիէյնի իւք իքի էսէ-
րինի օգուժը օլանլար՝ հիչ շիւպէմ եօգ քի պու-
նըն միւթալաասընտան տախի զայէթլէ մահդուզ
օլաճագլար տըրլ Մուճարիէյն իշպու էսէրինտէ զէվ-
ճէյնէ , եանի զէվճ վէ զէվճէյն թէվճիհի խիթապ
էթմէքտէ օլուպ , անլէրէ հայաթը իզտիվաճիյէյի
եալընըզ չէքիլիւր գըրմագ իչիւն տէյիլ , անճագ միւմ-
քին մէրթէպէ խօշ , ճագիպէլի , սէմէրէտար , մէ-
սուտ վէ պախթիյար գըլմագ իչիւն տախի վասը-
թալար կէօսթէրմէքտէ տիր :

Զաննըմըճա , պու տիւնեատա հայաթըն էն ալի
մագսէտի՝ մէրտանէ ախլագ ու էվսաֆ սահիպի օլ-
մագ , վէ վիւճուտիմիղի վէ բուհըմըզը , եանի ազ-
լըմըզը վէ վիճտանըմըզը , գալպիմիղի վէ ճանըմըզը ,
միւթթաիտ օլտըզարը տէրէճէի քէմալլէրինէ իսալ
էթմէք տիր : Հալպուքի ազլի վէ ախլագի թէրագ-
դըյաթ վէ թէքէմիւլաթըն մուհիմմէ պիր գըսմը՝
միւնասէպաթը իզտիվաճիյէյն տախիլ օլմագտան
պաչգա պիր եօլտա իսթիհսալ օլուճամագ : Իզտի-
վաճ՝ հայաթըն սաիր հէր հանկի պիր հալինտէն զի-
յատէ սայ ու զայրէթ վէ չէվզ ու չէթարէթ էօմ-
րիւ տիր : Խնսանըն բուհանի վէ ճիսմանի պիլ ճիւմլէ
իսթիտատ վէ գապիլիյէթլէրի , հիսսիյաթ վէ մէյ-
լիյաթը՝ չօգճա էվլիլիք հալինտէ մէյտանա չըգար-
լար : Էվլիլիք ալէմինին իսթիլգամ էթտիլի տիգ-
գաթ ու ինթիմամ վէ սայ ու զայրէթ , պախշ էթ-

տիլի զէվզ ու մէսէրէթլէր վէ պախ օլտըզը էլէմ
ու քէտէրլէր՝ ինսանըն վիւճուտճէ , ազլճա վէ ախ-
լագճա մէվճուտիյէթլինի պիւսպիլիւն իշղալ էտէր-
լէր վէ անըն պիլ ճիւմլէ գապիլիյէթ ու իսթիտատ-
լարընը միւսաիտ եախօտ զայր ի միւսաիտ թարգա
մէյտանա չըգարըլար : Նէ՝ գատար չօգ քիմսէլէր
վար տըր քի էլիէվմ քէնտիլէրին քէմալլարընտան ,
իշկիւզարըզլարընտան , մէհարէթ վէ էնիյէթլէ-
րինտէն , վէլ հատըլ քէնտիլէրին՝ 'ազլի վէ իճթի-
մաի հէր կէօնէ էվսաֆ վէ ախլագը համիտէլէրին-
տէն վէ պինաէն ալէյն քէնտիլէրին ղէֆահիյէթլէ-
րինտէն եախօտ ագալլի իսօշնուտիյէթ վէ մէմնու-
նիյէթլէրինտէն տօլայը էվլիլիք հալընա միննէթտար
տըրլար , զիրա փիշի նազարըմըգտան չու հագի-
գաթը միւճէրէպէյի տուր թութմամալընըզ քի
իզտիվաճ՝ ինսանա պէօյիւք պիր սէվզ ու թէշվիգ
տիր , վէ էլէր ինսանըն իւզէրինէ մատտի վէ մա-
նէվի եիւքլէր գօյար իտէ , քի պուշար ֆիլ հա-
զիգա ինսանըն թաշըյամայաճազը եիւքլէր տէյիլէր
տիր , ինսանըն հէփ ազալէլէրինի , հէփ ասապէլէ-
րինի , պէյնինին հէր պիր հուվէյսէլ վէ հիւճրէսինի ,
մէվճուտիյէթլիմիղին հէփ զէրիլէրինի , ինսան մա-
քինասընըն հէփ զէնպէրէքլէրինի գուրուպ թէր-
պիլէ էտէր : Հայաթը տիւնեատա մուվաֆֆագիյէ-
թին , ազլ ու ֆէթանէթին , ֆէնն ու սէնաթըն ,
թէգատտիւմիւն , էն պէօյիւք վէ էն մագպուլ էճը
ու միւքեաթաթլարընը ինրագ էթմէքլիք՝ իշթէ ա-

սըլ պէօյլէ թէրազգը էթմիշ , պէօյլէ նէշլ ու նէմա պոււմըշ , պէօյլէճէ գուվլէթլէնմիշ պիր ատէմին իշի տիր : Քէնտիլէրինինքինի կէշինտիրմէք , քէնտիլէրինինքինի մէսուտ գըլմագ , քէնտիլէրինինքինէ շէրէֆ կէթիրմէք , անլէրին մէվգըրինի եիւքսէլթմէք էմէլ ու արգուսը՝ թապիաթ ը ինսանիյէնին իշլէմէսինէ վէ օտա էն ալա սուրէթտէ իշլէմէսինէ պարս օլմուշ օլան էն պէօյիւք թէշվիւգաթտան պիրի տիր :

Միւէլլիֆ ի քիթապ՝ պու քիթապըն սօն պապընտա հայաթը ինսանիյէտէն պահա էթտիյի սըրատա շէօյլէճէ իտարէ ի լիսան էտիյօր . «Ջանն էտէօր միսինիդ քի խայալ , բօման եախօտ շիր՝ հագիգի պիր հայաթըն պէօյիւքլիւյիւնիւ , կիւզէլլիյինի եախօտ ապլի շան ու շէրէֆինի լայըզըլէ իզան էթմէյէ մուզթէտիր տիրլէր : Անը թարիֆէ չըզըշարագ , էրքէք վէ գատընն էն ալի հայաթընա տարի օլան էֆքեարըմը լիսանէն թարիֆ ու պէյանա նէ տէրէճէլէրտէ իգթիտարսըզ օլտըզըմը հիսս էյլէտիմ : Շիրինգէպան մուղաննիյէ ի մէշհուրէ Մատամ Պրաուէնինկ՝ նալի ի իշամ օլմուշ օլտըզը պիր զէմանտա քէնտիլիյինտէն պէյան էթմիշ օլտըզը պիր իթիգաա՝ սէրսէմ բուհըն գօլայճա իտրաք էտէմէյէճէյի ումուլի պիր մանայը հաիզ տիր : Միւմաիլէյնա Ալլահա ինանըր վէ անը սէվէրիմ՝ տէմիշ տիր : Պէնտէ քէնտի թարաֆըմտան այնի սէօղիւ թէքրար էտէրիմ : Տիյանէթփէրվէրլիք վէ հայաթը

ինսանիյէ մուհապպէթի իլէ , հայաթ՝ կէրչէքտէն ալի վէ կիւզէլ պիր շէյ օլուր : Էօյլէսի պիր էօմր կէշիրմէք՝ ատէմին նէ գատար զանմէթ վէ մէշագաթ շէքմէսինիտէ իսթիլգամ էթսէ , եախօտ պազէն հայաթընը գարարթմագ իւզրէ , քէնտիլին իւզէրինն նէ գատար էլէմ ու քէտէրլէր տէ կէթիրսէ , երինէ տէ պի պէհա պիր իմթիյազ տըր : Պու կիպի պիր հայաթ՝ ինսանըն սէնաթընա , մէսլէքինէ եախօտ իթիգատաթ ը տինիյէսինէ պաղըր պիր շէյ տէյիլ տիր : Պու կիպի պիր հայաթ՝ տիւնեքվի հէր նի՛մէթտէն զըտա ալըր , պէլա վէ ֆէլաքէթլէր իչինտէ գուվլէթլէնիպ թէրազգը էտէր : Սէմա ալթընտա էն պէօյիւք վէ էն էյի շէյ՝ պու կիպի պիր հայաթ տըր : Ճահ ու մէսնէտ՝ անըն շէրէֆինի եիւքսէլտէմէտիյի կիպի , մալ ու սէրվէթ՝ անըն գըլմէթինի արթըրամագ : Անըն թարիզի՝ էն ալի մանասընտա , հայաթը թէշքիլ էտէն հագիգի էրքէքլիք վէ գատընըգտա , հագիգի փէտէրլիք վէ վալիտէլիքտէ , հագիգի տօսթլըզ վէ ագրապալըգտա , հէփ մէշրու վէ թապիի հալլէրտէ պուլուռնուր : Քէզալիք հագիգի հայաթըն թարիգի՝ ինսանըն ասըլ թաշիմ ու թէրպիյէսինի մուճիպ օլան վէ անը մուֆիտ նիզամ ու ինթիզամա ալըշտըրան հիւզն ու քէտէր , ֆագր ու զարուրէթ վէ մուզիգ հալլէր իչինտէն կէչէր : Հայաթըն կէշտիյի թարիգ՝ սապուրանէ վէ նէֆսֆէտաքեարանէ գահրէմանլըգ տըր : Ալլահըն վէ վիճտանըն էմր էթտիյի ֆարզ վէ վագիֆէլէր՝

ճան ու կէօնիւտէն իճրա՝ օլունաբզլարը հալտէ , կիւնէչին շէօլէսի՝ պիր չիչէյին իչինէ նէ գատար տօղրուտան տօղրույա նուֆուզ իտէրսէ : ինսանը օլ նուրանի թարիգ իւզէրինտէն օ գատար տօստօղրու սէ՛նանն էն փարլազ գափուսընա ինտա վէ իրչատ էտէրէր :

«Էթրաֆըմա պազըպ տա էվլի էրքէք վէ գատընլարըն գըսմը ազամընըն կէչիրմէքտէ օլտըզլարըն էօմրիւն նէ գատար հաղիր , նէ գատար վահի , նէ գատար կէվլէք օլտըղընը կէօրտիւլիւմտէ , տօղրուսը հայրէթ վէ թէրահհիւմ իչինտէ գալըրըմ : իզտիվաճ հատտէն աչըրը թէքիթ ու թէքէլիւֆ , պիր բէսմ վէ մօտա օլմուշ տրը : Ատաթ վէ վէգափի ի իզտիվաճիյէ՝ հատտէն աչըրը սուրի վէ բէսմի շէյլէր սըրասընա կէչմիշ տիր : Պունտան էվլէլքի մէթթուպլարըմտա հայաթ ը իզտիվաճիյէնին հայաթա տաիր արամըզա կիրմիշ օլան պիր թագըմ եանըն Ֆիքիրլէրին տիւզէլտիւմէսի իլէ , նասըլ էյի վէ խօշ պիր շէյ օլաճաղընը կէօսթէրմիչիւմ տիր : Պիր կէնճ էրքէք եախօտ գատըն՝ հայաթ սէօղիւնիւ , անճազ եչիւպ իչմէք , կիյինիպ գուշանմազ , թագըպ թագըշտըրմազ , կէզիպ թօղմազ վէ փարա գազանմազ մանասընտա անլարլար իսէ , մագսէտի հայաթ՝ քէնտիլէրճէ , պիր թագըմ իշթիհալարընը իգնա էթմէքտէն , ալթուն երղմազտան , արապայա պինմէքտէն վէ կէօղէ չարփան պիր մէվգը իշղալ իթմէքտէն տահա էօթէյէ կէչմէքսէ , էօյլէ

քիմսէլէրին եիւքսէք պիր ֆիքր ու թէսավլուր իլէ տէյիլ , անճազ մահազա պիր մէրազ վէ պիր մօտա սաիգասըլլէ էվլէնմէլէրի թապիի տիր : Պինաէն ալէնյ հագիզի հայաթ ը իզտիվաճիյէնին պինասը՝ հագիզի հայաթ ը ֆէրտիյէ էսասը իւզէրինէ գուրուլմալը տրը : Պիր տէֆա էրքէքլէր վէ գատընլար՝ հէր նիւմէթին տօղրուտան վէ տօլայրտան ֆէրտլէրին թէրազընա կարտըմ էթմէյէ թա՛նին վէ թագտիր օլունմը իտիյի , վէ պիզիւմ պէլա վէ մուսիպէթ թէսմիյէ էթտիյիմիզ շէյլէրին — զահմէթ վէ մէշազգաթըն , ֆագր ու զարուրէթին , տէրտ վէ քէտէրին , մուզայագա վէ կիւնահ իզվա վէ թէճրիպլէրինին — մինթարաֆ իլլահ գուվլէ ի ախլազընյմիզին զապթ ու իտարէսի իչիւն մուայեէն վէ մուզատտէր իտիլէրի ֆիքրինի անլայըպ թէսլիւմ ու իթիրաֆ էտինճէ , պիր տէֆա հայաթըն եիւքսէլմէյէ մէյսալ , վէ տահա ալի պիր էօմր իչիւն պիր թէտարիք , պիր հազըրլըզ օլտըղընը վէ հայաթըն մուհաթ օլտըղընէյէնէք իլէճէք , կիյէճէք վէ ճահ ու մէսնէտ կիպի զահիրի վէ խարիճի հալէրին ֆանի շէյլէր իտիլէրինի անլայընճա , — կէնճլէր վէ կէնճ գըզլար՝ պու ֆիքրէ զահիպ օլունճա , օ զէման անլէրին իզտիվաճըն մանասընը թէմամէն անլամը օլտըզլարընը իտտիա էտէպիլիրիզ : Անճազ հայաթ ը ֆէրտիյէնին իշպու ֆիքր ու թէսավլուրը սայէսինտէ , միւնասէպաթ ը իզտիվաճիյէ՝ թամմ մանասըլլէ անլայընպ իզահ օլունա պիրիւր , էրքէք

վէ գատորն թապիաթլարը միւթէգապիլէն մուսվէ-
նէթ , թէշվիգ վէ պէսլէնմէ իչիւն պիր եէրէ կէ-
լրլէր , Հէր պիրինին էյիլիյի տիկէրինին մալի օ-
լուր , վէ հէր պիրի իւզէրինտէ պուլունան ֆէնա-
լըզլար , տիկէրինին թէսիր ու նուֆուզը իլէ մահվ
ու իզալէ էտիրլը : Իլմի քիմնատա իմթիգաճ է-
տէն համիդ վէ գալեա միսիլիւ , անլէրին հայաթը
այրըմազ սուրէթտէ պիրլէշիպ՝ ապը քէվսէր միսիլ-
լիւ , պիր մէլէյին լէպլէրի իւզէրինտէ քէօիլւ-
լէնմէյէ լայըգ թաթլը պիր շէրպէթ օլուր :

«Վէ չիմտի էլվէտա սէվկիւլիւ տօսթլարըմ , Հա-
յաթ սիզլին էօնիւնիւզտէ տիր — եալընըզ զէմինի
հայաթ տէյիլ , անճագ էպէտիյէթին էրիչի իչինտէն
կէշէն սօսըզ ըիշթէ ի հայաթ տախի էօնիւնիւզտէ
տիր : Սիզլին իչիւն էրքէքլիյէ վէ գատորնըզա մախ-
սուս հէր նէվ մէսէրրէթ , հէր նէվ սըհհէթ ու ա-
ֆիյէթ թէմէննի էտէր իքէն , հիչ պիր զահմէթ վէ
մէշագգաթ չէքմէմէնիզի , հիչ պիր զաիլէ վէ էն-
տիշէնիզ օլմամասընը , հիչ պիր եօրզուշլըզա օղ-
րամամանըզը , հիչ պիր հիւզն ու էլէմ գուշընը
կէօլլէրինիզ իւզէրինէ գօնմամասընը , հիչ պիր իզ-
վա վէ թէճրիպէյէ տիւշար օլմամանըզ թէմէննի
էթմէմ . անճագ Ալլահըն սիզլին օմուզընըզ իւզէրի-
նէ գօտըզը եիւքիւ թաշըմանըզը վէ օ տա ալա
սուրէթտէ թաշըմանըզը թէմէննի էտէրիմ : Ազը
սէլիմ սահիպի վէ քեամիլ ատէմլէր օլասընըզ տէյիւ
հատտէն աշըրը թէտիպ ու թէքտիր օլունմաղա լիւ-

գումընըզ օլմամասընը թէմէննի էտէրիմ , Լաքին
շուրասընը տա ապա քիւշէ ի խաթըրտան չըգարմայը-
նըզ քի զահմէթ վէ մէշագգաթ չէքմէքսիզին , գուվ-
վէթլի թապիաթ սահիպի , տէրա քէտէր կէօրմէք-
սիզլին , սաիրլէրէ հէմտէրտ օլմամասընըզ : Զէմին իւ-
զէրինտէ կէշիլիլէ կէլէն եէկեանէ հագիզի հայա-
թըն «էլէմլէր վասըթասըլէ քէմալէ էրմէսինէ» հա-
ճէթ մէսս էթմիշ իտլինտէն , էլէմսիզ քէտէրսիզ
քեամիլ ատէմ օլա պիլէճէյինիզ գանընտա պու-
լունմագ՝ սիզճէ զարիպ պիր իտաիա օլուր : Սիզլին
պիր չօղ սէնէլիք — թէրագգը վէ թէքէմիւլինիզ
վէ ըէֆահ ու սաատէթինիզ մուզթազի օլաճագ
տէրէճէտէ ուզուս սէնէլէր մուսամէր օլմանըզ թէ-
մէննի էտէրիմ , զիրա հայաթ՝ պէօլիւք վէ աճիպ
պիր շէյ օլաըզը գատար թաթլը պիր շէյ տիր : Մէս-
քէնլէրինիզի ահէնք վէ նազմէլէր վէ գալպլէրինիզի
մէսէրրէթլէ տօլտուրաճագ գըլմէթտար վէ խայրը
էվլասար իլէ տօլու պիր աիլէյէ մալիք օլմանըզը
թէմէննի էտէրիմ : Վէ վագթա քի հայաթ ագշա-
մընտա , զէրին պուլուլթար՝ անէսթէ անէսթէ վէ
թաթլը թաթլը ալթուն զիրվէլէր իւզէրինէ էնիպ տէ
նուրը սէմալի՝ եղըլմագտա օլան էօլիւմ սիս վէ տիւ-
մանլարը իչինտէն շաշատփաշ օլուր , ալէմի սաատէ-
թէ , տարը պագա վէ գարարա քէմալը սէլամէթ
վէ բահաթ իլէ կիրմէքլիյին սիզէ միւլէստէր օլմա-
սընը թէմէննի էտէրիմ : Օրատա , պէնիմ մանա-
սընը անճագ ճիւզիճէ իզահ իտէպիլմիշ օլաըզըմ հա-

յաթըն մուամմաթը՝ սիզէ քեամիլէն իզան ու պէյան
օլունաճագ տըր ։»

Քիթապըմըզըն իշպու իւշիւնճիւ վէ սօն գըս-
մընը գարիյունը ը քիրամըմըզա թագտիմ էթմէմիզ
միւնասէպէթիյլէ , պունտան էվվէլ նէշր էթտիյիմիզ
գըսմլարընը իշթիրա վէ թամիմ էթմէք սուրէթիյ-
լէ , պիզէ մուավէնէթ ի թէշվիգքեարանէտէ պու-
լունմըշ օլանլարըն ճիւմլէսինէ ալէնէն թէշէքքիւ-
րիմիզի պէյան էտէրիզ : Ումարըզ քի թէշվիգաթ ը
ինսանիյէթքեարանէլէրինի պու տէֆա տախի պիզ-
տէն տիրիզ պույուրմազլար :

ԶԵՎՃԵՅՆԵ ՀԵՏԻՅԵ

Ա.

ԶԵՎՃԵՅՆԻՆ ԻԼԲ ԷՍԱՍԻ ՎԱԶԻՖԵԼԵՐԻ

Տիւնեանքն հեր քարաճընր օլաւարմ,
քա քի շէմա ի մուհապպէթիմիզ էլիսէթ
եէրսէ եանան միւպարէթ վէ կիզէլ պիր մէ-
շալէ միսիլիւ, հայաթը մուհիթ օլան զուլմէթ
սիվարլարընր քէնվիր էլլէսին :

ՎԷՐԱՆՏ ՄԱՍԻ

ԵՎԼԵՄԻՇՄԻՆԻԶ վէ ազըպէթինին

էյի եախօտ ֆէնա օլաճաղընը եալընըզ Ալլան պի-
լիր : Սիզ արթըզ գայաթ հայաթ շարթըյլէ վէ րէ-
ֆիզլէր սըֆէթիյլէ եէքտիկէրինիզէ մէրպութ սընըզ
Պունըն ազիմ վէ մուհիմմ պիր հագիգաթ օլաղը
աճէպա հիշ խաթընըզա կէլմիշ մի տիր : Սիզ պի-
շարէ , ճըլըզ լաքին սէվիմի մասոււմար մագամըն-
տա տիւնեայա կէլմիշ օլաղընըզ վաղթտան պէրու-
էօմրիւնիզտէ իզտիվաճ գատար աշվալ վէ ճէրէ-
յաթ ը հայաթընըզ թէսիր էտէն հիշ պիր հատիսէ

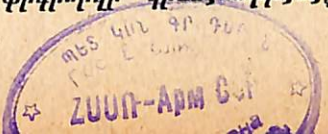
վուգուս պուլմամըն օլտըղընը հիչ տիւշիւնմի՞ւն մի սինիզ , Նէ կիպի էսպապը մուճիպէ սէվգիյէ պիրիպիրինիզ իլէ էվլէնտիյինիզ թէֆթիշ էթմէք հիյէթինտէ տէյիլ իմ Գապիլ քի սիզ թապիի սուրէթտէ այնի նօզթայա ազըպ տա օգիանօսա տէօքիւլմէք իւզրէ , սուլարը սայքի պիր տալդա պիլէ հասը էթմէքսիզին պիրիպիրինէ գարըշան իքի չայճըղաղ միսիլիւ , պիր հէրէ կէլմիշ սինիզ : Գապիլ քի հէվա ու հէվէսինիզին եախօտ մէյլ ու մուհապէթինիզին սաիգա ի չէտիտէսիյէ եախօտ մէնաֆի ի շախսիյէ թէշվիգիյէ վէ եախօտ պիր մէլէյէ պիլէ ճէննէթի անտըրաճագ պիր մուհապէթ ի խալիսանէ գօրը իլէ պիրիպիրինիզ իլէ էվլէնմիշսինիզ տիր : Սիզի իզտիվաճ րապըթասըյէ պիրիպիրինիզէ պաղլամըն օլան էսպապը մուճիպէյի արայըպ թաւաշտըրմագըղըն զէմանը արթըգ կէշմիշ տիր : Էյի քէօթիւ հէր նէ իսէ պիրիպիրինիզ իլէ էվլէնմիշսինիզ : Մուգատտէս անտ ագտ օլունմըն , սէնէտ իմզալանմըն , մէօհրլէնմիշ տիր , վէ չիմտի ճա ի թէտգիզ օլան հէկհանէ մէսէլէ չու տըր . — «Նա՞սըլ հարէքէթ օլունմալը տըր քի , պու իթթիհատ սիզին լէֆահիյէթ վէ սաատէթինիզէ , թէրազգը վէ թէգատտիւմիւնիզէ էն զիյատէ մէտար օլտուն» : Իշթէ պու սիւալէ միւմքին մէրթէպէ ճէվապ վէրմէք իւզրէ , պու պէնտի գալէմէ ալըյօրըմ : Կէշիրէճէք անճագ պիր էօմրիւնիւզ օլտըղընտան , նէ ազչէ , նէ գատար չօգ օլուր իսէ օլտուն , նէ տիւնհէվի

նուֆուզ ու թէսիր , նէ շան ու չէօհրէթ՝ սիզճէ պէտապաթ պիր էօմրէ պէտէլ օլամաղլար : Պէտպաթ օլմագ ինթիմալընա նազարը պիգայտի իլէ պագամազսընը : Պիրիպիրինիզ իլէ զավլա նիգա էթմէք հալինիզէ էլ վէրմէզ , իզտիվաճըղըն սիզճէ սէֆալէթ վէ պէտապաթլըգ մէնպաը օլմասընա պաիս օլաճագ պիր ֆիքրի խաթրընըգտան կէշիրմէք իչիւն պիր արիւզ պէսլէմէյէ , հըրս ու հէվէսի իգնա էթմէյէ եախօտ պիր կէօնէ տույղունըղ մէվգը ի իճրայա գօմաղա արթըգ ազատ տէյիլ սինիզ , էօյլէ իսէ , սիզէ եազըշըր քի , թա իպթիտատէն հէքտիկէրինիզ իլէ քէմալը իթիլաֆ վէ իթթիֆագ իւզրէ օլասընը : Փէք միւնասիպ տիր քի , մէսուտ եաշամագ իչիւն ագտէմճէ գալլ ու գարար էտէսինիզ , եախօտ անվալը տիւնհէվիյէնիզ սէպէպիյէ սըզլէթ վէ սըզընթը չէքմէքիյինիզ իճագ էտէր իսէ , եազըշըր քի պիրլիքտէ մեշազգաթ չէքէսինիզ , վէ այնի սէպէպտէն վէ ճան ու կէօհիւլտէն հէքտիկէրինիզէ հէմ տէրտ օլասընը : Հէր նէ հալ ու քէյֆիյէթլէր թահթընտա օլուր իսէ օլտուն , պիր քիմսէնին սիզին արանըղա կիրմէսինէ ասլա միւսաատէ էթմէյինիզ , Նէ փէտէր նէ վալիտէնիզին , նէ պիրատէր վէ հէմշիրէնիզին , նէ տօսթ եախօտ գօմշուըղըն սիզին իշինիզէ գարըշմաղա — ալէլ խուսուս միյանէնիզտէ իթթիֆագ մէվճուտ օլտըղը միւտտէթճէ — հազգլարը եօգտըր : Մագսէտ ու մէրամլարընը , մէյլ ու արգուլարընը , հալ ու վազիյէթինիզ , վէլ

հասըլ հէր շէյնիդ պիր օլարագ , պիր վիւճուտ թէշ-
քիւ էթմէլի սինիդ, պիր թէն պիր ճան օլմալըսընդ:
Պիրպիրինիդաւէն տահա սըզը տօսթուըզ օլմամալը
տըր : Լաքին սիդի պիր եէրէ կէթիրէն մուհապէթ՝
նէ գատար խալիս վէ բիյասըզ տախի օլսա , պա
թէճրիպէ կէօրէճէքսինիդ քի , միւսաատաթը միւ-
թէգապիլէ օլմատըգճա, էֆքեար ու հիսսիյաթճա օ-
լան իշպու իթթիհատը քեամիլ՝ հուսուլէ կէլէմէզ :
Ճէնապը Հագգ՝ հիքմէթ վէ ինայէթ ի իւհիյէսին-
տէն նաշի , ինսանլարը զայէթ միւթէնէվվի ախլագ
ու էվսաֆ իլէ եարաթմըշ տըր , վէ տիւնեատա իքի
քիշի պիլէ պուլունմազ քի , զէվզ ու թապիաթ ,
թէֆէքքիւր վէ միւթալաալարընըն թարզլարը վէ
թապիի գապիլիյէթ ու իսթիտաալարը ճիհէթիլէ ,
եէքտիկէրլէրինէ օ գատար պէնզէր օլսուըլար քի ,
թարիգ ի հայաթըն հէփ արըզալը նօգթալարընտա
հէր պար պիրլիքտէ եիւրիւմէյէ միւզթէտիր օլսուը-
լար : Էօյլէ իսէ միւսաատէ ի միւթէգապիլէ զարուրի
տիր : Պանա կէլիր քի թապիի իզտիվաճլարը իւ-
զէրինտէն ալթը այ կէչմէգտէն էվվէլ, քէնտի զէվճ-
լէրինին սապրսըզլըգտան նաշի աղըզլարընտան գա-
շըրտըզը աղըր պիր սէօզ սէպէպիլլէ, աղլամամըշ օլան
կէլինլէր փէք ազ պուլունտըլը կիպի, էվլիլիք հալ-
լէրինին իլք ալարընտա պիլէ, «Քէնտիմէ էյի պիր
զէվճէ ինթիխապ էթմէմիշիմ», սէօզիւնիւ խաթ-
րընտան կէչիւրմէյէն երքէքլէր տախի էնտէր գալիւ
տիր :

Պիլիմ կիպի գուսուրը մախլուգլար , հէմ էր-
քէքլէր հէմ տէ գատընլար արասընտա, ֆամիլեանըն
ահէնկ ու ինթիզամընա մուխալիֆ հալ ու հարա-
քէթլէրին տտէմ ի վուգուը տաիրէ ի իմքեան խա-
րիճինտէ տիր, Լաքին ահէնկսիզլիք վէ իմթիզաճսըզ-
լըզըն հէփ սու ի նէթիճէլէրի՝ կէրէք զէվճին, կէրէք
զէվճէնին՝ հէր պիր գուսուր , հէր աղըր սէօզ , հէր
շիքեայէթ , հէր իշթիրագսըզլըք , խօշնուտսըզլըք
հիսսի հուսուլէ կէթիրէն , եախօտ խաթր գըրան հէր
հատիսէ իշիւն եէքտիկէրլէրինտէն աֆվ տիլէմէլէրի
իլէ պէր թարաֆ օլունա պիրլի, Պու մուսամէլէ ի իո-
թիզֆարիլէ՝ տէրալ իճրա էտիլմէլի տիր , վէ էկէր
սէրպէթ վէ մէթին պիր թապիաթա մալիք իսէ-
նիդ , սիզին արանըզտա միւնազաա վուգու պուլ-
մասը՝ միւմքինսիդ տիր : Իթիգատըմճա , զէվճ իլէ
զէվճէ արասընտա զուհուր էտէն միւնազաալարըն
եիւզտէ տօգսան տօգուզը՝ զէվճ իլէ զէվճէնին պիր
պէտպախթլըզը տէյիլ , անճագ մահզա պիր խաթա-
սը սալըմալը տըր : Էկէր իսթէրսէնիդ , պիրլիքտէ
մէսուտ օլա պիրլիսինիդ , լաքին մէսուտ օլմագ ար-
զուսը թարաֆէյնտէն օլմալը տըր : Միւսամէհա վէ
միւսաատէ՝ տախիա պիր թարաֆտան օլմազ : Պիլ
ճիւմէ պէտպախթ իզտիվաճլարտա , ասըլ միւշքիւ-
լաթըն սէր սէպէպի՝ էրքէքլէրին քիպր ու զուրուրը-
գարըլարըն իսէ հէսսասանէ ինատ ու իսրարլարը տըր :
Հէր էրքէյէ վէ հէր գարըյա վասիյէթիմ չու տըր ,
եանի «էկէր բէֆիզինիդի կիւճէնտիրէճէք պիր

2310-72

չէյ էթմիշ իսէնիզ , — անը կէրէք գաստէն վէ կէ-
րէք պիլա գաստ կիւճէնտիրմիշ օլունըզ , ֆարգ
էթմէզ — հիշ վագթ ֆէվթ էթմէյէրէք , անըն աֆ-
վընը տիւէյինիզ : Պու մուամէլէ՝ մէսէլէյի հալլ էթ-
մէնին էն էնվէն վէ էն գօլայ Եօլու տըր : Իթիրաֆ ը
գուսուր՝ տիկէր պիր իթիրաֆ ը գուսուրա Եօլ ա-
չար վէ մէսէլէ պու վէճիլէ գափանըր , վէ օտա ինթի-
մալ քի սէնէնին օլ մէվսիմինէ միւնասիպ օլան էն
թաթլը պիր պուսէ իլէ գափանըր : Պու տէրսի պիր
տէֆա էօյրէնտիքտէն սօնրա , անը սուհուլէթլէ թէք-
րար էտէ պիլիրսինիզ : Շու գատար քի պիրպիրի-
նիզին Եիւրէյինի Եափմաղա ֆուրսաթընըզ օլսուն
տէյիւ , հէր կիւն Եէքտիկէրինիզի կիւճէնտիրմէնիզի
թէմէննի էթմէմ :

Պիրպիրինիզ իլէ մուխալէսէթքեարանէ հարա-
քէթ իտինիզ . պիրպիրինիզտէն սըրը սաղլամայը-
նըզ : Պիր չօք էրքէք վէ գարըլար՝ պիրպիրլէրինէ
պէյան էթմէքտէն չէքինտիքլէրի էֆքեար վէ թէ-
սալվուրլարընը ֆիքրլէրինտէ սաղլայարագ պիր չօգ
սէնէլէր կէչիրմիշլէր տիր : Էկէր ֆիքրինիզտէ րէ-
ֆիզ ի հայաթընըզ հագգընտա սիզի պիհուզուր է-
տէն պիր շէյ վար իսէ , անը տէրհալ տըչարը չըգա-
րընըզ : Անըն իւզէրինէ կիւնլէրէն տիւչիւնիւպ թա-
չընմայընըզ : Պէլքի օ շէյ՝ տէրհալ իզան էտիլիր ,
վէ մէսէլէ պիւսպիւթիւն հալլ ու ֆասլ օլունուր ,
սիզ տէ զաիլէ վէ էնտիշէտէն գուրթուլըսընըզ :
Սէնէտէն սէնէյէ բուհլարընըզն ալագասընը տահա

զիյատէ սըզըլաշտըրընըզ Եօլունըզ իւզէրինտէ պու-
լունան հէփ մանի վէ էնկէլլէրի տէֆ էտինիզ Էօնիւ-
նիւղէ պիր մանի չըզընճա , անըն չարէսինէ պագըպ ,
անտէն գուրթուլմաղա չալընընըզ : Ագըպէթ մանի
վէ էնկէլլէրին հէփիսի պիր թարաֆ օլուր , վէնի-
ֆագ ու չիգագա մէյտանտա պիր սէպէպ գալմազ :
Պիրպիրլէրինիզին ախլագ ու ատաթընա , անվալը
զիհնիյէսինէ , թապիաթընըն մախսուսիյէթլէրինէ
ալըչըրսընըզ . գուսուր գալանընը տա մուհապպէթ ,
հիւրմէթ ու ըիայէթ վէ միւսամէհա թէսվիյէ , վէ մէ-
սուտիյէթ ի աիլէնիզի իքմալ էտէր :

Պէն պու խուսուսըն իճրասը պապընտա իսրար
էտէրիմ , զիրա մուհապպէթ ի աիլէնին չարթ ը ա-
զամը պու տըր : Իսրար էտէրիմ , զիրա իթիգա-
տըմճա , էկէր իքի քիմսէ միյանէսինտէ քէնաիլէրի
պիր Եէրէ կէթիրիպ ըապըթա ի իզտիվաճիյէ իլէ
գայա ը հայաթ չարթըյլէ ըապթ էտէճէք գատար
ալագա վէ իշթիրաք՝ հասըլ օլա պիլիր տէ ,
Եաչլարընը ալտըզճա , մէզքիւր հիսսիյաթ ը իշթի-
րաքիյէյի իտամէ էտէմէզլէրսէ , գապահաթ քէն-
աիլէրինին տիր : Տահա իլէրի վարարագ տէրիմ քի
իթիգատըմճա , փէք ազ գատընլար վար տըր քի ,
լութֆքեար վէ հէսսաս էրքէքլէր՝ անլէր իլէ մէ-
սուտանէ էօմր կէչիրմէյէ արզուքէ պուլունուսու-
լար տա , հաիլի միւրատ օլամասընլար , զիրա պի-
լիրիմ քի գատընլար թապէն սաիլ պիր քիմսէյէ
ույմաղա էրքէքտէն տահա զիյատէ մէհալ վէ սէվ-

մէյէ անտէն տահա զիյատէ միւսթաիտ տիր , Իմտի աիլէճէ նիֆազ ու շիգազ սէօզիւ իշիթաիյիմտէ , քէնտի քէնտիմէ , «Գապահաթ հալ ու քէյֆիյէթլէր-տէ տէյիլ , անճազ շախսլարտա տըր , » տէրիմ :

Վէլաքին զէվճ իլէ զէվճէնին պու սըզը ալապասը՝ — պու պիրլէյի — պիրլպիրլէրինի զէմօ ու ֆասը էյլէտիքլէրի հալտէ , ասլա մուհաֆազա օլուհամազ , Գօմշուլարընա «Գարըմ փէք իսրաֆըճը վէ թէլէֆճի տիր , սէֆիհանէ շէյլէր եափար , հիշ էվտէ տուր-մազ , պէնիմ իլէ պիր եէրէ կիթմէք իսթէմէզ , էօյլէ շէյլէր էտէր քի պէն անլէրի էթմէսինի իս-թէմէմ վէ սաիրէ» տէյէն պիր քիմսէ՝—քէնտի զէվճէ-սի հազզընտա պու կիպի սէօզլէրի բէվա կէօրէն զէվճ —ալըպլանաճազ պիր հարէքէթտէ պուլուհուր , քէն-տի զէվճէսինէ պէտ մուհամէլէտէ պուլուհումը օլուր , վէ տահա ֆէնասը , ալէմէ կիւլիւնճ վէ մասխարա օ-լուր : Պիայնիհի գօմշուլարընա «Գօճամ պաշգա դարըլար իլէ վազթ կէչիրմէքտէն խօշլանըր , իշ-կիսի իլէ թիւթիւնիւնէ չօզ փարա սարֆ էտէր , կէճէլէրի էվէ փէք կէճ կէլիր , զայէթ թէնպէլ տիր , պէնիմ բէֆահիյէթ վէ սաատէթիմ հազզըն-տա հիշ գայա ու վազիֆէ էտինմէզ , փէք թամա-քեար տըր , վէ դայրիհա» սէօզլէր սէօյլէյէրէք , զէվճինին գուսուրլարընը նազլ ու հիքեպէ էտէն դարը՝—քէնտի զէվճի հազզընտա պու վէճիլէ ի-տարէ ի լիսան էտէն զէվճէ—քէնտի նէֆսինէ գար-շը խաթատա պուլուհումը օլուր , վէ պիզզաթ

քէնտի բէզալէթինի — էվվէլ պէ էվվէլ քէնտիսինճէ իհանէթ վէ հադարէթ օլան պիր շէյի՝ քէնտի ադ-զըլլէ ալէմէ իլան էտէր : Զէվճ իլէ զէվճէ՝ պիրի-պիրլէրինին այըպ վէ գուսուրլարընը պուհա , շու-հա տէյիլ , պիրլպիրլէրինէ սէօյլէմէլի տիրլէր , Իշ-պու սատէ գանուհ խիւաֆընտա հարէքէթ էթմէքլէ հէր քէսին նազարընտա բէզիլ վէ պէսնամ օլուր-լար : Շէքվա , իշթիքեալարընը կիզլի վէ մահրէմանէ օլարազ քէնտի արալարընտա թէսվիյէ էթմէլի , վէ բէսմի վէ ալէնի մահալլէրտէ վէ անպապ ու ադ-րան արասընտա , իզտիվաճ ուսուլը իզթիզաոընճա , եէքաիկէրինէ կէօսթէրմէյէ պօրճու օլտըզլարը հէր կէօնէ հիւրմէթ ու բիայէթ էսէրլէրինի կէօսթէրիպ պիրլպիրլէրիյլէ քէմալը նէզաքէթլէ մուհամէլէ էթ-մէլի տիրլիր , զիրա անլէր գանուհ նազարընտա պիր շախս օլտըզլարընտան , պիր զէվճ եախօտ զէվճէ , հազիգաթը հալտէ քէնտիլէրին պիր շախս , պիր ճան , պիր թէն օլմատըզլարընը ալէմէ իլան էթ-տիքլէրի հալտէ , քէնտիլէրին մէշրու զէվճ վէ զէվճէ մազամընտա տէյիլ , անճազ իսթէքսիզ պիր աշըդ վէ նաչար պիր գափաթմա հալինտէ եաշատըզլարընը իթիրաֆ էթմիշ օլուրլար :

Էկէր սիզին մուհապպէթ վէ բիայէթինիզին թա-պիի սուրէթտէ զահիր օլմասընա միւսատտէ էտէր-սէնիզ , պու եօլ իլէ արանըզաա գուհուր էտէճէք պիր չօզ ֆէնալըզլարըն էօնիւնիւ ալմը օլուր-սընըզ : Պիր թազըմ գօճալար՝ օդատար մաշրուր վէ

միւթէքէպպիր , օ գատար զէրաֆէթսիզ , օ գատար սէրթ տիրէր քի , հազիգաթը հալտէ սէվտիքլէրի գէվճէլէրինի ասլա էօփիւպ օգչամաղլար , եախօտ թաթը պիր սէօզիլէ խաթրլարընը ալմաղլար : էօյլէ գէվճէլէր թանրըմ քի զայէթ չիրին գէվճէլէրէ մալիք տիրէր : Պու գէվճէլէր՝ քէնտի գէվճէլէրինին քէնտիրէրէ լիսան ը հալ իլէ , « Պէն սէնին սիմանտան վէ միւսահէպէթինտէն զայէթ խօշլանըյօրըմ , » տէմէլէրինտէն զայէթ միւթէէսպիր օլուրլար : Սիլէ մուհապպէթինին նիւվաղիշ ու իլթիֆաթլարը անլէրէ մանանտան տահա թաթը , վէ գէվճէլէրինին լաթիֆ սէօզլէրի գուլաղլարընա պիւլպիւլիւն թէրէննիւմաթընտան տահա խօշ կէլիր : Պու գատընլար՝ քէնտի էօմրլէրինի աիլէ նիւվաղիշ ու իլթիֆաթլարընա հաթէթքէշ օլարազ կէչլիրլէր : Սինէլէրինտէ թաշըտըղլարը սաատէթ չիչէլինին զօնչէլէրի՝ պուս էտիլմէքլէ աշըլմալըտըրլար , եա եօգսա սօլուպ սարարըրլար , գուրույուպ տէօքիւլիւրլէր : Վէ լաքին ասէթա տէօքմէ տէմիրտէն եաիլըմըշ կիպի օլան օլ գէվճ՝ գէվճէսինէ նազիքեանէ պիր « խօճա գալ , » պիլէ տէմէյէրէք , հէր կիւն քէնտի իչինէ կիտէր , քէնտի թաամընը քէմալը նիզամ ու ինթիզամ իլէ եէր , քէնտի աիլէսինին հէր կէօնէ հալաիճինի պիւլա գուսուր տէֆ ու թէսվիյէ էտէր , վէ քէնտինին շայան ը իմթիսալ պիր գէվճ իտիյի զանը վահիսի իլէ պիրի պիրլէրինէ մուամէլաթը աշըգանէտէ պուլուհան գարը գօճալարը շայանը իսթիհա վէ կիւլիւնճ պուլուր :

Սլլահա չիւքրլէր օլտուն քի տահա տիւնեատա գալպլէրի քէմալը սէրպէսթի իլէ տթան առէմլէր վար տըր : Սլլահա չիւքրլէր օլտուն քի , տաիմա կէնճ օլան եաշը պաշը օլլանլար՝ վէ եիւրէքլէրի հիչ գօճամայան գըղլար , եանի գէվճ իլէ գէվճէլէր՝ վար տըր քի , թա հայաթ կէճէսինին զուլմէթի կէլիպ քէնտիլէրի սէթի էտինճէյէ գատար , մուհաշաղալարը գէմանլարընը վէ իզտիվաճլարընը մէտուտ սէնէլէրինի անտըրան վէ օլ չիչէքլէրի եէնի աշըլան պէհարըն հէր տէմ թազէ զիքրինի թազէլէյէն նիւվաղիշ ու իլթիֆաթլարը՝ թէաթիտէն ասլա ֆարիզ կէլմէղլէր : է՛յ սիզ քի եիւրէյի նիզ կէնճ վէ տինճ , շէն վէ միւֆէրիհ տիր , Սլլահա համա էտինիզ քի գէվճէնիզ ասլա գօճամազ . զիրա տնըն հանաղլարընը պիր զիւլֆ՝ թէզլէին էթտիյի միւտտէթճէ , օլ զիւլֆ սիյահ օլտուն , պէյազ օլտուն , փարմաղլարընը անըն իլէ օյնամազտան ֆարիզ կէլմէյէճէք տիր . զիրա սիզին օթուրմազա գատիր օլտըղընը միւտտէթճէ , տիլէրինիզ իւզէրինտէ քէնտիսի իչիւն տաիմա պիր եէր պուլուհաճազ տըր , վէ սիզին ֆըսըլտամազա նէֆէսի նիզ պուլուհաճազ վէ անըն տա իչիտէ պիւտիյի միւտտէթճէ , ճիտտի սէօզլէրինիզ վէ միւլթազանէ իթիրաֆլարընը իլէ տաիմա պիլէճէք տիր քի , քէնտինին լուհը , լուհընըզա էն եազըն օլուպ , սիզինքինէ հիչ այըրլմազ պիր սուրէթտէ պաղլանմըշ տըր :

Պու պապտէ փէք ազ էվլի քիմսէլէրին
անլա'ըն օլարգլարը պիր ֆիքը իլէ գուլագ-
լարընըը էյիճէ տօլտուրմագ իսթէրիմ . չէօյլէ քի
սիզ գարը , գօճա՝ պիր շախս սընըզ , այրը դայրի-
նիզ եօզ տըր . ճէմիյէթ իչինտէ պիրիպիրինիզտէն
ֆարգը մէվգի իշղալ էտէմէզսինիզ վէ իշղալ էթ-
մէյէ տախի արզուլէշ օլմամալըսընըզ , վէ պիր-
լիքտէ մէսուտ օլմագըզ՝ տախիէ ի իգթիտարընըզ
տախիլինտէ վէ սիզլին վազիֆէ ի մութլագանըզ
իգթիզտսընտան տըր : Պիրլիքտէ մէսուտանէ էօմր
կէչիլմէք իչիւն , տօղրու սուրէթտէ իշէ պաշլամա-
լըսընըզ : Պիրի պիրլէրինիզլին եիւքլէրինի թաշը-
մագ իչիւն հէր գէման հազըր վէ ամատէ օլ'ալը-
սընըզ կէթիչմէնիզի արզուլատըրըզ դայէյէ վիւսուլ
իչիւն , պիրի պիրինիզլին խաթըրըն կէօնլիւնիւ
եափմագըզը , պիրի պիրինիզէ աշգ ու չէվգ
պախշ էթմէք իւզըէ , նէ եափա պիլէճէյինիզի քէ-
մալը դայրէթլէ արաշտըրըզ թարաշտըրմազը թաւ-
սիյէ էթմէքտէն տահա ալա պիր գանուլն վէ գաի-
տէ պիլմէյօրուլմ : Խօտպինլիք հէր նէվ հալ ու քէյ-
ֆիյէթլէրտէ մուգիրր իսէ տէ , ալէլ խուսուս էվ-
լիլիք հալինտէ մուգիրր տիր , զիրա ինսան օրատա
եալընըզ քէնտի պաշընա պուլուլմաջօր , վէ էկէր
գէվճ իլէ գէվճէ՝ պիրի պիրլէրինին բէֆահիյէթ վէ
սաատէթինէ ճան ֆէտաքեարանէ պիր մուհապ-
պէթլէ դայրէթլէշ օլուրլար տա , այրը պաշլարընա
վէ խօտպինանէ գէվգ ու էյլէնճէլէրտէն օլ մագ-

սէտլէ վազ կէչլէրլէրտէ , աիլէ ահէնկ ու իթթիֆա-
գընըն սըրըր պուլուլմաջօր օլուր : Պու կիպի գէվ-
ճէյնին հօլլարը՝ ալթուլն իլէ տէօշէնմիշ տիր : Ան-
լէրին էօմրիւ ատէթա պիր համա ու սէնա իւահի-
սինտէն իպարէթ տիր : Էյի մէլէքլէր անլէրին էթ-
րաֆլարընտա ուշուլըզ անլէրին հէր պիր տէրտինէ
տէրման , հէր գէնրլէրինէ փանգէնիւր , հէր պիր սայ
ու դայրէթլէրինէ միւքեաֆաթ , վէ հէր պիր
գաիֆլիքլէրինէ գուվլէթ կէթլիլիլէր : իշթէ ասըլ
հագիգի իզտիվաճ տա պու տըր :

Չանըմճա էքսէր քիմսէլէրին թապիաթլարըն-
տա պիր ազ խայալի պիր չէյ՝ վար տըր քի , է-
կէր պուլըն պիր մէտար վէ մէրճի վար իսէ ,
օ տա իզտիվաճ տըր : Չօգ քիմսէլէր՝ նիւմուլնէ
ի քէմալ թէսավվուրլարը իլէ էվլէնիլլէր , Հէր
կէլինին պաշը իւզէրինտէ խայալի վէ մէֆրուլը նու-
րանի պիր թաճ՝ վար տըր քի , թէճէտաիւտփէրվէր
նամգէտ եախօտ գէվճ՝ անը խայալի կէօզլէր իլէ
կէօրիւպ ինանըր : Կէրէք էրքէքլէր կէրէք գատըն-
լար՝ սէվտիքլէրի շախսլար իւզէրինտէ գուվլէ ի խա-
յալիյէլէրի իլէ քէմալաթ ինտաս վէ իճատ էթաիք-
տէն սօնրա , անլէր իլէ էվլէնիլլէր , Շիւպհէսիզ ,
իշպու խայալի քէմալլէր՝ պիր վագթ սօնրա ,
քէնտիլիքլէրինտէն մահվ ու գաիլ օլուրլար : Չէվճ՝
գէվճէսինին հէր նէվ թաամը իշթիհա իլէ եէտի-
յինի , սաշընըն փէրիշան վէ տէօքիւք սաշըզ , էս-
վապընըն տիւզէնսիզ հալինի վէ քէնտի կիւզէլլիլի-

նին նէվագըսընը իքմալ էթմէյէ չալըչարընը կէօ-
րիւնճէ, զէվճէսինին տախի քէնտիսի կիպի նէվ ի
պէնի պէչէրէ մէնսուպ օլտըղընը անլար Գարը տախի
զէվճինին սապահլայըն էրքէն քէնտի ետթաղընտան
գալըպ, սօղուգ սու իլէ եիւզիւնիւ ըսլատարադ
քէօր ուսթուրա իլէ քէնտի քէնտինի թրաշ էթմէյէ
պաշլատըղընը վէ ասիւսընըն ուճլարը՝ չըպլադ էօք-
չէսինտէն աշաղըյա սարգտըղընը կէօրիւնճէ, օ զէ-
ման գարը՝ էրքէյին տախի հագիր, պախս ի սըղլէթ
պիր մախլուգ օլտըղընըն ֆարգընա վարմայա պաշ-
լար: Վէլհասըլ «պալ ալը» տէնիլէն վէ ուզոնն եա-
լիօտ զըսա միւտտէթ տէվամ էտէն պիր տէվը՝ վար
տըր քի, մահիթապ՝ տէվամ էթտիյի միւտտէթճէ,
Դնճի կէօյիւն ըէվլադ վէ շաշասը անըն իլէ ըէ-
գապէթէ չըգըշամադ: Պու հայ՝ զայէթ թաթըլը վէ
սէֆապախշ ճիննէթ — հիւմմա նէվինտէն պիր իլ-
լէթ ի զինիյէ տիր քի, գըղամուգ կիպի կէչիպ,
պիր տահա ասլա վագը օլմադ:

Զիրա պալ ալը՝ հիւզնէնկիզ տաղլար արգասըն-
տա մահվ ու նապէտիտ օլարադ եախստ հայաթըն
ֆուրթոնալը տէրեասընա քէմալը սիւքիւնէթլէ
տալարադ կէչինճէ, էվլիլիյին պուհրանիւր սաաթը
զաթէն պաշլամըշ տէմէք տիր: Զէվճ իլէ զէվճէ
արասընտա արթըգ վահի խայալլար, ույտուրմա
նիւմունէի քէմալլէր, պաթըլ ֆիքր ու միւլահադա-
լար գալմամըշ տըր: Վիւսլէթ արգու ի չէտիտի՝ կէչ-
միշ, իգնա օլտումըշ տըր, վէ հեր կէօնէ հէյէճանու

խալէճան՝ արթըգ խիթամ պուլմուշ տըր: Իշթէ օ
զէման զէվճ իլէ զէվճէնին քէնտի քէնտիլէրինի
եէքտիկէրլէրինէ ույտուրմալարը իշի պաշլար: Եկէր
անլէր քէնտիլէրին զանն էթտիքլէրի գատար եէք-
տիկէրլէրինի սէվմէտիքլէրինի կէօրիւլլէրսէ, հա-
լա քէնտիլէրինի եէքտիկէրլէրինէ պաղլայան հեր
պիր ըապըթա ի մուհապպէթի քէմալը չէվգ ու
զայրէթլէ թագվիյէ վէ թահքիմ էթմէյէ չալըճա-
լը տըրլար: Պիրիպիրլէրի հագընտա իպրադ էթ-
տիքլէրի չէֆգաթ ու ըրիայէթլէրի պիր գաթ տահա
արթըրմալը տըրլար, վէ քէնտիլէրին էն ճիւզի
սուրէթտէ պիրիպիրլէրինտէն ալըրըպ սօղումալա-
ընա պախս օլան հեր չէյի քէմալը զայրէթլէ տէֆ
ու թէպիտէ չալըճալը տըրլար: Հայաթ՝ օ գատար
զըյմէթտար տըր քի, հայաթըմըղը սաքիթանէ անը
սէրտլէր չէքմէք եախստ աչըգտան աչըղա զավղա
նիզալարտա պուլունմագ սուրէթիյլէ չիւրիւթմէք-
լիյէ նաղարը էսէֆլէ պագմալընը:

Շիրաղէ ի հայաթլարը զաիլ օլմուշ օլուպ տա,
քէնտիլէրին անվալ վէ միւնասէպաթլարընտան ադ
չօգ նախօշնուտ օլան հեր զէվճէնէ տէրիմ քի,
Հիշ վապթ զայ էթմէյէրէք իշպու միւսալէհա իշի-
նէ պաշլայընը: Իգտիվաճըն իլք մէսուտ էյեա-
մընտա եէքտիկէրլինիզ հագընտա կէօսթէրմէքտէ
օլտըղընը թէգայեիւտու ինթիմամալըր, հիւրմէթ ու
ըրիայէթ էսէրլէրինի թէքար կէօսթէրմէյէ չալը-
չընը: Գալպլէրինիզի կիթտիքճէ պիրիպիրլէրինէ

հազաշտորընդ, Նիֆագ ու շիգագ՝ սիզին արա-
նըդտա քէօքէշմէդտէն էվվէլ, պագընըգքի իգա-
հաթը միւթէգապիւնէ իթասըլէ մէսէլէյէ խիթամ
վէրէսինիզ, Գապահաթլարընըգը պիրիպիրլէրինիզէ
իթիրաֆ էտինիզ, վէ գավիյէն գարար վէրինիզ քի
պունտան պէօլլէ պիրիպիրինիզէ հէր շէյտէ հէր շէյ
(քիւլ ֆիլ քիւլ) օլաճագսընըգ, հալընըգ պիրիպի-
րինիզին էյիլիյինի տիւշիւնէճէքսինիզ, պիրիպիրի-
նիզի սէվէճէքսինիզ վէ հէքտիկէրինիզին սաատէթ
վէ բէֆահիյէթի իչիւն էլինիզտէն կէլէն հէր շէյի
իճրա էտէճէքսինիզ, Պէօլլէ մուլամէլէ էթտիյինիզ
հալտէ, սիզի թէմին էտէրիմ քի տիւնհանըն սիզէ
պախշ էտէ պիլտիյի էն թաթլը գէվգ ու սիւրուրա
նաիլ օլուրսընըգ, Պաշգա սուրէթտէ հարէքէթ էթ-
մէք՝ սիզճէ տաիրէ ի իմքեան խարիճինտէ տիր,
էկէր խանէնիզտէ պէտ պախթ իսէնիզ, խարիճտէ
տախի պէտպախթ օլուրսընըգ, Ուշդուշըգ պիր բէ-
ֆիգ հախօտ բէֆիգէյէ իլա ախըր իւլ էօմր գայտ
ու պէնտ իաիլմիշ իտիյինէ վէ անտէն գաշաճագ
պիր հօլ պուլուշմատըղընա տաիր տէրուշ ի տի-
լինտէ գանաաթ հասըլ էթմիշ օլան պիր էրքէք
հախօտ գատըն՝ զաթէն քէնտի էօմրիւնի գայ էթ-
միշ, չիւրիւթմիշ տիր տէմէք տիր, Անլէր՝ քէն-
տիլէրին զայպ էթմիշ օլտըղարը սաատէթ ինճու-
լէրինի կէթիրիպ տէ աշըգ կէօքսլէրինտէ պօշ գալ-
մըշ օլան կէրէ գօմագ իչիւն նէ գատար չալըշըպ չա-
պալասալար, նէ գատար ֆէտաքեարլըղարտա
պուլուշմալար, գաշմէթինէ տէյէր:

Բ

ՁԷՎՃԻՆ ԽՈՒՍՈՒՍԻ ՎԱՋԻՖԷԼԷՐԻ

ՁԷՎՃԻՐ ՂԷՎՃԷԼԷՐԻՆԻ ԲԷՏԻ ՎԻՆՈՒՏԻՐԻ
կիպի սէվվէյէ պօրցու սըլար. ԲԷՏԻ ՂԷՎ-
ՃԷՍԻՆԻ ՍԷՎՃԷ ԲԷՏԻ ԲԷՏԻՆԻ ՍԷՎՃԻ օլուր.
Ձիւրա պիր ֆիմէ հիշ պիր վագք ԲԷՏԻ ՎԻ-
ՆՈՒՏԻՆԷ պուղ էքմէշի, անճագ Բապպ ֆիլի-
սէյի գայրսըղը միսիլիւ անր պէպէր վէ գա-
լըրը.
ՊՈՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ

Էյ կէնճ գէվճ, պու պապ խաստէթէն սիզէ խի-
թապէն տիր. Ալլահըն սիզէ բէֆիգէ ի հայաթ մա-
գամընտա վէրմիշ օլտըղը գաթըն թապիաթընը թէ-
մամէն անլամըշ օլտըղընըգը զանն էտէր մի սինիզ.
Էկէր, Էվվէթ, տէյօր իսէնիզ, փէք հանըլըյօրսընըգ.
Օլ բէֆիգէ ի հայաթընըգ իլէ սաշընըգ աղարըպ էվ-
լատ վէ թօրուշար իլէ մուհաթ օլտըղընըգ հալտէ,
ալթուշ տիւշիւնիւնիւզիւ, հանի իզտիվաճընըղըն
էլլինճի սէնէ ի տէվրիյէսի շէնլիյինի, իճրա էտին-
ճէյէ գատար պիրլիքտէ հաշատըգտան սօնրա պիւնէ,
բէֆիգէնիզին գուվվէթ վէ շէֆգաթընըն պէլքի ան-
ճագ օնտա պիր զըսմընը թանըլաճագ սընըգ. Իթի-
գատըմճա, ճանըն տախի ճինսի վար տըր. Պիր գա-
տընըն մէսուտիյէթի՝ քէնտիսինէ էօյլէ մէնպա վէ
մէճրալարտան կէլիր քի, էրքէյին մէսուտիյէթինէ

պախս օլան մէնպա վէ վասըթալարտան պիւսպիւ-
թիւն ֆարգլը տըրլար , վէ իշպու ֆարգ՝ պիր ճի-
հէթլէ տախմի տիր : Գատըննն գապիւլիյէթ վէ իս-
թիտատլարը՝ ֆարգլը սէմէրէլէր հուսուլէ կէթիր-
մէյէ մէյեալ տըրլար . անըն իճթիմաի վէ բուհանի
թապիւթլարը՝ ֆարգլը զըտայա միւնթաճ տըրլար :
Սիզի խօշնուտ էաէն շէյ՝ անը մէյմուէն էթմէզ :
Սիզին նազարը տիգգաթընըզը էն զիյատէ ճէլպ
էտէն շէյ՝ անըն ճանընըն մէյլ ու արզուլարընը իգ-
նա էթմէզ : Քէնտիսին սիզէ օլան մուհապպէթիւ-
տէն նաշի, սիզին խըտմէթ վէ մէշղուլիյէթլէրինիզէ
խաթր ու խայալա կէլէն հէր նէվ մատտէ , շէ-
տիտ փօլիթիգա միւճատէլէրինտէն թութ տա չիֆթ-
ճիլիյէ վէ պէրպէրլիյէ վարընճայա գատար, հէր մէ-
սէլէ հազզընտա մէրազ էտէր իսէ տէ , անըն պու
շէյլէրէ մէրազ էթմէսի , տիւշիւնիւպ թաշընմասը ,
սէվտիյի ատէմին անլէրէ էհէմմիյէթ վէրմէսինտէն
նէշէթ էթմէքտէ տիր : Գատըն սիզին տալա , եա-
խօտ ազալլի , քէնտիսի գատար միւթէէսսիր օլմա-
տըղընըզ էսպապը մուճիպէտէն թահրիք օլունա-
րազ հարաքէթ էտէր : Էկէր օ էզ գազա խաթայա
տիւշսէ , սիզ անըն իլէ գաթը ալագա վէ անտէն
պիւսպիւթիւն նափաք պիր շէյ իմթշ կիպի պահա
էտէր իսէնիզ տէ , սիզին հէփ սատագաթսըզլըղը-
նըզ , սէրխօշըղընըզ , սէֆահէթինիզ , լէզալէթի-
նիզ վէ սիզին հէփ պէտպախթլըղլարընըզ իլէ պէ-
րապէր , օ քէմալը սատագաթլէ սիզէ եաթըշա

գալըր : Անըն գալպինտէ շէֆգաթ ու մուհապպէթ
օ գատար տէրին քէօք սալմըշ , օլ գատար ճայկիր
օլմուշ տըր քի , անըն տէրինիյինի նէ սիզ նէ տախի
պիղզաթ քէնտիսի տէրք էտէմէզ : Անճագ անվալ
վէ լէվաղիմ ի հայաթիյէ՝ անը մէյտանա չըգարա
պիլիր , վէ իշթէ պու սէպէպէ պինտէն տիր քի ,
գարը գըսմընա մախսուս սաղլամ պիր բուհ՝ հէր
տէմ թագէ վէ եէնի տիր : Ամէրիգալը շաիր ի շէնիր
Լօնկֆէլլօ մուհարրէրաթընըն պիրինտէ (Խախանեօղ
թաղիպի իլը) պիր աշըզըն աղզընա աթիտէքի սէօզ-
լէրի գօյարագ իշպու հազիգաթը իմա էթմէքտէ
տիր .

«Գարըտա էն զիյատէ հիւրմէթ ու ըրայէթ էթ-
տիլիմ շէյ՝ անըն ազլ ու ֆիքըրի տէյիլ , շէֆգաթ
ու մուհապպէթի տիր : Աղ՝ մահտուտ տըր , շէֆգաթ
ու մուհապպէթ իսէ նամահտուտ վէ պիթմէզ ,
տիւքէնմէզ : »

«Է՛յ գաաըն , սէնին ճէվէլանկեահըն էրքէյին
հըրսը շան ալէմի տէյիլ , անճագ ալէմ ի շէֆգաթ
ու մուհապպէթ տիր : Սաքին վէ մուգատտէս օլան
վէ գատընա էն ալա եագըշան սիւքիւնէթտէ՝ գալ-
պին օճաղը եանընտա օթուրըպ անըն ալէվի
իւզէրինէ եաղ տէօքէրսին : »

«Շէֆգաթ ու մուհապպէթ նամահտուտ վէ
պիթմէզ , տիւքէնմէզ : » Շէֆգաթը նիսվանիյէ-
նին , եանի շէֆգաթլարըն էն տէրին վէ խալիսի-
նին սայէսինտէ , սատտէթ՝ կէլիպ զէվճէնիզին գալ-

պիւնտէ եռուվա եափար : Տիւնեա՝ սիզէ չօգ հիւր-
մէթ ու ըրայեթլէրտէ պուլունա պիւլիւր , սէրվէթ՝
ազլընըզը պաշընըզտան ուշուրաճադ տէրէճէտէ
սանտըզլարընըզը ալթունլար իլէ տօլտուրա պիւլիւր ,
ուզուն սէնէլէր զարֆընտա քէսպ էթալիյնիզ էն-
լիյէթ վէ մէհարէթ սայէսինտէ , թէշէպպիւսաթը-
նըզտա պէօյիւք մուվաֆֆազիյէթ վէ միւքեա-
ֆաթլարա նալիլ օլա պիլիւրսինիզ , ամմա պունլա-
րըն հէփիսինի զէվճէնիզի ճէմիյէթ վէ սէօնպէթի-
նիզտէն մահրոււմ էտէրէք — անը խաթրընըզտան
չըգարարագ վէ գալպինիզին անըն գալպի իլէ օլան
միւլագաթը տաիմէսինի գաթ էտէրէք — էլէ կէ-
չիրիյօր իսէնիզ , զէվճէնիզ՝ սիզի զէնկիւնլէշտիրէն
չէյին քէնտիսինի ֆազիրլէշտիրտիյինի , վէ սիզին
գազանճընըզ հէր նէ տէ օլսա , անըն քէնտիսինիէ պիւր
ղատը օլտըզընը հիսս էտէր : Զէվճէնիզ՝ սիզին նամ
ու շէօնրէթինիզին վէ սէրվէթ ու խամանընըզըն ,
տէվէթ ու իգպալընըզըն զէվզինի չըգարա պիւլիւր ,
սէֆասընը սիւրէ պիւլիւր իսէ տէ , սիզ՝ վէ սիզին
մուշաշէլէթ վէ միւսահէպէթինիզ՝ անըն նազարըն-
տա ալթունլարտան պի նիհայէ տէրէճէ գիյատէ
գըյմէթտար տըրլար : Թապիւթը մասլահաթ վէ
հալ ու քէյֆիյէթլէր իգթիզասընճա , օ՝ սիզէ թապի
վէ մէրպուլթ տըր : Անըն էթրաֆընը պիւր չօգ
տօսթլար՝ իհաթէ էտէ պիւլիւր իսէ տէ , էկէր սիզ հա-
զըր օլմագ իսէնիզ , օ խօշնուտ գալամագ , Սօֆրատա
անըն էօնիւնէ պիւլէրճէ լէզիզ թաամլար գօնուլա

պիւլիւր իսէ տէ , էկէր անլէրին զէվզինի սիզինլէ
պէրապէր չըգարամագսա , անլէրին հէփիսինի ,
սիզին քէնտիսի հագգընտա տիւշիւնմիւշ իտիյինի-
զէ պիւր թէմինաթ մագամընտա էվէ կէթիրիպ քէն-
տիսինէ վէրէճէյինիզ երիմի փարալըգ պիւր փօր-
թուգալ իլէ տէյիշմէյէ հագըր տըր : Սիզին քէն-
տիսի իշիւն ինթիխապ էթմիշ օլտըզընըզ էսվապ՝
քէնտիսինիէ ֆարզը գոււմաշ վէ ֆարզը ըէնք
մագպուլ օլսա պիլէ , նազարընտա էն մագպուլ էլ-
պիսէ տիր : Վէլհասըլ զէվճէնիզ՝ ճան ու կէօնիւլ-
տէն հասրէթքէշ օլտըզը թէշվիգաթ վէ մոււվէ-
նէթի՝ գալպինիզտէն վէ գալպինիզ վասըթասըլլէ
արզ օլունան մանէվի տիւնեատան ախզ ու գապուլ
էտէր :

Իմտի սիզին իշպու ըէֆիգէնիզ իլէ նէ՝ վէճնլէ
վարընըյօրսընըզ : Աճէպա «Պիզ քէնտի իշլէրիմիզ-
լէ զաթէն միււմքին մէրթէպէ մէշղուլըզ , զէվճէ-
միզ տախի մէհմա էմքէն քէնտի քէնտիսինիէ պա-
զըպ գալըրմալը՝ մը տըր» տէյօրսընըզ : Աճէպա ու-
նուտը՝յօր մըսընըզ քի , զէվճէնիզ սիզին նազարը
տիգգաթընըզը օ գատար իշպալ իտէն տիւնեվի իշ
վէ մէշղուլիյէթտէն ուզագ օլարագ խանէ իշինտէ
էօմը կէչիրիյօր , վէ անըն էն պէօյիւք մահգու-
ղիյէթի՝ ագչամլայըն խանէնին գափուսընտա այագ
սէսինիզի իշիթմէք տիր : Սիզ քէնտիսինին հա-
նընտա պուլունմագսանըզ , անըն սէյրանկեհալար-
տան պիւր կէօնէ մահզւղիյէթ հիսս էթմէտիյինի

ունուտու՞յօր մըսընըզ ։ Անըն էն խօշ թէֆէրրիւճ-
լէրի՝ սիզին գօլթուղունըզա կիրմիշ օլտըզը հալտէ,
իճրա էթտիյի թէֆէրրիւճլէր տիր ։ Զէվճէնիզին
սիզին վազթընըզըն իւզէրինտէ պիր հազգը սարի-
հէ մալիք օլտըզընը պիւմէզաէ՞ն մի կէլիյօրսընըզ ։
Խաթրընըզա կէթիւրմէյօրմըսընըզ քի , էվլէնմէք-
լէ զէվճէնիզի պիր աիլէնին խօշ տաիրէսինտէն տը-
շարը չըգարմըշ սընըզ , անը քէնտինին էն սէվկիւ-
լիւ րէֆիգէլէրինտէն այըրմըշսընըզ , վէ չիմտի իսէ
պիւթիւն տիւնհատա սիզինքինէ միւրաճճաճ սայ-
տըզը պիր ճէմիյէթ վէ սէօնպէթ հօգ տըր ։ Սիզին
իլք վազիֆէնիզի քէնտի զէվճէնիզէ պօրճու օլ-
տըզընըզը վէ քէնտիսինի թէրք ու իհմալ էտէրէք
վազթընըզը ճէմիյէթէ վէրմէյէ հախօտ սիզին շախ-
սի քէյֆ ու ճիւմպիւլլէրինիզէ գուլլանմաղա հազ-
գընըզ օլմատըզընը խաթրընըզտան չըգարմ՞յօր մը-
սընըզ ։ Վէլհասըլ հայաթընըզըն հէտէֆի մագսէտ-
լէրինտէն պիրի՝ զէվճէնիզ պիւթիւն կիւն հափա
հալընըզ օթուրմաղա, հախօտ հալընըզ պաշընա տը-
շարը չըգաղա մէճպուր օլմասըն տէյիւ , վազթը-
նըզըն պիր գըսմընը անա հասր էթմէքիլք իտիյինի
հիսս էտի՞յօր մը սընըզ ։

Սիզին գիւքիւր թաիֆէնիզէ մէնսուպ պիր թա-
գըմ հատիկհարար վար տըր քի , զէվճէլէրինին
քէնտիլէրին ըիայէթ վէ վազթլարը իւզէրինէ պիր
հազգը սարիհէ մալիք իտիքլէրինի հիսս էթմէ-
տիքլէրի չէօյլէ տուրսըն , զէվճէլէրինին հանլա-

րընտա պուլուշտըզլարը զէման քէնտի քէնտիլէրի
մէնֆուր գըլմաղ իշիւն սայքի հէր ֆուրսաթտան իս-
թիֆատէ էտէրլէր ։ Պիր քիմսէ թանըրմ քի, անըն
ճէմիյէթ իշիւնտէքի սիմա ու հէյէթի, հէվմիյէ իշ վէ
կիւճլէրինտէքի թավր ու հարաքէթի՝ հէնի պի-
շիլմիշ գուրու օթուն հէփ թէրալլէթինէ վէ րաի-
հա ի թայնիպէսինէ մալիք , հանի զայէթլէ խօշ
վէ ճալիպ տիր ։ Սօղապտա բասթ կէլտիլի խանըմ-
լարը օ գտաար հէզաքէթ վէ զէրաֆէթլէ սէլտու-
լար քի , էն միւշքիւլիէսէնտ մօտայինաս պիլէ
անտէն զիյատէսինի էտէմէզ , վէ անլէրին սիմա-
սընա խայրխաճ պիր բուհանինքի գտաար փարազ
վէ խալիս պիր կիւլիւմսէմէ իլէ նազար էտէր ։ Ա-
նըն իւզէրինտէ կէրչէքտէն թէրպիլլէր վէ հէզա-
քէթլի օլան պիր առէմին հէփ մէհասին վէ աթ-
վարը զարիֆանէսի փարար ։ Անըն աթվար ու հա-
րաքաթը՝ հէնի հաղլանմըշ պիր մաքինանընքի գա-
տար զարիֆ վէ լաթիֆ տիր ։ Թապիլաթըլլէ հէր
քէս՝ պու կիպի պիր քիմսէնին զէվճէլէրին էն էյի-
սի օլաճաղընը մէմուլ էտէր իսէ տէ , մէսէլէ թամմ
պուշըն աքսի տիր ։ Պու առէմ՝ քէնտի խանէսինտէ
միւսթէպիտտ, մուաննիտ, թիթիզ, նիզաճը վէ թէրս
տիր ։ Զէվճէսի էն էյի գատընլարտան պիրի իսէ
տէ, անըն զէվճէսինէ կիւզէլ հախօտ խօշ պիր սէօզ
սէօյլէտիլինի ապլա իշիթմէմիշիմ, իյանէտէ պիր շէյի
հէրինտէ կէօրմէտի մի, անիտէ զէվճէսինի թահգի-
րամիզ վէ աղըր պիր լիսան իլէ թազպիհ էթմէյէ

պաշար : Խանէնին խարիճինտէ պիր իշի թէրս
կիթտի՞ մի , պիր պէհանէ իլէ բէֆիգէ ի հայաթըն-
տա գապահաթ պուլարագ ինթիգամընը անտէն ա-
լըր : Անըն փիշիրտիյի թաամլարտա , էսվապընտա
վէ ումուսի վազիյէթ ու հէյէթինտէ գուսուր վէ
պէհանէլէր պուլուր : Վէլհասը վահշիանէ թապի-
աթընըն վէ մէնֆուր մէյլինին հէփ հասըլաթընը ,
հէփ զէհրինի զէվալլը զէվճէսինին մէճրուհ , ֆապաթ
սապուր օլան գուլագլարընա տուտուրըր : Հէր հէ
գատար չօճուգլըրմտա տայագ հէմիշ օլաըղըմ-
տան , էսասէն տայագ աթմաղա գարչը իսէմ տէ ,
էկէր պու ատէմ քէնտինին իշպու ալչագճա մէս-
լէքի իշիւն կիւնին պիրինտէ միւքէմիլէ պիր տա-
յագ — խաթըրէսի ասլա ֆիքրինտէն չըգամայաճագ
պիր տայագ — հէսէ , եախօտ սաիր պիր հօլ իլէ
բէզիլ վէ քէփաղէ օլսա , տօղրուսը չօգ միւթէէս-
սիֆ օլմամ :

Լաքին , Պու ատէմին մէսլէքի միւֆրիթանէ վէ
միւթէսնա պիր հալ տըր , տէյէճէքսինիզ : Սահի-
հէն տէ էօյլէ օլմալը տըր : Լաքին աճէպա թապի-
աթընըղըն ֆէնա ճիհէթինի նէրէտէ կէօսթէրի ի-
տիլինիզի պիլի՞ր միսինիզ : Եիւրէյինիզին մէրա-
րէթինի տըչարը տէօքմէյէ , աղըր սէօլլէր սէօլլէ-
մէյէ վէ միւնասէպէթսիզ վէ լիւզուսըղ օլտըղլարը
գատար թէհամմիւկիւտաղ վէ խաթըր չիքէն խի-
թապ ու իթապլարա չըգըչմաղա քէնտինիզի նէ-
րէտէ հէր կէօնէ մանի վէ էնկէլլէրտէն մասուհ

սայարուընը : Սիզին էն ալչագ սէօլլէրինիզի նէ-
րէտէ սէօլլէրսինիզ . բէֆիզլէրինիզ իլէ սաիր գա-
տընա՞ր էօնիւնտէ մի : Խայըր , տօսթոււմ , խայըր ,
էվէ կիտիպ անլէրի զէվճէնիզին հանընտա սէօլլէր-
սինիզ : Սիզին իշիւն ասլա գայտ ու վազիֆէ է-
տինմէյէն քիմսէլէրտէն այրըլարագ էվէ , Ալլահըն
վէ ատէմլէրին էօնիւնտէ սաիր հէփ գատընլարը
սէվտիլինիզտէն զիյատէ սէվիպ իզզէթլէմէյէ վատ
էթմիշ օլտըղընը , սիզի սէվէն վէ սաիր հէր քէս-
տէն էֆգալ թութան , սիզին սայէնիզտէ սիյանէ-
թէ նաիլ օլուպ տա սիզէ գարչը պիւս պիւթիւն
սիյանէթսիզ պուլուհան զէվճէնիզին հանընա կի-
տիպ գալպիլինիզին հէփ մէրարէթ վէ պուզղ ու ա-
տավէթինի անըն պաչընա տէօքէրսինիզ , վէ անա
սաիր պիր քիմսէ սէօլլէսէ , ալչագ պիր քիմսէ
մագամընտա շէտիտէն տիւչարը միւհաղաթ օլա-
ճաղը . սէօլլէրի սէօլլէրսինիզ : Պու մէսլէքի քէն-
տինիզէ զիւլլ սայմա՞ղ մը սընըղ , Զէվճէնիզէ էօյլէ
սէօլլէր սէօլլէրսինիզ քի անլէրի սաիր պիր գա-
տընա , օ սիզի ֆէվզ էլատէ հիտտէթլէնտիրսէ
պիլէ , սէօլլէմէյէ ճէսարէթ էթմէզ իտինիզ : Զէվ-
ճէնիզէ գարչը օլ չէքիւմէյէճէք տէրէճէտէ աղըր
օլան լիսանը գուլլանմայա իճթիսար էթմէնիզին
սէր սէպէպի՞ անըն իշիւն հիշ քիմսէնին սիզէ միւ-
ճաղաթ վէրմէյէ հագգը օլմամասը տըր , Նէ՞ մէրտ-
լիք , նէ՞ նամուսիէրվէրլիք : Զալըընըղ քի սր-
թըգ ասլա օ կիպի պիր մուամլէտէ պուլուհանա-
յաւընըղ :

Զեվճ իլէ զէվճէլէրին պիրի պիրլէրի հազգընտա
հիււրմէթ վէ բիւայէթ ի քեամիլէլէրի օլմասը իչիւն
անլէր արասընտա էն սըզը էմնիյէթ ու իթիմատ
մէվճուտ օլմալը տըր : Զէվճէյէ հէր խուսուստա
քէնտի զէվճինէ էմնիյէթ ի քեամիլէ կէօսթէրմէսի
վէ անտէն պիր շէյ կիզլէմէմէսի պապընտա նա-
սիհաթ վէրմէքլիյէ հաճէթ եօգ տըր : Զէվճէ, էկէր
զէվճի բէտտ էթմէզսէ, պու շէյի զաթէն թապիա-
թընըն իզթիզասընտան օլարադ իճրա էտէր : Լա-
քին սիզ, էյ կէնճ տօսթլարըմ, զէվճէնիզէ իթի-
մատ վէ անընլէ խթիշարէ էթմէզսինիզ : իթիզա-
տընըզճա, սիզին իչինիզ զէվճէնիզին պիլէճէյի շէյ
տէյիլ տիր : Պու սէպէպտէն միւշքիլաթլարընըզը,
մուվաֆֆազիյէթլէրինիզի, հէր շէյինիզի զէվճէ-
նիզտէն կիզլի թուլարսընըզ : Իշթէ էվլիլիք ա-
լէմինին հիսապսըզ միւճատէլէ վէ միւշքիլաթլարը
պուճտան նէշէթ էտէրլէր : Զէվճէլէրինիզ քէնտի
մէսարիֆաթը ը շախսիյէ վէ պէյթիկէլէրի իչիւն լա-
զըմ կէլէն ազչէյի սիզտէն ալըրլար : Քէնտիլէրէ
օլ ազչէյի նէ գատար կիւճլիւքլէ գազանմըշ օլաը-
ղընըզը, նէ գատար չալըշըպ չապալամազլէ անը
էլէ կէչիրմիշ խալիյինիզի, վէ պինտէն ալէյի թէ-
սարրուֆքեար օլմազլըզա նէ գատար լիւզոււմ մէվ-
ճուտ օլտըղընը պէյան էթմէզսինիզ : Պու հագի-
գաթլարը անա սէօյլէմէտիյինիզ չէօյլէ տուրսըն,
կէօյա քէնտիսինի սէվալիյինիզտէն նաշի, անը հէֆի
իշլէրինիզին սըրասընտա կիթմէքտէ խալիյի զան-

նընա զահիպ էթմէք սուրէթիլլէ, հաթթա չօգ տէ-
ֆա անը ալտատըրսընըզ, վէ լաքին զէվճէնիզին
թէրէտտիւտ էթմէյէրէք ատի պիր շափգայա պիր
լիրա եախօտ պիր մանթօյա 20 լիրա վէրմէսինտէն
տօլայը էսէֆ էտէրսինիզ : Պէլքի անա քէնտինին
խարաֆճըլըզընտան տօլայը չիքեայէթ էտէրսինիզ,
վէ օ տա սիզին իչպու մուամէլէնիզտէն սիզին
թամաքեարլըզ էթմէքտէ խալիյինիզէ հիւքմ վէ
թապիաթըլլէ, օլ մէյլինիզէ գարշը իսեան էտէր :
Սիզին քէնտի մուխասսէսաթընը թէնզիլ էթմէնի-
զի իսթէմէզ : 0 քէնտինին զօնու գօմշուլարընտան
տահա էյի պիր էսվապ կիյալիյինի կէօրմէզ, էլինի-
զի ալընըզա կէօթիւրիւրսինիզ, վէ իսրաֆճը պիր
զէվճէ ալմըշ օլմանըզտան տօլայը աճ չէքէրսինիզ :
Հալ պու քի զէվճէնիզ տախի քէնտի զէվճէսինի
սէվէն պիր զէվճին նասըլ օլուպ տա պու գատար
թամաքեար, խօսալիէրէսթ վէ թիթիզ օլմուշ ի-
տիյինտէն տօլայը հայրէթտէ գալըր :

Իշթէ պու վէճչլէ սիզին իլէ զէվճէլէրինիզ ա-
րասընտա իլա ախըր իւլ էօմր, հիսսիյաթ վէ մէ-
նաֆիճէ պիր զըտտիյէթ՝ հասըլ օլուր, քի էկէր իշ
վէ կիւճլէրինիզին հալինի քէմալը մուխալէսէթլէ
վէ թէմամը թէմամընա անա պէյան էթմիշ օլսա խալ-
նիզ, պուճըն էօնիւ ալընա պիլիւր իտի : Պու վէճչ-
լէ էմնիյէթ վէ իթիմատ կէօսթէրմէքլէ զէվճէնիզի
սիզին իշլէրինիզէ մէրադ էթմէյէ, վէ հէր կէօնէ
էլէմ վէ քէտէլլէրինիզտէ հիսսիյաթընըզա միւշ-

Թէրիք օլմաղա մէճպուր էտէր խոխիդ : Զէվճէնի-
զին քէնտիսինտէն իֆա վէ իճրասընը թալէպ էթ-
տիյինիդ հէփ վաղիֆէլէրին էսպապը մուճիպէսինի
անլամասը պիւս պիւթիւն մագուլ վէ սողրուս տըր,
վէ սէպէպինի անլատըգտա , փէք ինթիմալ տըր քի
քէնտիսի տաթի խտարէճի օլտըգտան պաչգա , իշի-
նիզին ըսաթ կիթմէսինէ մանի օլան սէպէպլէրի
տաթի սիզէ կէօպթէրէճէք տիր , ինթիմալ քի ըէ-
ֆիզէ ի հայաթընը՝ ըագամլարտան ֆիլանտան պիր
չէյ անլամաղ , էկէր էօյլէ իսէ , սողրուսը սիզէ
փէք աճընըրմ . լաքին պէօյլէ օլսա պիլէ , երնէ
փէք ինթիմալ տըր քի թէսարրուֆ վէ խտարէ
խուսուսընտա սիզին մաթլուպընըլը իճրա էտէ-
ճէք տիր :

Սիզին կէնճ վէ հէսսաա պիր զէվճ սըֆէթիլլէ
զէվճէնիզէ իսթէտիյի գատար ազչէ վէրմէք խու-
սուսընտաքի մէյլ ու արզուսընըլը փէք էյի պիլիրիմ
Հէր վէճչլէ անըն արզուլարընը իճրա էթմէյէ խա-
հիշկէրսինիդ , ալէլ խուսուս էլպիսէսի վէ խանէնին
էչեա վէ թէզկինաթը խուսուսընտաքի զէվգ ու
թապիաթընը իզնա էտէ պիլմէսի իշիւն , անա ֆուր-
սաթ վէրմէք իսթէրսինիդ : Զէվճէնիզէ թամա-
քեար , ալչաղ վէ խըմպըլ կէօրիւնմէք իսթէմէզսի-
նիդ , վէ տիւնեատա հէր շէյտէն զիյատէ սէվտի-
յինիդ օլ եէկեանէ զէվճէնիզ՝ զաիլէ վէ էնտիշէլէրլէ
վէ խտարէ վէ թէսարրուֆըն ուֆագ թէֆէք հի-
սապլարըլլէ միւզթարիպ օլմասըն տէյիւ , հէր կէօնէ

ֆէտաքեարըլըլը կէօզէ ալըրսընըլ : Փէք ալա , սի-
զին իշպու հիսսիյաթընըգա ըիայէթ էտէրիմ , զի-
րա սիզին օլ տուլլուսընըլ հայսիլէթ ի զաթիլէնիդ-
տէն վէ մէրալիյինիզտէն հէչէթ էթմէքտէ տիր .
լաքին օ տուլլուս իֆրաթա վարտըրըլարագ սիզի
հէտէֆ ի մագոսէտինիզտէն փէք ուզագլարա սէվգ
էտէ պիլիլ : Օլ տուլլուսըն իֆրաթա վարտըրըլ-
մասը սէպէպիլլէ , չօգ քիմսէլէր՝ իֆլաս կիրտապընա
տիւշիւպ , զէվճ վէ զէվճէ՝ էօմիլէրինին հիհայէթի-
նէ գատար սէֆիլ վէ փէրիշան օլմուշլար տըր : Խա-
յըր , ինթիյաթ վէ պասիրէթ գախտէսի իզթիզա-
սընճա , հէր շէյի զէվճէնիզէ պէյան էթմէլիսինիդ :
Զէվճէնիզ սիզին մագոսէտ ու մէրամլարընըգա , վա-
րիտաթ վէ մէսարիֆաթընըլըն միգտար վէ թէ-
ֆէրրիւաթընա էյիճէ վագըֆ օլմալը տըր : Օ զէ-
ման էկէր էյի պիր զէվճէ , վէ էյի պիր գօճայա շա-
յըգ պիր զէվճէ իսէ , օ պիւսպիւթիւն իշինիզին
օրթաղը օլաճագ , վէ էլպիսէսի վէ էչեա ի պէյթի-
յէ խուսուսընտա ալաղընը կօրզանընա կէօրէ ու-
գատաճագ տըր : Զէվճէնիզի պու վէճչլէ սիզին հէր
կիւնքի տիւնեշվի իշլէրինիզէ հիսսէտար վէ ալա-
գատար պուլարագ , գալպ վէ ֆիքրճէ էն պէօյիւք
հուզուր ու ըահաթա նաիլ օլուրսընըլ : Սիզին
մուվաֆֆագըլլէթ վէ ըէֆասիյէթլէրինիզի քէնտի-
նին մուվաֆֆագըլլէթլէրի աատ էյլէյէճէյինտէն ,
անլէրտէն սօլայը մահգուզ վէ մէսրուր , հէփ է-
լէմ վէ քէտէրլէրինիզտէ սիզինլէ հէմտէրտ օլա-

ճագ, վէ տիւնեատա սիզին էֆքեար ու հիսսիյա-
թընըդա քեամիլէն վազըֆ օլուպ տա հէփ իշ վէ
կիւճէրինիզտէ, հէփ սըզլէթ ու սըզընթըլարընըզ-
տա վէ հէր կէօնէ լէֆահիյէթ վէ սատտէթի
նիզտէ սիզինլէ պէրապէր խալիս պիր եիւրէք
պուլունտըղընը պիլէրէք, զայէթլէ միւթէսէլլի
օլաճագսընըզ :

Ձէվճէնիզ հագընտաքի իշպու էմնիյէթ ու ի-
թիմատը՝ հէր խուսուստա կէօսթէրմէնիզ լազըմ
տըր, զիրա օ սիզին լէֆիզէ ի հայաթընըզ, սիզին
իքինճի բուհընըզ տըր : Ձէվճէնիզ անճագ էվվէլ
պէ էվվէլ սիզին մէնաֆիինիզին անլամագ սայէսին-
տէ, քէնտինին հէյէթ ի իճթիմսիյէյէ վէ անըն մէ-
նաֆիինէ օլան միւնասէպաթընը անլայա պիլիր :
Իմսի իշպու պապըն խաթիմէսի մագամընտա տէ-
րիմ քի, վազթ վէ սէօհպէթ ու ճէմիյէթինիզին միւ-
նասիպ պիր զըսմընը զէվճէնիզէ թալիսիս էթմէլի-
սինիզ. անըն հանընտա վազթ կէչիրտիյինիզ զէման,
էն ալա սըֆէթ ու խասսիյէթլէրինիզի իզհար էթմէյէ
չալըչմալըսընըզ, վէ սիզին իշլէրինիզի, ֆիքր ու
էմէլլէրինիզի, սայ ու զայրէթլէրինիզի, խալֆ ու
էնտիշլէրինիզի, քէմալը էմնիյէթլէ անա պէյան
էթմէլիսինիզ : Հայաթըն շէտիտ միւճատէլլէրինտէ
իշպու միւսթահսէն մէսլէք ու մուամէլլէնիզտէն
տօլայը միւքեաֆաթը քեամիլէյէ նաիլ օլուրսը-
նըզ : Ձէվճէնիզ՝ զագապ ու հիտտէթլէրինիզի թէս-
քին, մուվաֆֆագըյիէթսիզլիքլէրինիզին աճըսընը :

Թախֆիֆ էտէճէք, մէճրուհ բուհլարընըզա պէլա-
սան վէ մէրհէմ սիւրէճէք, վէ բուհընըզըն անէնլ
ու ինթիզամընը իատէ վէ մուհաֆազա էտէճէք,
վէ ախլագ ու թապիաթընըզըն սէրթլիյինի եում-
չատաճագ տըր : Այնի վազթտա ֆիքրէն վէ գալ-
պէն սիզին իշլէրինիզէ տաիմա տիզգաթ ու իթինա
էթմէք սայէսինտէ, քէնտիսի աախի տահա զիյատէ
ալալանաճագ, տահա ինթիյաթլը վէ թէմքինլի,
տահա զիյատէ միւթէմէտ, վէլ հասըլ տահա էյի
պիր զէվճէ, պիր լէֆիզէ օլաճագ տըր : Ֆիքրի
տահա զիյատէ գուվվէթ վէ վիւսաթ քէսպ էտէ-
ճէք, հիսսիյաթը տահա զիյատէ տէրինլէշէճէք
տիր : Պու վէճհլէ հաչայըպ ամէլ էտէն զէվճէնիէ՝
մէշհուր պիր շաիրին պիր Ամէրիզա վահիսի իլէ
սարը պէնզլի զէվճէսի հագընտա սէօյլէմիշ օլ-
տըղը շու կիւզէլ սէօզլէր փէք էյի հագընըր :

« Ձէվճէ՝ զէվճինին ախլագընը թէհլիպ ու թէր-
պիյէ էտէր :

« Ձէվճ տախի քէնտի զէվճէսին ազատըզա ա-
լըշտըրըր : »

Գ.

ԶԵՎՃԵՆԻՆ ԽՈՒՍՈՒՍԻ ՎԱԶԻՖԷԼԷՐԻ

Զեվճեյերից նիւմիւսի զեվճեյերիցն պեոյիւք.
սէն քիւչիւյէ գաւառ նիւմէք էսէնէքլէր քիր.

Եսքեր 1. 20.

Քեզալիք նիսա տալիս հինգալ վէ էսէպ
իւզրէ միւնասիպ գրյաճէքսէ օլարագ սաշ
էօրմէլէրի, եա ալթուն եա իննուլէր եալսօս
աղբր պէնալը էլպիսէ իլէ սէյիլ, աննագ էյի
ամէլէրլէ բէնսիլէրիցի քեզեքից էքսիցլէր.

1 Տիւք. 2. 9.

Է՛յ կէնճ զէվճէյէր, պոռնտան էվվէլքի պէնտ-
տէ զէվճին վէզաիֆիլնտէն պահա էյլէտիւք. չիմտի
տէ սիզէ թէվճիս ի խիթապ էտիյօրմք. Պէն անլէ-
րէ, սիզին քէնտիլէրին վազթ, բէֆազաթ վէ
սէօնպէթլէրի իւզէրիլնտէ հազգընըղ օլաղընը պէյան
էյլէտիւք. Իշպու հազգ սիզէ պիր թաղըմ վազիֆէ-
լէր իսթիլզամ էտէր քի չիմտի սիզէ անլէրտէն պահա
էթմէք իսթէրիւք. Զէվճինիզ հէր կիւն վէ պիւթիւն
կիւն չալընըպ չապալար. օ իշ կիւն իլէ մէշղուլ
օլաղընը վազթլարտա ագշամլայըն իշինի կիւնիւնիւ
պիւթիրմիշ օլարագ էվէ կէլտիյինտէ, վէ սապահ-
լայըն հէնուզ իշինէ պաշլամագտան էվվէլ, պիր հէվ
իսթիրահաթա, զէվգ ու էյլէնճէյէ միւնթաճ տըր,
վէ իշթէ սիզին վէզաիֆ ի զէվճէվիյէնիզ պուրատա

մէյտանա չըգար. Էկէր սիզէ գարչը պօրճուլ օլ-
աղըն վազիֆէլէրինին իֆասը՝ քէնտինէ խօշ կէլսին
տէյիւք. իսանէնիզի անա պիր աշեանէ ի սաատէթ
էթմէք իսէնիզ, քէնտինին հէվ իսալի վազթընը սի-
զէ հասր էթմէսինի, սիզին բէֆազաթ վէ սէօնպէ-
թինիզտէն լէզզէթ ալմասընը թալէպ էթմէյէ փէք
օ գատար հազգընըղ օլմաղ. 0՝ քէնտի թապիա-
թընըն իզթիզասընտան օլարագ, պիլ մէճպուրիյէ
թալէպ էթտիյի չէյի՝ հէր հալտէ պուլաճագ տըր.
Հէր վազթ էսիր — կիւնաիւզիւն քէնտի իշինէ է-
սիր, կէճէլէյին սիզէ էսիր — օլմաղ. Անըն սէր-
պէսթճէ կէչիլրէճէք վազթը օլմալը տըր, վէ էկէր
զէվճինիզ սիզին քէնտիսինէ վէրաիլինիզ զէվգ ու
էյլէնճէյի, վազթ կէչիլրմէք, էյլէնմէք իշիւն խա-
նէնին խարիճինտէ պուլա պիլտիյի հէր չէյէ քէնտի
հիւն ի լիզասըյլէ միւրէճճահ սալըյօր իտէ, քէն-
տինիզի պաիթիյար ատա էյլէյինիզ. Զաննըմճա,
քէնտի իշլէրինի կիւնլէրինի պիւթիրիպ տէ ագշամ
թաամլարընը էթտիքտէն սօնրա, պիր բէֆիզէ իլէ
պիր աղ կէօրիւշիւպ դօնուշարագ վազթ կէչիլրմէյի,
չէմմ իւլ հալա էթմէք իւզրէ պիր տօսթ իլէ պիր
աղ կէզմէյէ չըգմայը արզուլամայան փէք աղ զէվճ-
լէր վար տըր. Հէր ատէմին դալպինտէ հէր կիւն
աղ չօգ իճթիմաի սէրպէսթիյէ հալ Օլմաղա, հիշ
օլմաղսա, պիր դաշ տագիդա աչըգ եէրլէրտէ կէզիպ
տօլաշմաղա եախօտ սաիր ատէմէյի իլէ թէաթի ի
արա ու էֆքեար էթմէյէ, էֆքեար ը միւթէնէվվիէ

էսհապը իլէ միւլաբաթտա պուլունմաղա թապիի պիր մէյլ ու արդու վար տըր : Օլ մէյլ ու արդու պիւս պիւթիւն թապիի վէ լիւզումը պիր շէյ օլտըղընտան , անը տէֆ ու իզալէ էթմէյէ տէյիլ , անճաղ թէշվիգ էթմէյէ չալըշըպ չապալամալըսընը : Եկէր զէվճինիզ ֆէնա եէրլէրէ կիթմէյէ վէ ֆէնա արգատաշլար իլէ իւլֆէթ ու իւնսիյէթ էթմէյէ մէյկալ իսէ , օ տա պիր պահս ը տիկէր տիր :

Իշթէ պուրատա կէրէք զէվճ , կէրէքսէ զէվճէ իչիւն պիր մահզուր վար տըր : Ձէվճէ պիւթիւն կիւն էվաէ եափա եալընըզ գալմըշ օլտըղընտան , զէվճինին պիւթիւն կէճէյի քէնտինին եանընտա կէչիրմէսի լաղըմ տըր տէյիլ տիւչիւնիւր , Ձէվճ տախի ագշամա գատար ատէթա պիր էսիր կիպի չալըշմըշ օլտըղընտան , պիր ազ ազատ գալմաղա , քէնտի նէֆսինին մալիքի օլարագ , իսթէաիյի եէրէ կիթմէյէ արգուքէշ պուլունուր : Պէլքի զէվճէ՝ զէվճինին քէնտի իշինի պիթիրտիյի կիպի պուրայա շուրայա կիթմէյէ ասլա լիւզումը օլմատըղը , վէ իշինի պիթիրտիյի կիպի էրթէսի սապահա գատար էվտէ գալիանըպ գալմասըջիգթիզա էթտիյի ֆիքր ու իթիգատընտա օլտըղընտան , զէվճի էվտէ տուրմայօր տէյիլ չիքեայէթ էտէր , մըրըլտանըր , տըրըլտանըր : Ձէվճինին պիր ան պիլէ կէօզիւնտէն իրազլանմասընը իսթէմէզ , Գալտը քի էկէր տիւնեատա պիր զէվճին քէնտի զէվճէսինէ պուզզ էթմէսինէ հէր շէյտէն զիյատէ պախս օլան պիր շէյ

վար իսէ , օ տա զէվճէնին քէնտի զէվճինին հէֆ խալի վաղթընը իշգալ , անըն էն մէշրու հուրրիյէթինի պիլէ զասպ էթմէք իտտիասընտա պուլունմասը , վէ զէվճինին գուլազլարընը տաիմա , « Էօյլէ տիր եա , գարը ատէմ տէյիլ տիր : Էօմրիւմտէ պէօյլէ ատէմ կէօրմէմիշ իմ , քէնտի գարըսը իլէ պէրապէր վաղթ կէչիրմէք հիչ իսթէմէզ : Էվինէ հիչ մէրազը եօգ տըր : Գարըսընա կէօզիւ եօգ , կէօզիւ տըշարըտա տըր , » կիպի սէօզլէր իլէ տօլտըրմասը տըր : Պու կիպի տօգանըզը սէօզլէր , պու տէրէճէ իֆրաթ քեարանէ թալէպլէրտէ պուլունմագ՝ զէվճին իւզէրինտէ հիւան ի թէսիր հասըլ էթմէտիքտէն պաշգա , պէլքի ատէթա պիր զըղըճըմըն պուրթը սուհուլէթլէ թուլթուշտըրտըղը կիպի , անըն թապիաթընըն էն ֆէնա տուլզուլարընը թահրիք էտէր : Հագգսըզըզ վէ խաշունէթ , ալէլ խուսուս էրքէյին ըէֆիգէսի թարաֆընտան իճրա օլունտըզլարը զէման , ճէզասըզ գալմազլար : Ձէվճ քէնտի խանէսինի , էվլատ ու ալալընը սէվտիյինի պիլիւր , տիկէր թարաֆտան տա հիսս էտէր քի վաղթընըն պիր դըմընը խանէտէն տըշարտա կէչիրմէյէ , արգատաշլար իլէ կէօրիւչիւպ գօնուշմաղա , միւնասէպալթ ը տօսթանէ , իճթիմայիյ վէ թիւճճարիյէտէ պուլընմաղա հէմ լիւզումը հէմ տէ հագգը վար տըր , վէ էկէր զէվճէսի քէնտիսի իլէ կէօյա քէնտինին հիչ օ կիպի պիր իշթիյաճը եախօտ հագգը եօգ իմիշ կիպի մուամէլէ էտէր իսէ , չօղա վարմազտան

անըն քէնտի դէվճէսինն տէտիլի հալլէրէ կէրչէք-
տէն միւսլթէլա օլմասընա դօրգու վար տըր : Էյ
կէնճ վէ թէճրիպէսիզ գատընլայ , դէվճէրինիզ իւէ
իհթիյաթքեարանէ մոււմէլէ էտինիզ : Տախմա չու-
րասընը խաթրընըզտա թուլթընըզ քի գէվճինիզ սի-
զէ դարչը նէ գատար չօզ վազիֆէլէրին իֆասընա
պօրճու իսէլէր , սիզ տախի անլէրէ գարչը օ գա-
տար չօզ վէզարֆի միւլթէգապիլէնին իֆասընա
պօրճու սընըզ : Խանէնին նիզամ ու խնթիզամը՝
սիզէ մուհաւվէլ տիր , վէ էկէր անըն քէնտինն
ազչամ վէ կէճէ գարֆընտա մալիք օլտըղը խալի
վազթլարընը պիւս պիւթիւն սիզին Խանընըզտա
կէչիրմէսինի իսթէյօր իսէնիզ , խանէնիզի ճազի-
պէլի գըլմանըզ մուգթազի տիր : Էկէր գէվճինիզին
Խալընըզ պիր կիւն , պիր այ , պիր սէնէ տէյիլ ,
անճադ էօֆրիւնիւն հէփ սէնէլէրինտէ քէնտի վագ-
թընըն գըսմը ազամընը սիզէ վագֆ ու հասը էթ-
մէսինի քէնտիսինէ ֆարզ սայմասընը ումույօր իսէ-
նիզ , սիզին ըէֆագաթ վէ սէօնպէթինիզին անըն
նազարընտա պիր տէյէր վէ գըլմէթի օլմալը տըր :
Իմտի հաֆի սիզին հիւնէր վէ մարիֆէթլէրինիզ ,
Հաֆի սիզին քիթապլարընըզ , վէ նէվ պէ նէվ
ֆիքր ու թէսաւվուրլարընըզ : Միւլագաթ վէ միւ-
սահէպէթլէրինիզին խօշ վէ ճալիպ ի տիգգաթ մատ-
տէլէրի հաֆիկիլէր տիրլէր :

Մէսէլէյի հէյէթ ի մէճմոււսըլլէ նազարը իթի-
պարա ալալըմ : Պիր գատըն նէ վէճհէլ քէնտի խա-

նէսինի խօշ , վէ ըէֆագաթ վէ սէօնպէթինի ճազի-
պէլի գըլա պիլիլի : Պու սիւալ գըսա իսէ տէ , ճէ-
վապը պիր ճիւտ քիթապ տօլտուրա պիլիլի : Պու
պապտէ անճադ պիր գաչ խուսուսըն գիքրիլլէ իք-
թիֆա էտէրիմ էվվէլ էմրտէ գէվճէ դօճասընտա ասլա
գուսուր պուլմազա չալըլմամալը տըր : Էկէր պիր
ատէմ պա թէճրիպէ անլամըլ իսէ քի , էվէ ալտէթ
էյլէտիլի կիպի գէվճէսինտէն իշթիքեա վէ մոււսլէ-
դէլէր իշիտէճէք , վէ գէվճէսինն սէօզլէրինն
գըսմը ազամը իշթիքեա վէ խօշնուտըզըզլար-
տան իպարէթ պուլոււնաճադ տըր , խանէսինտէն
նէ՞ գէվգ ու մահդուղիլթ պէքլէյէ պիլիլի , վէ
քէնտի ֆիքրինի , վիւճուտընը , վէ գալպինի Խէվմի
չալըլըպ չապալամալարընտան , Խօրդուլըզլարըն-
տան ըահաթլանտըրմազ , ֆէրահլանտըրմազ իշիւն
օրատա նէ՞ գէվգ ու էյլէնճէ պուլա պիլիլի : Պու
կիպի հալ ու քէյֆիլլէթլէր ալթընտա պուլոււնան
պիր գէվճին էտէպիլլէճէյի պիր չէյ վար իսէ , օ տա
Խա քէնտի գէվճէսինն սէօզլէրինն , իշթիքեալա-
ընա հիչ էհէմիլլէթ վէրմէմէք , Խա տա մուգապէ-
լէթէն քէնտիսի տէ ազգընը աչարագ հիտտէթ ու
չիտտէթ էսէրլէրի կէօսլէրմէք , աղըր սէօզլէր սէօյ-
լէմէք , զաւլգա նիզա էթմէքտիր . պաչգա պիր չա-
րէսի Խօզ տըր : Գատընլարըն հէր կիւն ատէթ հիւք-
միւնէ կիրմիլ իշթիքեալարընտան , մոււսալազէ վէ
իթիրազլարընտան հիչ պիր վէճհէլ վէ հիչ պիր հալ ու
քէյֆիլլէթ ալթընտա հիւն ի սէմէրէ հասըլ օլմագ-

էվլատ ու այալընըն կէշիմինի գազանմագ իչիւն պիւ-
թիւն կիւնիւն սայ ու զայրէթլէրինտէն, զահմէթ վէ
մէշագգաթլարընտան, գայդու գասալէթլէրինտէն
սօնրա, Խորդուն արդըն էվէ կէլէն զէվճին՝ թաթլը սէօզ
իշիթ մէյէ, միւֆէրրիս վէ կիւլէր Եիւզ կէօրմէյէ իհ-
թիյաճը վար տըր : Զէվճին խանէյէ քէմալը իս-
թիճալ իլէ ալտէթի իչիւն, անըն խանէնին էշիյինէ
այագ պասար պասմագ, հիւսն ի իսթիգալ կէօրմէ-
սի, կիւնտիւզիւն չէքտիյի միհնէթ ու մէշագգաթ-
լարը, Խորդունլուգլարը բէֆ էտէճէք էսպապը իս-
թիւրահաթըն վիւճուտընա գաիլ օլմասը լազըմէտէն
տիր : Պէվզ էլ ատէ մէշղուլիյէթ սասաթլարը արա-
սընտա, օլ ասայիշ մէքեանը՝ անա ուզագտան թէ-
պէսիւմլէր էթմէլի տիր : Իշթիզալաթ վէ միւշ-
քիլաթը հայաթիյէ՝ բուհընը Խօրտըղը զէման, զէվ-
ճէսինին խօշ խաթըրէսի՝ պուլուլթլար արասընտան
նուֆուզ էտէն փարլագ պիր շէօլէ կիպի, ֆիքրինի
թէնվիր էյլէմէլի տիր : Խօրդըն արդըն սէվկիւլիւ
էվլինէ կէլիւքէն, անըն Խօլունը թէնվիր էտէն մէ-
շալէ՝ զէվճէսինին զիյա ի սաքինի օլմալը տըր : Օ
հէր շէյին հազըր օլտըղընը, բէֆիգէ ի հայաթընըն
կիւլէր սիմա իլէ քէնտինի պէքլէտիյինի, վիւճու-
տընըն, ֆիքրինին պիր իսթիւրահաթը լազըմէյէ
նաիլ օլաճաղընը պիլմէլի տիր : Աճ մը, քէմալը
մուհապպէթլէ հազըրլանմըշ պիր քեասէ չօրպա
պուլաճաղընը . տօնմըշ մը, ույուշմըշ վիւճուտընը
ըսթմագ իւզըէ, սուրէթ ի միւնասիպէտէ հազըր-

լանմըշ պիր աթէշ գարշըսընա կէլէճէյինի . քէտէր-
լի՞ մի սէվինէճէյինի . մէյուս մը, իզալէ ի ֆիւ-
թուր էտէճէյինի պիլմէլի տիր : Զէվճինիզէ խօշ
կէօրիւնմէք մագսէտիյէ կէօսթէրէճէյինիզ պու-
կիպի տիգգաթ ու իհթիմամ էսէրլէրի՝ անըն իւզէ-
րինտէ ֆէվզ էլ ատէ հիւսն ի թէսիր հասըլ էտէր,
վէ պու պապտէքի էմէք ու զահմէթլէրինիզ պօ-
շունա կիթմէզ :

Պի տյնիհի զէվճէ՝ քէնտիսինի գօճասընա
պէյէնտիրմէք, անա շախսէն խօշ վէ կիւզէլ կէօ-
րիւնմէք մէյլ ու հէվէսինին թէնզիպիյինի պիր կիւն
պիլէ իհմալ էթմէլի տիր : Խանէսինէ ալտէթ է-
տիպ տէ զէվճէսինին քէնտիսինին կէօզիւնէ կիւ-
զէլ կէօրիւնմէք իսթէտիյի սէպէպտէն, քէնտիսինի
գարշըլամագ իւզըէ, թէմիզ, հիւսն ի թապիաթ
վէ զէվզ ի սէլիմէ մուլաֆըզ, ֆագաթ սատէ սու-
րէթտէ կիյինմիշ իտիյինի կէօրէն պիր զէվճ՝ էկէր
գապա թապիաթլը պիր ատէմ տէյիլ իսէ, շիւպհէ
Խօզ քի միւթէէսսիր օլտուր . քէնտի բէֆիգէսինի
կէօրմէզտէն կէլէմէզ, անըն քէնտիսինէ կէօսթէրտիյի
նէզաքէթ վէ շէֆգաթ էսէրլէրինտէն տօլայը վագի-
ֆէսիզ գալամագ, զիրա զէվճէսինին պու վէճիլէ կի-
յինիպ պէզէնմէքլէ քէնտիսինէ հիւրմէթ վէ բիայէթ
կէօսթէրմիշ օլտըղընը պիլիւր : Զէվճէ՝ իշպու մուա-
մէլէսի իլէ մուզատտէմա զէվճինի քէնտիսինէ ճէլպ
էթմէք իւզըէ, քէմալը մուլաֆֆագիյինէթլէ իպրագ
էթմիշ օլտըղը ֆէզաիլ ու մէհասինի մուհաֆազա

իշիւնն պիր արդու , գըզըզընտա զէվճինին աչգ ու մուհապպէթինի զապթ ու թէսխիր , վէ քէնտի գալպինէ բապթ էթմէյէ վասըթա իթթիխազ էթմիշ օլտըզը ալթուն հալգալարը գայիմ վէ սալիմ սագւլամագ իշիւնն պիր զայրէթ կէօսթէրմիշ օլուր :

Վէ լաքին պէն պունտան պիւսպիւթիւնն ֆարգւլը հալտէ պուլունան զէվճէլէր կէօրմիւշիւմ տիր : Պիր գատըն , « Պէնի զէվճիմտէն պաչգա պիր քիմսէ կէօրմէյէճէք տիր , » տէյէրէք սաչլարընը պիւթիւնն կիւն փէրիշան վէ փիս հալտէ պըրագըր իտի : Էլպիսէլէրի եաղլը քիրլի հալտէ սօֆրայա օթուրան գարըլար՝ կէօրմիւշիւմ քի , անլէրին մէնդարէլէրի պիլէ՝ գօճալարընըն իշթիհալարընը գափամաղա քեաֆի տիր : Իւսթլէրի պաչլարը տէօքիւք , սաչըգ , փիս վէ քիրլի գարըլար կէօրմիւշիւմ քի անլէրի , գարընըն զէվգ ու սէֆալարընտան վազ կէշմէյէ նէզը էթտիքտէն սօնրա , էթտիյի նէզը ու ահտտան տօյայը փէշիման օլմուշ օլան էն աճ կէօզլիւ միւնզէվի պիլէ՝ պուս էթմէյէ իշէրիսինտէն պիր արդու հիսս էթմէգ , Օ միսիլլիւ գարըլարընն նէ պօյունն պաղըլարը նէ տէ գուշագլարը օլմասըզը կիպի , շախալարընտա՝ կէօզիւ աչըգ վէ ազլը պաչընտա պուլընան պիր զէվճի ճէլպ էտէճէք հիշ պիր ճաղիպէլէրի տախի հօգ տըր : Է՛յ կէնճ զէվճէ , սէնին իշպու մէսլէքին եանլըշ տըր , եանլըշ , զիրա տիւնեատա հիշ քիմսէ հօգ տըր քի անըն իշիւնն կիյի-նիս պէզէնմէք , թաղըպ թաղըշտըրմագ՝ զէվճինիզ

իշիւնն օլտըլը գատար , մէնաֆիինիզ իզթիզասընտան օլսունն : Հէր շէյտէն էվվէլ , գօճանըզըն խաթրը իշիւնն , անըն կէօզիւնէ թէմիգ , զարիֆ , չըգ , ճաղիպէլի կիւզէլ կէօրիւնմէք՝ վազիֆէ ի միւքէլլէֆէնիզ իգթիզասընտան տըր : Մէսուտիյէթինիզին շէրաիթ ի էսասիյէսի իզթիզասընտան տըր քի , շարիֆ վէ մահպուպ պիր զէվճէ մագամընտա , անըն սիզին հաղընըզտաքի հիւրմէթ վէ իւայէթլէրինի թէմամէն մուհաֆաղա էթտիքտէն պաչգա , աչգ ու մուհապպէթլէրինէ մագհարիյէթտէ տախի տէվամ էտէսինիզ : Չէվճինիզ , ճէմիյէթճէ վէ աիլէճէ միւհասէպաթընըզտան նաչի չօգ տէֆա կէօրիւպ գօնուշտըզը գատընլարա նիսպէթլէ , սիզին իւզէրի-նիզտէ աահա ազ թէմիզլիք , տահա ազ հիւսն ու զէրաֆէթ , սիւս վէ թէզէինաթճա տահա ազ ահէնկ ու ինթիզամ վէ հիւսն ի թապիաթ , վէ զէվգ ի սէլիմ խուսուսընտա տահա ազ իւլվիյէթ էսէրլէրի կէօրմէմէլի տիր : Սիզին քէնտիսինէ խօշ կէօրիւնմէք խուսուսընտա գայտսըզ իտիյինիզի խաթրընտան պիլէ կէշիւմէմէլի տիր , զիրա տիւնեատա սաիր հիշ պիր քիմսէ հօգ տըր քի զէվճինիզէ օլտըզը գատար անա խօշ կէօրիւնմէք սիզին վազի-ֆէ ի միւքէլլէֆէնիզ իզթիզասընտան օլսունն : Էկէր պու խուսուստա պի գայտ պուլունուր իսէնիզ , զէվճինիզին ֆիքը վէ գալպի իւզէրինէ իճրա ի թէսիր էտէ պիլմէնիզէ մէտար օլան էն գալի վէ էն միւէսսիր վասըթալարտան պիրինի պիր թարաֆա

աթմըն օլուրսընըդ : Վէ շախսընըդ հազգընտա սա-
հին վէ մուհիմմ օլան , խանէնիդ խուսուսընտա
տախի սահին վէ մուհիմմ տիր : Խանէնիդ նիզամ ու
ինթիզամտան պի պէնրէ օլսա , սօֆրալարընըդ վէ
մասալարընը թօզ թօփրագ իլէ մէսթուր պու-
լունսա , էշետ ի պէյթիյէնիդ , կէօետ արապատան
եհնի չըգարըմըն տա օրայա աթըմըն պիր հալ ու
հէյէթտէ պուլունսա , սօֆրա էօրթիւսիւ (պէղի)
փաք վէ թէմիդ պիր հալտէ կէօրիւլէճէք եհրտէ
եաղըն վէ քիրլի օլսա , խանէ՝ մաթպախտան միւ-
սաֆիր վէ եաթագ օտտընս վարընճայա գատար ,
հէր նէվ նիզամ ու ինթիզամ էսէրլէրինտէն քիւլ-
լիյէն մահրում գալսա , աճէպա ագչամլայըն օ կիպի
պիր խանէտէ օթուրըպ տա ագչամլայըն վէ կէճէ-
լէյին մալիք օլտուղը խալի վագթընը սիզլինլէ կէ-
չիրմէք իսթէմէյէն պիր զէվճի թայիպ էտէ պիլի՞ր-
միսինիդ : Մէպատի ի ումումլիյէ նօզթա ի նազա-
ընտան պագարագ , պիլ մէճպուրիյէ անը թանիպ
էտէր իսէմ տէ , հէփ զէվճիլէրին պէնիմ կիպի հիս-
սիյաթ վէ մէպատիլէրի օլմատըղընտան , էսպապը
մուխաֆֆիֆէ սէրտ ու պէյան էտէն դօճալարա տա-
խի հազգ վէրմէքտէն քէնտիմի ալամամ :

Մատամ քի դօճանըղըն քէնտի խալի վագըթ-
լարընը պիւս պիւթիւն սիզէ վագֆ ու հասր էթ-
մէսինի թալէպ էտիյօրսընըդ , պագալըմ անըն իլէ
կէօրիւլէպ դօնուչաճագ հէ՞ կիպի մատտէլէրինիդ
վար տըր : Զէվճիլիդին եօրղուն ֆիքրինի ռահաթ-

լանտրրմագ , ֆէրահլանտրրմագ իչիւն ֆաու ու զէմմ-
տէն պաչգա պիր սէրմայէնիդ վա՞ր մը տըր : Սիզէ
զաթէն պէյան էթմիլ օլաըղըմ իւզրէ , նիւվագիչ-
քեսարանէ մուամէլէլէրին թէաթիսինի թապիի ,
էտէպանէ վէ միւֆիտ սայար իսէմ տէ , պուսէլէր-
հայաթըն անճագ պահարաթը տրլար : Պու ճիւմլէ
իլէ պերապէր , էվվէլա զէվճիլիդին եօրաճաղընըդ ,
վէ սանիյէն անը պագաթըրըպ օսանտրաճաղընըդ
ճիհէթլէ , ալէտ տէվամ զէվճիլիդին տիզլէրի իւզէ-
րինտէ օթուրամագսընըդ : Գօճանըդ իլէ եէք վիւ-
ճուտ , եէք ճան օլմալը իսէնիդ տէ , պիր թուֆէյլ
կիպի օլմամալըսընըդ : Գօճանըդ քէնտիսինտէն
միւսթագիլէն օլարագ , բուհընըգտա նէմա վէ ֆիք-
րինիզտէ նէվ պէ նէվ թէրագգը էսէրլէրի կէօրէ
պիլմէլի տիր , վէ թէգատտիւմ , էյիլիք , թէրագ-
զըյաթը քիքրիյէ , ախլագիյէ վէ իճթիմաիյէ իչիւն
սիզտէն եհնի պիր թէչվիզէ Նաիլ օլաըղընը կէր-
չէքտէն հիսս էթտիյինտէ , օ զէման քէնտիսինի
րահաթլանտրրմըչսընըդ տէյիւ իտտիա օլունսա պի-
լիր , վէ էմին օլունըդ քիւնըն քիչվէր ի գալպինի
գապթ ու թէսիւրի էթմէք իչիւն պէօյիւք պիր ա-
տըմ տախի աթմըն օլուրսընըդ :

Գօճանը՝ քէնտինի մէսուտ վէ պախթիյար էթ-
մէք , վէ քէնտինին հիւրմէթ ու լիայէթինէ մու-
հապպէթ վէ թէվէճճիւհինէ մագհար օլմագ իչիւն
կէրչէքտէն պիր արղու ի գալիլիդ օլաըղընը պա
թէճրիպէ կէօրմէլի տիր : Քէմալը մուհապպէթ վէ

միւսարատիւն անըն հէր պիր էֆքեար վէ թէսավ-
վուրաթընա միւշթերիք օլունըզ : Անըն տիւչար
օլտըզը զաիւէ վէ էնտիշէլէրի վէճհ ի միւշարէքէ-
թինիզ իւէ . թաթլըլանտըրընըզ : Քէնտիսին հէր
կիւնքի թէճրիպէ վէ մուամէլէլէրինին հիքեայէսի-
նի տինլէմէյէ տաիմա հաղըր օլտուղընըզ , քէն-
տինին զիքր էտէճէյի մատտէլէրի ապլա կանլըշ
թէֆսիր էթմէյէն պիր գալպ վէ հէր հալ ու քեար-
տա քէնտիսի իշիւն տաիմա հաղըր օլան պիր մէլ-
ճա վէ փէհա հպուլունտըղընը քէնտիսինէ հիսս
էթտիրինիզ : Ճիսմ ու ճանընըն հէփ էլէմ ու իզ-
թիրապլարընտա , զաիւէ վէ էնտիշէլէրինտէ , միհ-
նէթ ու մէշագգաթլարընտա քէնտի պաշընը գոմագ
իշիւն տաիմա սըճաճըզ , կիւզէլ պիր եատաըզ պու-
լունտըղընը , վէ եատաըղըն ալթընտա հալմանըն
պօզուլըպ աշըլմասընտան հիշ միւթէէսսիր օլմայան
թամմ սաաթ միսիլիւ , կէրէք մէսրուրիյէթ կէրէք
մահգոււնիյէթ սաաթլարընըզտա այնի տէյիշիլմէզ
վէ մուհապպէթ վէ խուլուսլէ տօլու օլան պիր
գալպ՝ աթտըղընը քէնտիսինէ հիսս էթտիրինիզ :
Պու կիպի պիր զէվճէյէ մալիք օլան զէվճ՝ խանէ-
նին խարիճինտէ վագթ կէշիրմէյէ թէճրիպէ օ-
լունմազ : Ուզոււն վագթ խարիճտէ գալմազա մուզ-
թէսիր տէյիլ տիր : Պիր քիմէյի զիյարէթէ կիտէ
պիլիւր իսէ տէ , օլ քիմէ քէնտիսինի ուզոււն միւտ-
տէթ զէվճէսինտէն այրը հալտէ սաղլայամազ , իմու-
սուսի պիր ճէմիյէթէ կիտէ պիլիւր իսէ տէ , պիր

տօսթոււնըն զէվճէսինէ վիզիթա վէրմէք իւզրէ , եօ-
լունտան սաիմազ : Պունտան տա զիյատէսինի էտէ
պիլիւր : Քէնտի խանէսինի հատտէն աշըրը սէվմէ-
սինէ վէ սիզլին հալանըզա , թէյզէնիզէ վէ սաիր
խըսմ ու ազրիպանըզա վիզիթա վէրմէք իւզրէ , ա-
րատա պիր խանէնիզտէն տըշարը չըգմասընա բազի
օլմամասընա , վէ թաամ իշիւն գօնշոււնըզըն խա-
նէսինէ վուգու պուլան պիր տավէթի պիւէ իս-
թէքսիզլիքլէ գապուլ էթմէսինէ մուխաթարա վար
տըր :

Լաքին պու պապտէ սէօզիւ փէք ուզաթմըշ օլ-
տըղըմտան իշպու խուսուսի մէսէլէյի պրագալըմ : Զէվ-
ճինիզ իւէ տիկէր պիր միւնասէպէթինիզ տահա վար
տըր քի , հէնուզ անտէն քեաֆի տէրէճէտէ պահս էյլէ-
մէմիշիմ տիր : Սիզ անըն սէվկիւլիւ զէվճէսի օլտըգտան
պաշգա , եարտըմճըսը տախի սինիզ : Զօգճա քէնտի-
սինէ միւշթամ վէ թապի իսէնիզ տէ , անըն եար-
տըմճըսը տախի սինիզ . — անըն ազլէսինի իտարէ
իւէ գուլլանմալըսընըզ , վէ էլինիզտէն կէտիյի գա-
տար չալըշմալըսընըզ քի զէվճինիզլին ազլէսի թէ-
սարուֆ վէ իտարէ իւէ գուլլանըլարագ արթսըն :
«Էֆէնտիսինին» վէրտիյի ազլէյի սօն ազլէյէ գա-
տար սարֆ ու թէլէֆ էտէ պիլէճէյի , էլինէ կէլէն
հէփ փարալարը քէնտի զէվզ ու սէֆահէթլէրի ի-
շիւն իսրաֆ էյլէյէ պիլէճէյի զանն ու իթիգատըն-
տա պուլունան գարը՝ զէվճի իւէ քէնտիսի արա-
սընտա մէվճուտ օլան միւնասէպէթի էյի անլամայօր

աէմէք տիրո՛ւ Օլ ֆիքր՝ մէշրու վէ իֆֆէթլի պիր զէվ-
ճէնին տէյիլ . անճադ պիր գափաթմանըն էֆքեարը
տոր քի պիւս պիւթիւն ֆախտէսիզ վէ պաիս ի
զիլէթ տիրո՛ւ Զէվճինիզ սիզէ ազչէ թէսլիմ էտէ-
րէք սիզէ պիր նազարէթ վազիֆէսի ինսլէ էթմիշ
օլույօր Օլ ազչէյի իսրաֆ վէ թէլէֆ էթմէյէ հագգը-
նըզ օլմայըպ , անճադ գօճանըզըն հալլը վազթլը օլ-
մասը նիսպէթինտէ անը միւֆիտ սուրէթտէ գուլ-
լանմաղա վէ վէրտիյինիզ ազչէնին հագիգաթէն պէ-
տէլի օլան պիր շէյ ալմաղա չալըշմալըսընըզ , Ա-
նըն րէֆիգէ ի հայաթը օլմաղը տէր իւհտէ էթմիշ
օլտըղընըզտան , չարշուտա զէվճինիզին շէրիքի-
նին անըն ազչէսինի իսրաֆ էթմէյէ հագգը օլմա-
տըղը միսիլիւ , սիզին տէ անըն ազչէսինի սարֆ
ու թէլէֆ էթմէյէ հագգընըզ եօգ տըր , էկէր շէ-
րիք ի հայաթընըզըն հագգընըզտաքի իթիմատը պէր
քէմալ իսէ , վէ քէնտի հալ ու իզթիտարընը քէմալը
ինսաֆ իլէ նազարը իթիպարէ ալարադ իտարէ վէ
պասիրէթ իլէ գուլանճադսընըզ մէմուլըյէ սիզէ
հիւսն ի րիզասըյլէ ազչէ վէրիյօր իսէ , սիզ քէն-
տինիզի պախթիյար սայընըզ , էկէր զէվճինիզ ի-
տարէճի վէ թէսարրուֆքեար իտիյինիզէ փէք օ
գատար իթիմատը օլմատըղընտան նաշի , սիզէ հիսապ
իլէ ազչէ վէրիյօր , եախօտ սիզտէն ազչէ էսիրկէյօր ,
վէ սիզի ալըզլը պիր գափաթմայա հալտաշ էթմէյէ
լիւզոււմ կէօրիւյօր , եախօտ սիզէ էյլէնճէ վէ խըտ-
մէթ իչիւն թութմըշ օլտըղը սէպէպտէն , ուղընա

ազչէ սարֆ էթմէյէ մէճպուր պուլընտըղը պիր
խըտմէթճի գարը նազարըյլէ պազըյօր իսէ , հիշ
պիր վէճհէ պախթիյար ատտ օլուհամազսընըզ ,

Զէվճինիզին եարտըմընը մազամընտա անըն
զաիլէ վէ էնտիշէլէրինի տէֆ ու իզալէ , զահմէթ
վէ մէշղուլիյէթլէրինի թախֆիֆ էթմէք իչիւն պիր
չօգ շէյլէր եափա պիլիրսինիզ , էկէր զէվճինիզ սի-
զին քէնտի մէնաֆիինի կէօզէթալինիզի , եէյէճէք
իչէճէք շէյլէրի իտարէ իլէ սաթոն ալտըղընըզ ,
վէ եէնիլէրինի էլէ կէչիրմէք արզու վէ հէվէսի իլէ
էսքի էլպիսէլէրինիզի պօշ եէրէ թէլէֆ էթմէտի-
յինիզի , վէ արզուլատըղընըզ հէր եէնի մատտէ-
նին պէհասընը էյիճէ հիսապա ալտըղընըզ , վէ
պու վէճհէ սիզին հիսապտան անլայան վէ թէ-
սարրուֆքեար պիր գատըն օլտուղընըզ կէօրիւրսէ ,
զէվճինիզ հիշ պիր քիմէնին չաքիր պիր գալպլէ
թաշըյամատըղը պիր թաղըմ զաիլէ վէ էնտիշէլէր
եիւքիւնտէն գուրթուլմըշ օլուր ֆէնտի խանէսինտէ
հէփ քեար վէ գազանճընըն սու կիպի աղըպ տը-
շարը կիթմէսինէ պաիս օլան պիր տէլիք պուլուհ-
տըղընը հիսա էտէն պիր զէվճ՝ ազ չօգ եա քէն-
տիսի պու ֆէնալըգտան միւթէզարրի օլուր , եա
տա օլ մէսարիֆ գափուսընը գափաթմադ իչիւն , մա-
նիլէր վէ շէտիտ գանուլար գօյար , քի օ պու սէ-
պէպտէն քէնտի գարըսընըն նազարընտա թամա-
քեար կէօրիւնիւր . միւսրիֆէ գարըլարըն թամա-
քեար գօճալարը օլմասը իսէ զաթէն պիր գախտէ ի

ուսմամբնէ հիւքմինէ կիրմիչ տիր — պու կիպի ֆէ-
նա պիր հալտէ պուլլնան գոճա՝ հիչ շիւպնէ հոգ քի
սայ ու զայրէթ , շէվզ ու շէթարէթ վէ իւմ ու մա-
րիֆէթ իչիւն էն պէօյիւք պիր թագլիյանէ , էն
մուհիմմ պիր թէշվիգտէն մահրում գալմըշ օլուր :

Զէվճինիզին հարտըմճըսը մագամընտա , լազըմ
տըր քի սիզ՝ պիւս պիւթիւն անըն իլէ հէքտիլ հէք-
ճիհէթ օլասընըզ , իշթէ սիզին պիրլիքտէ հաշա-
մագլըզընըզն մէսուտիյէթի՝ պու նոգթատա տըր :
Սիզին գոճանըզ իլէ օլան հէր կէօնէ ալագա վէ
միւնասէպէթինիզ՝ իքի շախսըն պու վէճնլէ հէք-
տիլ վէ հէքվիւճուտ օլմասընը ֆարզ վէ իճապ է-
տէր : Գոճանըզ սիզին մէսարիֆինիզէ , սիզ տէ գո-
ճանըզն մէսարիֆինէ հիսսէտար վէ ալագատար-
սընըզ : Նասըլ քի գոճանըզն քէնտի ագչէսինի իս-
րաֆլէ սիզի մուզայագայա տիւշար էթմէյէ , վէ
սէֆալէթ վէ փէրիշանիյէթ կիրտապընա տիւշիւր-
մէյէ հագգը հոգ տըր , էօյլէ տէ սիզին գոճանըզն
սիզէ թէսլիմ էթտիյի մէպաղլարը պիւլա փէրվա
իսրաֆ էթմէյէ հագգընըզ հոգ տըր : Իշտիվաճ՝
քեամիլ պիր շիրքէթ օլտըզընտան , իշպու շիր-
քէթճէ օլան թէշէպպիւսաթընըզտա հէր չէրհէք
մէճիտիյէնիւն դատր ու գըյմէթինի պիւտիյինիզի պիւ
իսպաթ , սիզին հիսսէնիզէ տիւշէն իշի գոճանըզն
էմնիյէթ ի քեամիլէսինի գազանաճագ սուրէթտէ
իճրա էտէճէք օլուր իսէնիզ , զէվճինիզ քէնտիսինի
սէվիպ հիւրմէթ ու ըրայէթ , քէնտիսինի մէսաի ի

հէվմիյէսինի թագտիր էթտիյինիզի , վէ ալնընըն
թէրիյլէ գազանաղըզ ագչէնին նաֆիլէ հէրէ սարֆ
օլունմասընը իսթէմէտիյինիզի հիսս էտէճէք տիր :
Փէք ինթիմալ տըր քի օ՝ սիզին իշպու էվսաֆը հա-
սանէնիզի դարիֆ վէ նէֆիս թէզհինաթընըզա թէր-
ճիհ էտէճէք տիր , հախօտ քէնտիսինի կէօսթէր-
տիյինիզ միւշֆիզանէ էսէրլէրտէն տահա զիյատէ
մէմնուսն վէ մահզուզ օլաճագ տըր : Պու կիպի միւշ-
ֆիզանէ վէ ըրայէթքեարանէ մուամէլէլէրի կէօս-
թէրմէքլէ , պիր կէօնէ շախսի ֆէտաքհարըզտա
պուլլնմըշ հախօտ նէֆսինիզի պիր շէյտէն մահ-
րում էթմիշ օլմագսընըզ :

Դ

ԶՕՃՈՒԳ ՊԷՕՅԻՒՄՄԷՔ

Էյ սապի, սէն վագքրյլէ մէննուլ պիր մէվիպէ, պիր սրբ, վէ գորգու հալինսէ րանմը մաքէրէ մուխքէ՞ն իսին :

Օ սէնին իչիւն հիսապարզ աղբը, էլէմ չէֆսի : Լաֆին իսմի էպէտի մուհապպէր օլան Զաք՝ անքն տէրտէրինէ շիմա վէրսի, վէ էլէմ ու իզքիրապլէ կէչիրսիյի սա՛աքլարա պէտէլ, անա զինայաք մէտէրէք ինսան էյլէսի :

ՀԷՆՐԻ ԱՐՇԱԼՏ

Սէլամ սանա էյ մուհապպէր ի իզսիվանիյէ, էսրառէնկիզ գանուն, նէվ ի պէտէրին հագիզի մէնպար :

ՄԻԼԹԸՆ

Հայաթ հագգընտա պէնիմ էֆքեարմ շու տըրքի, հայաթ՝ ազլնա վէ ախլագնա թէրադդը, վէ թէքէմիւլէ մախսուս պիր մէքթէպ տիր : Պանա կէլիր քի միւրատը իլահի իզթիզասըննա, հէր շախս՝ քէնաթինին թէալիւմիւնէ վէ գապիլիյէթ ու իսթիտատարընըն հոււմշայըպ հիզամլանմալարընա մէտար օլան պիր թագըմ հուլֆուլ ու թէ սիրլէրէ տիւչար օլմալը տըր : Ճէնապը Հագգ՝ պու մագսէտէ, քէնաթինին վազ ու իհտաս պուլուրմըլ օլտըղը գալմանին վէ թէրթիպաթը գապուլ, վէ անէրէ թէվֆիզ ի մուամէլէ էթմէք իչիւն ճիւմէնին

իւզէրինէ թաթլը պիր ֆարզը ալն — պիր գարուրէթ — գոմուշ սրբ : Զարուրէթ սէօզիւնտէն միւրատըմ աննագ մահուտ պիր մանա իլէ մէճպուրիյէթ, ևանի հէր քէսին իրատէ ու իսթիյարընա քեամիլէն մութապըզ օլան պիր մէճպուրիյէթ անլաթմագտան պաշգա պիր շէյ տէյլ տիր : Իշթէ պու վէճիլէ, իթիզատըմնա, թէրագգըյաթ վէ թէքէմիւլէթը ազլիյէ վէ ախլագիլէնին մուհիմ պիր զըսմը՝ միւնասէպաթը իզտիվաճիյէյէ կիրմէքտէն պաշգա պիր ևօլ իլէ մէվզի ի իճրայա գոհուլամազ, վէ Սլլահ էրքէք վէ գատընլարը իշպու միւնասէպէթէ սէվզ էթմէք իչիւն, անլէրէ աշգ ևա մուհապպէթ հիսսինի վէ միւթէգապիլէն ևէքտիկէրինէ մալիք օլմագ արզուսընը վէրմիշ տիր : Իշպու հիսս ու արզու՝ գալպ ի ինսանիտէ դայէթ քէօքլէնմիշ վէ գուվլէթլէնմիշ վէ սայքի մուգավէմէթսուզ պիր հալէ կէլմիշ օլտըղընտան, հէր քէս րապըթա ի իզտիվաճիյէ իլէ մէրպուլ վէ մուգայիւտ օլմագ մէճպուրիյէթինտէ պուլուրուլօր : Պու ևօլ իլէ գուվլէթլիւէր գաիֆլէր իլէ միւլայիմէնիլլէր, վէ գաիֆլէր գուվլէթլիւէր իլէ սաղլամլաշըրլար, վէ էրքէք վէ գատընլարըն ևէքտիկէրլէրինէ իշլէթտիքլէրի թէսիլլէր՝ անլէրին թէրագգըյաթը միւթէգապիլէ ի մուլթագամէլէրինէ էն գուվլէթլի պիր ալէթ օլուր : Տահասը վար : Իքի քիչի րապըթա ի իզտիվաճիյէ իլէ ևէքտիկէրի իլէ պիլլէշտիքլէրինտէ, հէր սալիմ գալպտէ զիւրիլլէթ հու-

սուլէ կէթիրմէյէ պիր մէյլ ու արգու իլէրի կէլիր : Պու արգուտան տահա թապիի վէ զարուրի պիր չէյ օլամազ : Անըն թօխումը չօճուզըգտա պիլէ կէօրիւնիւր : Էրքէք չօճուզըն քէնտի օյուհնադ-լարընը սէվմէսի՝ այնի արգուհըն պաշանդընը օլ-տըզը կիպի , հիչ պիր գըզըզազ պուլուհնամազ քի քէնտի պէպէյինի սաիր հէփ օյուհնազլարընտան զիյատէ սէվմէսի : 0 հէփիսինտէն էվվէլ քէնտի պէպէյինի պազըպ գայըրըր վէ էլինէ ալըր , վէ հէ-փիսինտէն զիյատէ անընլէ մէշղուլ օլուր :

Էօյլէ իսէ չօճուզլար հագընտա պիր գաչ սէօզ սէօյլէմէնին սըրասը կէլմիշ տիր : Անլէր հագըն-տա պուրածըգտա պիր չէյ զիքը էթմէյէրէք կէչ-մէք տաիրէ ի իւքեան խարիճինտէ տիր : Էվլատ-լարա մալիք օլմազ , անլէրի պէօյիւթմէք՝ թէրթի-պաթ վէ էվամիր ի իլահիյէտէն պիրի տիր , թա քի Ալլահըն միւրատ պուլուրմըշ օլտըզը իւզրէ , քեա-միլ օլասընըզ : Սիզ չօճուզլարա նէ գատար լիւ-զումը իսէնիզ , չօճուզլար տա սիզէ այնի տէրէ-ճէտէ լազըմ տըր : Ասապէ վէ ազալէլէրինիզի թալիմսիզ ըրյազէթսիզ օլարազ թագվիյէ վէ թէք-միլ էտէմէտիյինիզ միսիլիւ , էվլատսըզ , չօճուզ-սըզ տաիրի ալիլագճա քէմալ վէ թէրագընըն էն ալի տէրէճէսինէ հէթիշմէզսինիզ : Էկէր չօճուզ-լարընըզ , էվլատլարընըզ օլմազսա , ախլազ ու թա-պիաթընըզն էն ալա վէ էն կիւզէլ զըսմլարըն-տան պիրի՝ միւհասիպ վէ տօզրուտան տօզրույա

օլան թէհզիպ ու թէրպիյէտէն իլ էլ էպէտ մահ-րոււմ գալըր : Վալիտէյնլէրինին էմրի թէքէմմիւլ վէ թէրագըլարընտա չօճուզլարըն մէմուրիյէթ-լէրի միւթէնէվվի տիր : Էվվէլ էմրտէ չօճուզլար՝ մուրաֆազաքեար վէ միւհնազզիմ պիր գուվվէթ տիրլէր : Էվլատսըզ եաշայան գարը , գօճա՝ պիթ-թապ խօտփէրէսթ օլուրլար : Չօճուզլարըն չէշ-մանը մասուլմանէսի , նազարէթի ալթընտա պու-լուհնամայան զէվճ ու զէվճէ՝ չօգ տէֆա պիրիպիր-լէրինէ գարչը ինթիհաթսըզ լիսան գուլլանըպ զայր ի լայըգ թալըր ու մուամէլէլէրտէ պուլուհնըլար : Սայ ու զայրէթ իչիւն պէօյիւք պիր թէշվիգաէն պի պէհրէ վէ հէր հալ ու քեարտա զէվճ ու զէվճէյի հէքտիկէրինէ պէնտ էտէն էն գուվվէթլի րապըթատան մահրոււմ գալըրլար : Եալընըզ խօտ-փէրէսթլիք մէպտէսինին հիւքմ սիւրտիւյիւ հէրտէ գալպ վէ ֆիքըճէ թէրագըզ վէ թէքէմմիւլ օլամազ : Պինա՛էն ալէյ , հէր չէյտէն էվվէլ , հէր խանէտէ հէր չէյտէն զիզըյմէթ օլան մինի մինի եալրու-ճըզլարըն պուլուհնամաք վէ քէնտիլէր իլէ վալիտէյն միւհասէպաթընտա պուլուհնան քիմսէլէրին թէ-վէճճիւհաթը գալպիյէլէրինի չէֆգաթ ու մուհապ-պէթլէրինի քէնտիլէրէ ճէլպ էթմէլէրի ահքեամ վէ իրատէ ի Իլահիյէ իզթիզասընտան տըր : Լահէ թէղայեհ պիր գանուհ ահքեամընճա , ախլէճէ վէ ախ-լագճա էն ալի թէրագըզաթը շախսիյէմիզի սաիր-լէրին խայրը ուղընա պէզլ էտէճէյիմիզ սայ ու

ղայրէթւէր իւէ թէմին էթմէլիդ , վէ հէր վալի-
տէյն քէնտի հալիուլարը , չօլուգ չօճուգլարը ի-
չիւն էն պէօյիւք ֆէտաքեարլըգ էսէրլէրի կէօս-
թէրմէլի տիրլէր : Էրքէք վէ գատընլարըն գալպ-
լէրինի հումաթմաղա , սէվիմի վէ խայրխահանէ
մէյլիյաթլարընը գուվվէթլէնտիրմէյէ , վէ հիսսի-
յաթլարընը փաքլէյիւ պալանտըրմաղա , սաիր հիչ
պիր շէյ՝ անլէրին սօֆրալարընըն էթրաֆընտա օ-
թուրըպ , տիգլէրի իւզէրինտէ քէքլիք կիպի զըպ
շըպ սըչրայան , ճիւնպիւշ էտէն հալիուլուգլար
գատար մէտար օլամազ :

Պիր ատէմին աղլայան պիր չօճուգը սուսաըր-
մազ հախօտ մասուլմանէ տուտաղլարընտան պիր
չիֆթ շէֆթալի ալմազ իւզրէ , սօգազ օրթասընտա
տուրաըղընը կէօրաիւլիւմտէ , անըն չօճուգլարըն
լէզզէթլինի ալմըշ օլտըղը , անլէր հագզընտա միւ-
պարէք պիր թէճրիպէ քէսպ էթմիշ իտիյի նէթի-
ճէսինի չըգարըրըմ : Իսթինթաճ էտէրիմ քի , վէլատէթ
սըրըր Ը գլիմինին իճրա օլոււնմըշ իտիյի գափանըգ վէ
մուգատտէս պիր օտատա անըն գօլլարը իւզէրինէ գէ-
վալը քիւչիւճէք պիր պաշ գօնմուշ տըր : Օ գաիֆ ,
ճըրըգ , աղլայան պիր էրքէք չօճուգը քէնտի պաղ-
լընա պապմըշ տըր : Տէրմանտէ վալիտէնին հարմ
սաաթլըգ գըսա ույգուսընը հէր չէքտիլի գէմանտէ ,
օ հարը ըլըգ հարը գարանլըգ օտատա անը կէճէ-
տէն կէճէյէ էօթէյէ պէրիյէ կէօթիւրիւպ կէթիր-
միշ հախօտ քէնտինին հօրղուն արղըն գօլլարը

իւզէրինտէ սալամագտա պուլոււնմըշ տըր : Քէգա-
լիք տահա զիյատէ ինթիմալ տըր քի անըն խօշա-
հէնկ պիւլպիւլ կիպի օլան նուր թօփու պիր հալ-
րուճըղազընըն կէօզլէրի գափանմըշ վէ սուտագլարը
իլէլ էպէտ սաքիթ պիր հալէ կէլմիշ տիր : Ալթոււն
քեաքիւլլէրի սիւտ կիպի պէյազ ալնընտան ասըլ-
մըշ վէ էլինտէ պէյազ պիր կիւլ պուլոււնտըղը հալ-
տէ , մէզարէ գօնուլմըշ , վէ անըն մէզարընը էօր-
թէն չիմէնլի թօփրագ՝ օլ փէտէրին կէօզ եաշըլարը
իլէ Ըպանըպ միւնպիթ պիր հալէ կէլմիշ տիր : Էվ-
լատ սէվմէքլիքտէ , քէմալ Ը մուհապպէթ վէ շէֆ-
գաթլէ գայըրմաղլըգտա վէ հաթթա անլէրի զայպ
էթմէքլիքտէ պիլէ , բուհա քէնտինին էն մուհիմ
վէ գըյմէթտար թէճրիպէլէրինտէն պիրինի վէրէն
պիր շէյ , փէք պէօյիւք պիր հալ վար տըր : Էվ-
լատլարըմըղ պիլտէ միւշֆիգանէ վէ թէվէճճիւհ-
քեարանէ հիսսիյաթ հուսուլէ կէթիրրիւէր , վէ
քէնտիլէրի իչիւն չէքտիլիմիզ զահմէթ ու մէշագ-
գաթլէրէ պէտէլ պիլգէ պին գաթ իվաղլար , էճր ու
միւքեաֆաթլար վէրիւլէր : Հէր շէյսիզ օլա պիլի-
րիզ , ամմա չօճուգըղ օլամայըղ , անլէրտէն մահ-
րում գարմազ իչիմիզէ կէլմէզ , Չօճուգլար ալիւ-
նին հէր հալտէ լազըմ օլան պիր զիյնէթի վէ էսասի
պիր ունսուրը տըր : Էվլատսըղ ալիւ սահիպի օլ-
մագլըղը արղուլամագ՝ հիսսիյաթ Ը սալիմէյէ մու-
խալիֆ տիր , Էվլատլար նէ գատար չօգ էլէմ ու
քէտէրլէրէ , նէ գատար զահմէթ վէ մէշագգաթլարա

տա պահա օլմուշ օլսալար, եինէ ուճուզա մալ օլուրլար :

Աճէպա պին տէֆա իշիտիւմիշ օլան պու սէօզլէրի թէքրարլամագտան մագսէտիւմ նէ՞ տիր Շուհը իմա էթմէք իսթէրիւմ քի, էլեէվմ պիր չօգ խանէլէրտէ չօճուզլարա ատէթա պիր պէլա հախօտ իսրաֆ նազարըլէ պագըլմաղա պաշլանմըշ տըր : Պու կիպի խանէլէրտէ չօճուզ սահիպի օլմագլըզ պէօյիւք պիր պէտպալսթլըզ սայըլմագտա տըր : Պագըլարընըն իզտիւվաճ արդուսընա վագը համլ գօրգուսը մանի օլույօր : Էօյլէ գէվճ ու գէվճէլէր վար տըր քի քէնտիլէրին խօտպինանէ գէվգ ու էյլէնճէլէրինէ հիշ խալէլ կէլմէսինի իսթէմէզլէր : հէր շէյտէն էվվէլ իսթիրահաթը շախսիլէլէրինի արարլար վէ քէնտիլէրին գէվճ ու գէվճէ սըֆէթիլլէ միւքէլլէֆ օլտըղլարը վագիֆէլէրէ վէ էն ալի գէվգ ու մահգուզիլէթէ անճագ ահքեամ վէ գալմանիյն ի թապիլէ վէ իլահիյէյէ թապի վէ միւթի պուլունմագլէ մագհէր օլա պիլէճէքլէրինի հիշ խաթր ու խայալլարընա պիլէ կէթիրմէզլէր : Պիր չօգ քիմսէլէր՝ էվլատսըզ ատէմլէրի քէնտիլէրին թապիի ֆագիրլիքլէրինտէն, հանի գըսըրլըզարընտան տօլայը թէպրիք էտիպ, անլէրին մէսուտիլէթլէրինէ զըպթէ էտէրլէր : Զէվճէլէրի մատէրանէ վագիֆէ վէ ֆէտաքհարլըզլարըն իֆասը հօլունտա քէնտի հիւսն ու լէթաֆէթլէրինտէն ճիւզիճէ զայպ էթտիքլէրի հէր տէֆատա, մէզքիւր գիյանը թէլաֆի ի մաֆաթը

միւմքինսիզ պիր զայաթ ատա էտէն գէվճլէր պուլունտըզ կիպի, չօճուզլարընըն քէնտիլէրին ատաթը քեսաիլանէլէրինէ, քէնտիլէրին հուզուր ու լահաթլարընա վէ խօտպինանէ գէվգ ու էյլէնճէլէրինէ վէ մագըրուրանէ մէշգուլիլէթլէրինէ մանի օլտըղլարընը կէօրէրէք հիտաթ վէ զագապ էսէլլէրի իզհար էտէն գէվճէլէր տախի վար տըր : Ալլահն իհսան էյլէտիյի էն աշա գէմինի նիմէթի խօշնուտաըզլըզ իզհարը վէ իշթիքհալարտա պուլունարագ գապուլ էտէնլէրին սայըսը կիւնտէն կիւնէ չօղալմագտա տըր : Իշթէ պէն պու հագիգաթլարը պէյան էթմէք իսթէյօրըմ : Պու վէճճլէ տիւշիւնէն քիմսէլէրին ալչագ վէ շայանը թագպիհ պիր հիսս կէօսթէրմէքտէ իտիքլէրինի պէյանտան չէքինմէմ : Թամմ վագթ տըր քի պէօյէսի քիմսէլէր ութանսընլար : Ալլահա շիւքը էաէլիւմ քի մէմլէքէթիմիզտէ պուլունան ագվամ — Թիւրքլէր, էրմէնիլէր վէ Բոււլար — արասընտա պու չիրքին ատէթ սաիր միլլէթլէր արասընտա օլտըզը գատար թէամմիւմ էյլէմէմիշ տիր :

Սօղուզ գան իլէ հիսապար էտէրէք վալիտէ օլմագ իսթէմէյէն, վէ տիւնեյա չօճուզ կէթիրմէյէն, վէ հալրուճըղար իլէ էլլէրի այագլարը պալլը պուլունմատըզընտան տօլայը շատ ու խէնտան օլլան գատըն՝ հա պէյնինին սու ի թէլէքքիւլիւ սէպէպիլլէ նագիսէթ իւլ ազլ տըր, հա տա էսասէն տիւագսըզ տըր : Քէզալիք խանէոնէ ալտէթ էտէրէք քէնտինին թէնհա գէվճէօնին հանընտա

գէման սօրունքը: Էկէր անլէր «Էվլէթ, օլ սէվկիւլիւ
հալլուճըղըն տիւնեայա կէլմիշ օլմասընա պաիս
օլտըղըմըզտան տօլայը փէշիմանըզ, » տէյիւ ճէ-
վապ վէրէճէք օլուրլար իսէ, սէօզիւմիւ կէրի ա-
լըրմ, Էյ սիզին էն ալա իմթիյազընըզա նաիլ օլ-
մագտան իմթինա էտէն էվլի տօսթլարըմ, պու զէ-
հապ ու հիսապընըզտա փէք Կանըլըյօսընըզ, Եա-
շընըզը ալտըղընըզտա, օ զէման վալիտէյիլէրէ աիտ
հէմ պէրէքէթ վէ սաատէթլէր հէմ տէ պէլա վէ
Ֆէլաքէթլէր մէվճուտ օլտըղընը անլայաճագսը
նըզ, Իիթիյարըղընըզտա, կէնճիլին ճագիպէ
վէ արզուլարընը զայպ էյլէտիքտէն սօնրա,
հափա հալընըզ օթուրարագ պիւսպիւթիւն ա-
զիմ գալմըշ օլան էօմլէրէրինիզին սէմէրէլէրինի
իզթիթաֆ էտէճէք օլան հապանճըլար հագընտա
տիւշիւնիւպ թաշնտըղընըզ զէման, սիզէ նէ՞ շէյ
գուվլէթ վէրէճէք, Կիւրէյինիզին սէօնմէք տէրէ-
ճէսինէ կէլմիշ օլան աթէշինի քիմլէ՞ր թութուշ-
տըրաճագ տըր, Էօմլէրէրինիզի, սօնուհա հապաշ-
մըշ օլտըղը զէմանտէ, քիմլէ՞ր Ֆէրահլանտըրա-
ճագլար տըր, Պէօյիւտէրէք զէվճ ու զէվճէ օլմա-
զա հագըրլատըղընըզ օլ հալլուճըզլար տէյիլ իսէ,
Կա քիմլէ՞ր: Էկէր սիզ քէնտի էֆքեաը վէ միւլա-
հաղանըզ, քէնտի գանընըզ, քէնտի նուֆուզ ու
թէսիրինիզ իլէ միւսթագպէլտէ պագլի գալաճաղը-
նըզը հիսս էթմէզ իսէնիզ, մէշաղլիլ հայաթիյէ-
նիզէ պէտէլ նէ՞ իլէ մագհարը միւքեաֆաթ օլա-

ճագարնըդ , Սիզինն էօլիւմ եաթաղընըդնն էթրա-
ֆընտա իւճըէթլիէր , եախօտ պիր ան էվվէլ էօ-
լիւմիւնիւզի արգուէլէյէճէք քիմսէլէրին պուլուռն-
մասը սիզէ խօջ մը կէլիյօր : Աճէպա մէզարընըդնն
էթրաֆընա տիզլիպ տէ ազլայան կէօզլէր վէ
խայր տուալար իլէ տուլու տուտագլար իլէ ,
սիզին վէֆաթընըզ սէպէպիյէ տիւչար օլտըզ-
լարը զայաթը աղիմէտէն տօլայը ազլայաճագ , վէ
քէնտիլէրէ , վազիֆէ թարիպինտէ , թէրպիյէ , վէ
հայաթընն էն ալի մագսէտ ու մէրամլարընա իհտա
էթմէք իչիւն զուլլանմըջ օլտըզընըզ օլ մուգատ-
տէս նուֆուզ ու թէսիրտէն տօլայը՝ սիզէ խայր
տուալար էտէճէք էվլատլարա մալիք օլմազըդ՝
հէփ զահմէթ վէ մէշազգաթլարընըզ տէյմէ՞զ մի :

լըշան, անկէր իլէ պէրապէր սօֆրայա օթուրուպ, անկէրին ըէֆագաթ վէ սէօնպէթլէրինտէն մանգուգ վէ միւթէլէզլիդ օլան, եախօտ ալիւ մէզպանընըն էօնիւնտէ տիզ չէօքմիւշ օլարագ, անկէր իլէ պէրապէր Ալլահա նիյազ վէ թէզարրու էտէն պէօյլէսի պիր փէտէր, պիր վալիտէ՝ ըու ի դէմինտէ սէմանընքինէ էն հազըն օլան մէնզարէյի թէշքիլ էտէրլէր : Նէ՞ դանն էտէրսինիզ, անէպա օլ փէտէր՝ էվլատ սահիպի օլմասա իտի, էօյլէ կիւզէլ, էօյլէ ալա, էօյլէ մուռթագամ, էօյլէ վազիֆէշինաս վէ ֆազիլ պիր ատէմ օլո՞ւր մը իտի : Անէպա օլ վալիտէ՝ վազիֆէ ի մատէրանէնին մուճիպ օլտըզը թէրագզը վէ թէալիտէն մանրուս գալսա իտի, էօյլէսի միւպարէք պիր մոխլուգ, էօյլէ կիւզէլ պիր մէլէք օլուր իտի, տէյիւ դանն էտէ՞ր միսինիզ : Խալը, սիզ քէնտիլիյինիզտէն իսթինթամ էտէ պիլիւսինիզ, քի օլ փէտէր վէ վալիտէ՝ էպէվէնէ մախսուս օլան պու բապըթա սալէսինտէ, տահա էտէպլի վէ իֆֆէթլի տահա գուվլէթլի, տահա եիւքսէք էվսաֆ սահիպի օլմուշլար տըր : Վալիտէնիլիք՝ քէնտիլէր իշիւն պէօյլիւք պիր մէքթէպ, այնի նիմէթ օլմուշ տըր :

Պինաէն ալէյ՝ իշպու պէնտիմէ պիր խաթիմէ մագամընտա տէրիմ քի, էվլատտան մանրուս գալտըզընը միւ տտէթճէ, ճէնապ ը Հագզըն սիզէ դէվճ վէ դէվճէ սըֆէթլիյլէ հաիզ օլտըզընը միւննասէպաթընըզտա թաեին վէ թագաիր պուշուրմըշ

օլտըզը էն ալի վէ էն մէպզուլ նիմէթլէրին քիւնն ու հապիգաթընա վագըֆ օլամազընըզ : Ալլահըն վալիտէնիլիք լութֆ ու նիմէթինտէն մանրուս պարագմը օլտըզը քիմսէլէրէ պիր տէյէճէյիմ հօգ տըր : Պէլքի Ալլահ օ միսիլի քիմսէլէր իշիւն պաշգաշէյլէր թէնիյէ վէ թագաիր էյլէմիշ տիր : Լաքին էվլէնմիշ քիմսէլէրին գըսմը ազամընա տէրիմ քի, Հէր իէնի տօղան չօճուզը քէմալ ը մուհապպէթլէ սէլամալընըզ : Ալլահ՝ անը ըէֆագազ վէ շաշաա ճիհէթլիյէ թանթընտա ալէմի վիւճուտէ կիրմիշ օլտըզը քէվքէպէ քէսպ ի թէֆէվլիւգ էտէճէք սուրէթտէ ըէֆագալանմագ իւզրէ, քէնտի մահիյէթ ի իւհիյէսինին պիր գըզընճըմը իլէ թէնվիր էթմիշ տիր : Պիր մէլէյին խանէնիզէ կէլմէսինտէն տօլայը նէ տէրէճէ իզհար ը մանգուզլիյէթ վէ մէսէրրէթ էտէրսէնիզ, իշպու եէնի տօղան հալրուճըզտան տօլայը տախի այնի տէրէճէ շատ ու խէնտան օլուընըզ : Անա պէյազ էլպիսէ կիյտիրինիզ, անը վաֆթիզ հալուզըն էօնիւնէ կէօթիւրիւնիւզ : Անկէրէ Ալլահըն սիզլի թէզէքքիւր էթտիյինէ պիր թէմինաթ մագամընտա պագարագ, անկէրտէն տօլայը շատ ու մէսուր օլուընըզ : Վէ անըն եէվմի վէլատէթինին ըէսի սէնէ ի տէվրիյէսի չէնլիյինի էօյլէ պիր սուրէթտէ իճրա էտինիզ, քի տիւնհայա կէլմէքլիյին հագիգաթէն միւպարէք պիր շէյ օլտըզընը՝ չօճուգ քէնտիսի տախի հիսս էյլէսին : Անը էյլէնտիրմէք իշիւն կիւզէլ իւհիլէր, նազմէլէր օգուշուընըզ, վէ անըն

պէշիյի իւզէրինէ կիւլէր , չիչէքլէր սաչընըզ : «Մէ-
լէքքիւթ իւս սէմավաթ պէօյլէլէրին տիր : » Յի-
սուս Գրիստոս պու թաթլը եավրուճըղլարը պիզէ
էօրնէք մագամընտա կէօսթէրմիչ տիր քի պիզլիմ
ախլաղըմըզը ախլէրին սատէ վէ մասուլմանէ էվսա-
ֆընա կէօրէ թէչքիլ էտէլիմ : Սիզ չօճուղընըզը
պէօյլուտիւպ ատէմ էտէրսինիզ , օ տա մուգապէ-
լէթէն , սիզի չօճուգ օլմաղլըզա , պիր չօճուգ կիպի
րիյասըզ , միւսթաղիմ , աֆիֆ , էչի էտէպ , հա-
գիգաթփէրվէր , ճէսուր օլմաղա թալիմ էտէր .
զաիֆ վէ ամէլմանտէ գալտըղընըզ սէնէլէր զար-
ֆընտա սիզի հիմայէ վէ մուհաֆաղա էտէր : Խը-
տէմաթ՝ թարաֆէյնտէն միւսավի տէմէք տիր : Պու
հալ Ալլահըն թէրթիպի աճիպինին կիւզէլ պիր արզ
ու պէյանը տըր : Իչպու թէրթիպէ կէօրէ հէվի
պէշէրին էն հէճիպ հայաթընը իսպաթ ու իրաէ էթ-
մէք իչիւն հէր ֆէրտ միւթէսավիյէն եիւք թաշը-
մաղա մէճպուր տըր :

Ե

ԱՅՐԸԸԸԳ — ԱԳՐԻՊԱ — ԽԸՋՄԷԹՃԻԼԷՐ

Պիւլէնս փերվազ բուհլարմըզ հէր ճէ ճէ-
յէ հայրան գալսալար , հիսսիյաք ը ինսա-
նիյէնին մահգուզիյէրլէրի հէր ճէ ճախի օլ-
սալար , ագրպէք վահի իւմիս վէ արգուլար
իլէ պիզի եօրալար :

Լաֆին պիր բապրթաի մուգասսէսէ իլէ
մերպուք օլսըզմբ բէֆիզէ ի հայաքրմսան ժիլ-
հագրգա իւն՝ էվվէլի կիւնսէն վէ պու կիւն
սիւնսէն զիյասէ մահգուզ վէ միւթէլէզզիզ
օլույօրմ :

The Angel in the House

Սիզէ խիթապէն եաղտըղըմ իչպու պէնտլէրտէ
հաղարը իթիպարա ալընմաղա լայըզ օլ գատար չօգ
մատտէլէր վար տըր քի , ագալլի պու պէնտտէ
պիր քաչ մատտէլէրտէն պիրտէն պահա էթմէք-
լիլիմ լազըմ տըր :

Թէճրիպէ ի ումուսիյէ իլէ իսպաթ օլուհմըշ տըր
քի , գարը գօճա պիր միւտտէթ պիրլիքտէ իմրար ը
էօմր էյլէտիքտէն սօնրա , պիր տէրէճէյէ գատար
պիրիպիւլէրինին լէֆաղաթ վէ սէօնպէթիւտէն օ-
սանըլար : Իզտիվաճտան էվվէլ եէքտիկէրսիզ օ-
լամաղլար իտի : Պիր չօգ ալլար եէքտիկէրիլէ միւ-
հասէպաթ ը մահրէմանէ վէ ալըպանէտէ պուլուհ-

տըգտան սօնրա , անլէրին արասընա պիր օսանճ հիսսի սիվիչիպ կիրէր , վէ պիր գաչ հաֆթալըգ պիր այրըլըգ արզուլունաճագ , եախօտ ագալլի թէ-
 օսսիւֆ օլունա նայաճագ պիր չէյ հիւքմիւնէ կիրէր :
 Զէվճ պիր ազ գիյատէ հուրրիյէթէ նաիլ օլմագ
 իսթէր . զէվճէ տախի պէլքի քէնտինին զաիլէսիզ ,
 էնտիչէսիզ գըզըզը զէմանընտաքի արգատաչլարը-
 նըն ըէֆագաթ վէ սօնպէթլէրինէ եէնիտէն մագ-
 հարիյէթէ արզուքէչ պուլունըր : Զէվճէն գալպինէ
 պէօյլէ պիր հիսս կիրէրսէ , եէքտիկէրինտէն մու-
 վագգաթէն այրըլմանըն վագթը կէլմիչ տէմէք տիր ,
 վէ պու այրըլըգ նէ գտտար թէզ օլուրսա , օլ գա-
 տար էյի օլուր : Իչպու այրըլըգտան մագսէտ՝ ան-
 լէրէ եէքտիկէրինտէն այրը հալտէ մէսուտ եաչա-
 եամայաճագլարընը կէօսթէրիպ հիսս էթտիրմէքտէն
 իպարէթ տիր : Միւֆարագաթըն իլք հաֆթասը
 փէք խօչ կէչէր , իքինճի հաֆթատա անլէր թէք-
 րար եէքտիկէրինին ըէֆագաթ վէ սէօնպէթինէ ար-
 զուքէչ իտիքլէրինի կէօրիւրլէր . իւչիւնճիւ հաֆ-
 թատա հիսսիյաթ ը միւչֆիգանէ վէ շաիրանէյի միւ-
 ֆիտ էլֆագ ու թապիրաթլէ տօլու մէքթուպլար
 եէքտիկէրինի թագիպ էտէրլէր . տէօրտիւնճիւ հաֆ-
 թա զէվճէ՝ տիւնեատա էն սէվիմլի վէ էն սէվկիւ-
 լիւ մախուզըն քէնտինին գօճասը իտիյինէ տաիր
 գանսաթ հասըլ էտէր . զէվճ տախի քէնտի զէվճէ-
 սինին մէքթուպլարընը քէնտի ճէպինտէ թաչը-
 մագա , վէ անլէրի կիւնտէ պիր գաչ տէֆա օ-

գուլարագ զէվճէսինէ հասրէթ չէքմէյէ պաչլար :
 Պէչինճի հաֆթա թարաֆէյնճէ զայէթ մաթլուպ վէ
 միւլթէզէմ օլան եէքտիկէրիյլէ պուլուչմագ , եէք-
 տիկէրինէ գալուչմագ իչիւն պիր կիւն թաեին է-
 տէրլէր , վէ իքի թարաֆ տախի օլ կիւնէ քէմալ ը
 հասրէթլէ մուսթագըր օլուրլար . ագըպէթ , ալ-
 թընճը հաֆթա զէվճէ քէնտինին հէփ հիւսն ու ճէ-
 մալ ը պի միսալը վէ չէքէ տիւզէն գութուլտըլլա
 էվէ ալտէթ էտէր , վէ զէվճ իլէ զէվճէ եէքտի-
 կէրիյլէ էօյլէ պիր մուհագպէթլէ միւլագաթ էտէր-
 լէր քի , օլ միւլագաթլը սէյր էտէն եաչը պիր
 պէքեար՝ գապիլ քի ինթիհար էթմէյէ թէճրիպէ օ-
 լունըր : Զէվճ իլէ զէվճէ պու այրըլը իլէ պիր
 տէրս ի իպրէթ ալմըչ օլուրլար , վէ անը պիւթիւն
 միւտտէթ ի էօմրլէրինտէ թէզէքքիւր էտէրլէր :
 Եէքտիկէրլէրինտէն այրը հալտէ մէսուտ օլամպյա-
 ճագլարընը , վէ այրըլընը տախիմա պիր ֆէլաքէթ
 իտիյինի պա թէճրիպէ անլարլար :

Միւտտէթ ի էօմրտէ պիր չօգ հալ ու քէյֆի-
 յէթլէր զուհուր էտէր քի , անլէր թէսարրուֆ եա-
 խօտ թէմէթթիւ միւլահագասընա մէպնի մուվագ-
 գաթ այրըլըզ իսթիլգամ էթմէքտէ կիպի կէօրիւ-
 նիւրլէր : Ինսան ալըչ վէրիչ էտէրէք փարա ար-
 թըրմագ մագսէտիյլէ պիր գաչ այ եախօտ պիր գաչ
 սէնէ իչիւն ուզագ պիր չէհրէ կիթմէյէ արզուքէչ
 պուլունըր : Գարը՝ գօճասընըն թէմէթթիւինէ մանի
 օլմամագ միւլահագասըլլա պէլքի քէնտի զէվճի իլէ

պէրապէր կիթմէզ : Պու այրբլըզը միւհթէմիլ զը-
լան մուհիպլէրտէն անճագ պիրի օլուպ , տահա
սաիր պինլէրճէ միւթալաաթ՝ միւֆարագաթ ը մու-
վագգաթայա սէպէպ օլա պիրլիւէր : Պէնիմ պու
պապտէքի նասիրհաթըմ շու տըր քի , սիզ այրբլըզ
իչիւն օլան պու կիպի թէշվիպաթ վէ միւթալաա-
թըն հէփիսինի իզվաաթ ը շէյթանիյէ ատտ էտէսի-
նիզ : Զէվճ իլէ զէվճէնին պիրիպիրինտէն այրը հալ-
տէ եաշամալարը ախագճա մուհիպի մէզէլլէթ
տիր : Պու հալ պիր ըապըթա ի մուգառտէսէնին
զըրըմասը — մուգատտէս պիր անտա վէֆասըզլըզ
— տիյանէթին , շէֆգաթ ու մուհագպէթին , ա-
տապ ու ախագըն , սըզը սուրէթտէ ալագատար
օլտըզլարը պիր միւնասէպէթին պօզուլմասը տըր ,
վէ նէթիճէսի շու օլուր քի , պիրիպիրլէրինտէն
ուզագ պուլուհան զէվճ իլէ զէվճէ՝ մուվագգաթէն
քէնտի հայաթլարընը թէվֆիզ ու թէլիֆ էթմիշ
օլտըզլարը ըապըթալարտան գուրթուլարագ էնվա ի
սու ի թէսիրաթա տիւշար օլուրլար :

Այրբլըզ տէվամ էթտիյի միւտտէթճէ աիլէ էօմ-
րինիւն ըհաթ ու հուզուրընը իսլալ , վէ ինսա-
նը անըն պախշ էտէճէյի զէվզ ու լէզզէթլէրտէն
մահրոււմ էտէր : Այրբլըզ ուզուհ սիւրէն , օսանճը,
եէքթարզ վէ ղաիլէ ու էնտիշլէրլէ տօլու օլան
պիր տէվր տիր քի , նէ շան ու շէօհթէթ , նէ սէրվէթ
ու իթիպար ճա պիր պէտէլ օլամազլար : Այրբ-
լըզ պուհտան տահա ֆէնա նէթիճէլէր տախի հասըլ

էտէ պիրլի , ղիրա զէվճէնին այրբլըզլարը պիր պէ-
լա վէ ֆէլաքէթ օլմատըզընը իսպաթ էտէն օլ թա-
րաֆէնճէ վազիֆէսիզլիք՝ նէ՞ իլէ թագմին օլուհա
պիրլի Գըրըզ պիր քէմիք ուզուհ վագթ եէրինէ դօ-
նուլմայարագ հալիլլէ պրագըլաճագ օլուրսա , արթըզ
սաիր քէմիքլէր իլէ գավի սուրէթտէ պիրլէշէմէզ ,
վէ իլէլ էպէտ գըրըզ հալտէ գալըր : Զէվճ իլէ զէվ-
ճէնին պիրիպիրինտէն այրը հալտէ եաշամառագ-
լարընը իսպաթ ու իրաէ էտէն այրբլըզ՝ էյի պիր
շէյ իսէ տէ , անլէրին պիրիպիրինտէն այրը հալտէ
եաշայա պիլաիքլէրինի իսպաթ էտէն այրբլըզ՝ տիւն-
եատա էն ֆէնա վէ մուխաթարալը շէյ տիր : Պու
սէպէպտէն հէր էրքէյէ տէրիմ քի , եէրինիզի եուր-
տուհըզը տազըտա պիլմէնիզ եախօտ զէվճէնիզտէն
այրբլմազլըզըն ճաիզ օլա պիլմէսի իչիւն , այրբլըզը
իճապ էտէն հալ ու քէյֆլիյէթլէր՝ փէք ֆէվզ էլ ա-
տէ օլմալը տըր : Էկէր կիտէճէյինիզ եէրէ զէվճէ-
նիզի պէրապէր կէօթիւրէմէզսէնիզ , ումուլէն սէօյ-
լէյէրէք , սիզին թէրթիպաթ վէ միւթալաաթընը-
զըն իրատէ ի Իլահիյէյէ մուվաֆըզ օլմատըզը նէ-
թիճէսինի չըգարմալը սընըզ :

Պազը զէվճ ու զէվճէր՝ պիր թագըմ սըզը վէ սըրր-
տաշ տօսթլար էտինիլլէր քի , անլէր իլէ եէքթի-
կէրլէրինտէն միւսթագիլ սուրէթտէ մէքթուպլաշըպ
կէօրիւշիւրլէր : Փէք էյի զէվճէր կէօրմիւշիւմ քի ,
զըզլար իլէ պազը տէրէճէ մասուլմանէ մուաշագա-
լարտա պուլուհուրլար , անլէրէ սըրրտաշ , տէրտ-

տաշ վէ արդատաշ օլուրլար իտի : Պու կիպի շէյ-
ւերէ վազթը օլան կէնճ պիր զէվճ իչիւն պէլքի
պունլար փէք խօշ ալագա վէ միւնասէպէթլէր իսէլէր
տէ , աղըպէթինտէ մուխաթարալը օլա պիլիւրլէր :
Զէվճէ թարաֆընտան տախի պու կիպի ալագա վէ
միւնասէպէթլէրտէ պուլունմագլըգ՝ տիւնեանըն իպ-
թիտասընտան պէրու պիր չօգ միւլքիւթ վէ միւ-
նագաաթըն հուսուլինէ սէպէպ օլմուշ տըր : Պուն-
լար իպթիտա փէք զարարսըզ շէյլէր իսէլէր տէ ,
էվլի պիր քիմսէնին պէքեար պիր քիմսէ իլէ սըզը
տօսթլուգտա պուլունմասընտան , էկէր անլէր ա-
րասընտա պու տօսթլըզը ճաիզ գըլա պիլէճէք տէ-
րէճէտէ եագըն խըսմլըգ ագրիպալըգ եօգ իսէ , ան-
ճագ մուխաթարա չըգար , իպթիտա ղայէթ մասու-
մանէ նիյէթ վէ մագսէտլէրտէն նաչի պու կիպի
ալագա վէ միւնասէպէթլէրտէ պուլունման զէվճ
եախօտ զէվճէ՝ մուխաթարալը պիր ալէթ իլէ օյ-
նայան պիր չօճուղա պէնղէր : Պունտան զէվճէյն
արասընտա պիրիպիրինտէն սըրր սագլամագ ատէթ ի
մուղիրրէսի զուհուր էտէր,վէ չօգ տէֆա պու սէպէպէ
մէպնի զէվճ իլէ զէվճէ արասընտա սօղուգլըզ վէ
պօղուգլըզ հասըլ օլուր : Հիչ պիր վազթտա զէվ-
ճինիզէ կէօսթէրմէք իսթէմէյէճէյնիզ պիր մէք-
թուպ եագմամալը վէ պու վէճնլէ սաիր պիր քիմ-
սէնին սիզէ մէքթուպ եագմասընա սէպէպիյէթ վէր-
մէմէլիսինիզ , Անճագ ֆէվզէլատէ միւսթէսնա հալ
ու քէյֆիյէթլէրտէ տօսթուըզտան անըն զէվճինիզէ

եախօտ զէվճինիզէ ֆաշ էթմէնիզի իսթէմէտիյի պիր
սըրընը ալմագա բազի օլմալը սընըզ :

Էկէր տօսթլարընըզ վար իսէ , անլէրին սիզին
զէվճինիզին տախի տօսթլարը օլմալարը լաղըմէտէն
տիր : Զէվճինիզէ տախի տօսթ օլմագ իսթէմէյէն
պիր տօսթ իլէ իչինիզ եօգ տըր : Պիայնիհի զէվճի-
նիզին հագգլը սէպէպլէրէ պինսէն մուարէֆէ փէյ-
տա էթմէք իսթէմէտիյի պիր տօսթ իլէ տախի պիր
իչինիզ եօգ տըր : Գապիլ քի—սիզ զէվճ իլէ զէվճէ—
հէյէթ ի իճթիմաիյէնին ֆարգլը սընըֆլարընա մէն-
սուպ պուլունըրսընըզ : Գապիլ քի զէվճ պիր սը-
նըֆա մախսուս ճէմիյէթէ գապուլ օլունմատըզը
ֆիլան հալտէ , զէվճէսի օլ սընըֆըն ինթիրամաթը
ֆաիգասընա նալ օլուր :

Գալտը քի քէնաինին միւնասէպաթը իզտի-
վաճիյէսինտէ իչպու սընըֆճա ֆարգլարը վէ ա-
տէմի գապուլարը նագարը իթիպարա ալմագ իս-
թէմէյէն զէվճ եախօտ զէվճէ՝ համիյէթ վէ հայսի-
յէթ ի զաթիյէճէ սօն տէրէճէ շայանը թահգիր
վէ թէզիթի պիր գուսուր կէօսթէրմիշ օլուր :
Պու վէճնլէ հարէքէթ էտէն զէվճ եախօտ զէվճէ՝
պիլզաթ քէնաի թէնինի վէ գանընը թահգիր էթ-
միշ օլուր : Հէր նէրէյէ կիտէճէք իսէնիզ , պիլլիքտէ
կիթմէքլիյինիզ , վէ պիրլիքտէ գապուլ եախօտ
րէտտ օլունմագլըզընըզ մուղթազի տիր : Սիզտէն
պիրինէ գարշը օլան թահգիր ու իհանէթ՝ հէր զէ-
ման ու մէքեանտա տիկէրինիզէ գարշը տախի սա-

յըմալը տըր : Պիրիպիրինիզտէն այրըլամազ սընըզ .
ճէմիյէթ իչինտէ եախօտ ճէմիյէթէ գարչը ֆարգը
մէվզըլէրի հաիզ . օլամազ սընըզ :

Մատամ քի սիզին տօաթ վէ մահրէմէրինիզ
իլէ միւնասէպաթ ը միւթէգապիլէնիզտէն պահս
էթտիմ , էպէվէյն վէ ագրիպանը իլէ ճէրէյան է-
տէճէք օլան միւնասէպաթ հազգընտա տախի պիր
գաչ սէօզ սէօյլէմէքլիյիմ լազըմէտէն տիր :

Զէվճէյնին էպէվէյն վէ ագրիպասը , անլէրին
արասընտա զուհուր էտէն նիֆազ ու չիգազլարըն
ասըլ էսպապ ը մուճիպէսի տիրլէր : Զօգ տէֆա
կիւվէյնին էպէվէյնի քէնտինին էվինէ կէլիպ գալ-
տըզլարը կիպի , կէլինին վալիտէյնին տախի կէ-
լիպ անըն էվինտէ գալմալարը նատիր վուգու պու-
լուր պիր հալ տէյիլ տիր : Շիւպհէսիզ էօյլէ հալ ու
քէյֆիյէթլէր վուգու պուլուր քի , անլէր իլէ հէր
խուսուստա իմթիզաճ էթմէք միւմքին տէյիլ իսէ
տէ , էկէր սիզէ իրատ էթտիյիմ պիւրհան վէ տէ-
լիլէրի քեհմիլէն անլամըլ օլարազ անլէրին տօզ-
րուլըզ վէ մէրիյէթինի թէսլիմ ու իթիրաֆ էտիյօր
իսէնիզ , էօնիւնիւղտէ սալիք օլաճազ անճազ պիր
եօլ պուլուրտըղընը պիթ թապի անլամըլ օլմալը
սընըզ : Սիզ , զէվճ ու զէվճէ եէքճան վէ եէքվիւ-
ճուտ սընըզ : Զէվճին էպէվէյնի զէվճէնին , վէ զէվ-
ճէնին քի զէվճին էպէվէյնի տիրլէր : Մէճպուրիյէթ-
տէն եախօտ պիր վազիֆէ մագամընտա տէյիլ , ան-
ճազ հիւսնի ըրիզա վէ մէմուռնիյէթլէ անլէրի թամմ

քէնտի էպէվէյնինիզ մագամընտա դապուլ , վէ ան-
լէրէ հիւսնի մուամէլէ իպրազ էթմէքլիյինիզ լա-
զըմէտէն տիր : Լազըմ տըր քի , անլէրէ հիւրմէթ
ու ըրիայէթ , զաաֆ վէ գուսուրլարընա թէհամմիւլ ,
ախրէթէ իրթիհալարը էնասընտա անլէրի թէսլիյէ
էտէսինիզ , անլէր իլէ կէօյա սիզէ միւհթաճ գալմըլ
քիմսէլէր իմիլ կիպի վարընմայասընըզ , անճազ
պիր միւսաֆիր մագամընտա սիզին ինթիրամաթ վէ
ըրիայաթ ը ֆաիզանըզա մագհար օլտըգտան պաչգա ,
այնի վազթտա քէնտիսինին խանէսի օլան խանէ-
նիզէ , քէնտինին ալիէսի օլան ալիէնիզ խալզը
իչինէ սուրէթ ի լաիպատա գապուլ օլունմազա
հազգը օլտըղընը քէնտիլէրինէ հիսս էթտիքսի-
նիզ : Սիզ կէնճ սինիզ , անլէր ինթիյար տըրլար :
էպէվէյնինիզին զէվճինիզին մուամէլէթ վէ հիւմէ-
թինէ նալ օլմալարը՝ զէվճինիզէ մուճիպի շէրէֆ
տիր , վէ զէվճինիզէ մուճիպի շէրէֆ օլան պիր
խուսուս՝ չիւպհէ ևօգ քի սիզէ տախի մուճիպի
շէրէֆ օլմալը տըր : Քէզալիք պու ֆանի , պու էօ-
լիւմիւ տիւնեա սիզին զանն էթտիյնիզտէն զիյատէ
մուհազգազ սուրէթտէ միւքեաֆաթ վէ թազմի-
նաթ տիւնեասը տըր : Վազըթ միւրուրըլլէ
տիղլէրինիզ իւզէրինտէ օթուրան չօճուզլար՝ կէնճ-
լէր վէ խանըմ զըզլար օլաճազլար , վէ փէտէր վէ
վալիտէլէրինին վազթըլա քէնտի գարըլարընը , գօ-
ճալարընը ինթիլապ էթմիլ օլտըզլարը միսիլիւ ,
քէնտի զէվճ վէ զէվճէլէրինի ինթիլապ էտէճէքլէր

տիր : Ելեհեվմ իշինտէ սաքին օլտըղընըզ իւանէ եր-
գըլա պիլիր , բէֆիդ եախօտ բէֆիդէ ի հայաթընըզ
էօլէ պիլիր , վէ սիզին եէկեանէ փէնանկեանընըզ
էվլատընըզըն խանէսի օլա պիլիր Պու Ֆանի տիւն-
եատա հէր շէյ միւմքին , հէր շէյ միւնթէմիլ տիր :
Գալտը քի սիզին կէլինինիզ եախօտ կիւվէյինիզ
թարաֆընտան սիզէ նէ մուամէլէ կէօսթէրիլմէսինի
իւթէր իսէնիզ , պիր կիւն կիւվէյինիզ եախօտ կէ-
լինինիզ սիզէ գարշը նէ միւնասէպէթտէ պուլու-
նաճաղար իսէ , Ելեհեվմ սիզին աշնի միւնասէպէթտէ
պուլուռնտըղընըզ օլ իսթիյարա գարշը աշնի
հիւսնի մուամէլէտէ պուլուռնմանըզ մուգթազի տիր :

Էպէվէյինինիզ հագգընտա թապի պուլուռնտըղ-
ընըզ գանուռն վէ գախտէլէրին սաիր խըսմ ու ագրի-
պալարընըզ հագգընտա տախի թաթպիզ ու իճրասընը
քիւշէ ի խաթրընըզտան չըգարմայասընըզ : Խըսմ ու
ագրիպանըզը իաշէ վէ մուհաֆաղա խուսուսընտաքի
իգթիտար վէ գուտրէթինիզ պիթ թապի ճա ի միւ-
թալաա պիր մէսէլէ տիր : Փազաթ պէնճէ , չախս-
ճա վէ ախլէճէ նամուսընըզ պու մէսէլէյէ այրըմազ
պիր սուրէթտէ մէրպութ տըր : Մուհալ օլմայան պիր
ֆէտաքեարըզտա պուլուռնմազլէ փէտէր եախօտ
վալիտէսինի պէսլէյիպ գայըրա պիլիր իքէն , անլէրին
քէնտի հայաթլարընա պիր տար իւլ աճէզէտէ խաթի-
մէ չէքմէլէրինէ միւսա'ատէ էտէն եախօտ'անլէրի իւ-
զէրլէրինտէ խուսուսի պիր հուգուգա մալիք
պուլուռնմատըզլարը քիմսէլէրին սատագալարընա

միւնթաճ պրազան օղուլ եախօտ գըղըն պէնճէ ճա-
նալարտան ֆէրզի եօզ տըր : Մաէթթէէսսիւֆ , օ
թազըմ միսքին մախլուզլար' միլլէթիմիզ իշինտէ
խայըճա չօգ տըր : Պուռլարտան հէփ նամուսքեար
վէ էնլ ըրզ զէվաթ ինթիրազ էտիպ , անլէրէ նա-
զար ը ինսնէթլէ պազմալը տըրլար : Պիր տէրէճէյէ
գատար պուլ խուսուս հէփ խըսմ ու ագրիպա հագ-
գընտա տախի սահիհ տիր : Ֆագիրլէր տախմա պի-
զիմ իլէ պէրապէր օլուպ , պիզ տէ անլէր գատար
ֆագիր տէյիլ իսէք , անլէրէ մուալէնէթ էթմէյէ
պօրճուլըզ , Լաքին պիր ատէմին ազ չօգ սաիր
պիր քիմսէյէ միւնթաճ հալտէ պուլուռնան ֆագիր
խըսմ ու ագրիպասը վար իսէ , տէյէ պիլիրիզ քի
Սլլահ իւզէրլէրինտէ օլ քիմսէյին քէնտիսինին
խայրխահանէ հիսսիյաթընը կէօսթէրէճէյի քիմ-
սէլէրի պիր ճիհէթլէ քէնտի փարմաղըլա կէօսթէր-
մէքտէ տիր :

Պիլիրիմ քի պու գալլ' պազը քիմսէլէրէ ա-
ղըր կէօրիւնէճէք տիր : Պիլիրիմ քի էօյլէ խըսմ
ու ագրիպալար վար քի , ֆագիր օլտըզլարըզ զա-
տար մաղրուր վէ միւթէքէպպիր օլտըզլարընտան ,
չալըչմագտան իսէ սաիր պիր քիմսէյէ եիւք օլմաղը
թէրճիհ էտէրլէր : Պու կիպիլէր չէքիլմէզ պաշ
աղըլարը վէ ճան տէօրփիւլէրի օլուրլար , վէ քէն-
տիլէրինին մէնֆուր վէ ճան սըգան հուգուրլարըլա
սիզի խանէլէրինիգտէ սըգ սըգ թաճիզ վէ իզաճ է-
տէրլէր : Պու միսիլլիւ քիմսէլէր իլէ վարընմագ իշին

քէսմէ պիր հօլ պուլմագ լազըմ իսէ տէ , հանկիսի
օլտըզընը պիլէմէյօրըմ , էկէր անլէրի պիր իշէ եա-
րատամագ իսէնիզ , անլէրի րահաթսըզ էթմէնին
պիր գաչ հօլու վար տըր քի , պուլարտան հանկի-
սինին ինթիխսապ վէ իթթիխազը՝ պուլ եիւզտէն
միւզթարիպ օլանլարըն ինթիյաթ վէ պասիրէթլէրինէ
թէրք ու հէվալէ օլունա պիրիւր : Պէն անճագ շու
գատարընը տէրիմ քի , զէվճ իլէ զէվճէ՝ աիլէ հիս-
սիյաթ վէ դայրէթի խուսուսընտա պիւսպիւթիւն
պիրլէշմիշ օլմալը , վէ պիրիպիրլէրինին խըսմ ու
ազրիպալարը արասընտա պիր կէօնէ թէֆրիգաթտա
պուլունմամալը տըրլար , էկէր աիլէ ըրզ ու հա-
մուսը խըսմ ու ազրիպատան պազըսընըն իարաֆ վէ
թէնպէլլիքլէրի եիւզիւնտէն նախօշ վէ նահագզ էն-
աիլէ վէ դաիլէլէրէ պաիս օլույօր իսէ , պէտպախթ-
լըք տըր , Ֆագաթ պէտպախթլըզլար՝ հէր նէվ ա-
լագա վէ միւնասէպէթլէրտէն տախի զուհուր էտէր-
լէր : Սիզին հիսսիյաթընըզ հագգընտա հէր քէստէ
լիւզումսըզ շիւպհէլէր ույանտըրմագտան եախօտ
աիլէճէ նամ ու շանընըզը լէքէտար էթմէքտէն իսէ ,
պուլ պէտպախթլըզլարա թէհամմիւլ էթմէք էվլա
տըր :

Պու պէնտէ խիթամ վէրմէզտէն էվվէլ , պէսլէ-
մէլէր հագգընտա տախի պիր դաչ սէօզ սէօյլէմէք-
լիլիմ՝ Ֆաիտէտէն խալի օլմագ սանըրըմ : Մէսէլի
մէշհուր տըր , « Պիր էվլին խանըմը նասըլ իսէ ,
խըզմէթճիսի — պէսլէմէսի տախի էօյլէ օլուր , »

տէրլէր : Պու սօղըրու պիր սէօզ տիր : Քէնտի
պէսլէմէլէրինէ ալէտտէվամ տարըլըպ անլէրի ա-
զարլայան պիր էվ խանըմընըն էյի պիր պէսլէմէսի
օլուր իսէ , պուլուլ քէնտիսինճէ պիր պախթիյար-
լըք սայմալը տըրու էօյլէսի պիր էվ խանըմընա խըտ-
մէթ էտէն պէսլէմէնին ճան ու կէօնիւլտէն չալըշ-
մասը փէք նատիր իւլ վուգուլ պիր հալ տըր : էյի
պիր էվ խանըմը օլմագ իշիւն պիր գաչ էսասի հա-
գիգաթլարա ինանմագ լազըմ կէլիր քի իշպու հա-
գիգաթլար մալթասարէն շու վէճհլէ պէյան օլունա
պիրիւր , էվվէլա . պէսլէմէլէր ինսան օլտըզլարըն-
տան , անլէրին տախի ճանլարը վար տըր : Սանիէն .
մատամ քի պէսլէմէլէրին ճանլարը վար տըր , պիւ-
թիւն նէվ ի պէշէրէ հիւքմ իճրա էտէն այնի հիս-
սիյաթա մալիք տիրլէր : Սալէսէն . մատամ քի
պէսլէմէլէր տախի ինսան տըրլար , էօյլէ հուգուգ-
լարը վար տըր քի այտա անլէրէ նէ գատար իւճ-
րէթ վէրմէքտէ պուլունուր իսէնիզ , պուլունընըզ ,
օլ հուգուգլարընը սաթըն ալմըշ օլմագ սընըզ :
Բապիէն . Ֆէվգէլատէ ազլի մէվիշպէլէրէ , էլլի
պարկիր գուվվէթինէ միւսապի պիր գուվվէթ ի
պէտէնիյէյէ , հէր կէօնէ մէհասին ի ախլագ վէ ֆէ-
զաիլ ի խրիսթիյանիյէյէ վէ դուսուրսըզ պիր մէշ-
րէպ ու թապիաթա մալիք վէ եալընըզ մահալլի
տէյիլ , հաթթա Ֆրանսա ուսուլ ը թէպախաթընա ,
ատապ ու ատաթը մուաշէրէյէ վէ աթվար ը դարի-
րիֆանէ վէ նազիքեանէյէ վազըֆ — իշպու սըֆէթ

ու խաասիյէթլէրին ճիւղէսինէ մալիք վէ մութթա-
սըֆ օլան պիր պէսլէմէյի պիր , պիր պուշուգ
հախօտ իքի լիրա ալլըգ իլէ թութամազ սը-
նըզ : Իշպու գաղիյէլէրին հաղիգաթ օլաղընը էսա-
սէն թաստիգ էտէն պիր էվ խանըմը՝ մագուլ սու-
րէթատէ նէ կիպի խըտմէթլէրլէ իքթիֆա էթմէսի
լազըմ կէլտիյինի պիլիր :

Էվ խանըմլարը ալէլումում չու իթիգատտա
տըրլար քի , զէվգփէրէսթ վէ սէֆիհ պիր չօճուգ՝
իւճրէթլէ թութմըշ օլաղըր աթը գուլլանտըղը կիպի,
պէսլէմէլէրինի իսթէտիքլէրի կիպի գուլլանմաղա
հաղգլարը վար տըր : Վէրտիքլէրի փարայա պէտէլ
քէնտի պէսլէմէլէրինի միւմքին մէրթէպէ չօգ չա-
լըշտըրմաղա վէ անլէրէ չօգ չէյլէր հափտըրմաղա
պագարլար : Անլէր հագգընտա պիր կէօնէ տիգգաթ
ու իհթիմամ էսէրլէրի կէօսթէրմէղլէր — քէնտիլէ-
րին իսթիխտամ էթտիքլէրի աշճը վէ պէսլէմէլէրինէ
էվ խանըմընա հաղըշըր չէֆգաթ ու իհթիմամ էսէր-
լէրի կէօսթէրմէղլէր : Խըզմէթճի վէ պէսլէմէլին
տախի իւլֆէթ ու իւնսիյէթատէն խօշլանըր պիր
մախլուգ օլաղընը հիշ խաթըրլարընա կէթիւմէզ-
լէր : Պէսլէմէլին տախի վաղիանէ մէյլ ու մուհապ-
պէթլէրի վէ իւսիտլէրի օլա պիլտիյինի , վէ ազ
չօգ չէնլիյէ վէ զէվգ ու էյլէնճէյէ արղուքէշ պու-
լունա պիլէնճէյինի , վէ պուշուարըն քէնտիսինճէ ,
սօֆրատա օթուրան կէնճ վէ պախթիյար գըզլար վէ
գատընլարըն ալի նէվտէն մէյլ ու մուհապպէթլէրի,

իւմիտ վէ արղուլարը նէ գատար մուհիմ իսէ օլ
գատար մուհիմ օլաղընը ունուտըրլար : Էվ խա-
նըմլարը մաթպախ իլլէրինին ճան սըգար նէվտէն
օլաղընը , վէ պիւթիւն կիւն մաթպախտա գափա-
նըպ գալմագըղըն օսանճլը պիր իշ օլաղընը խա-
թըրլարընտան չըգարըրլար : Հէփ պու չէյլէրի պիլ-
մէզտէն կէլիւլէր , խըզմէթքեարլարընա գարըն թի-
թիզլիք կէօսթէրիւլէր , աղըր գանուշլար գօյար-
լար , միւթէհաքքիմանէ հարէքէթ էտէրլէր : Օ կիպի
թավր ու հարէքէթլէրէ թէհամիւլ էթմէք՝ թա-
պիաթը ինսանիյէյէ մուղայի տիր : Պէնաէն ալէյհ
պէսլէմէ՝ ալէտտէվամ ազարլանարազ փէք եիւրէքլի
վէ տուլուսըզ օլուր , հախօտ քէնտի վաղիֆէլէ-
րինի գաստէն թէրք ու իհմալ էտէր : Հէր նէ տէ
էթսէ , խանըմը թարաֆընտան քէնտիսինէ պիր
կէօնէ մէմուլիյէթ էսէրի կէօսթէրիւմէյէնճէյինի
պիլտիյինտէն , քէնտի խանըմընա խօշ կէօրիւմէյէ
չալըշմազ : Ումուլէն սէօյլէյէրէք , հիսսիյաթը ,
հաղիր պիր գատըն մագամընտա , քէնտի խանըմը
թարաֆընտան թագտիր ու թալթիֆ օլունան , քէնտի
էյի իլլէրի իլիւն մէտհ ու սէնա իշիտէն , գուսուրը
իլլէրի խայրխահանէ պիր բուհ իլէ տիւզէլտիլիպ
իքմալ օլունան խըտմէթճի գատըն՝ քէնտիսինէ
միւշփիգանէ վէ բիայէթքեարանէ սէօզլէր սէօյլէնէն
վէ սըհէթ ի վիւճուտիյէ վէ ագիլիյէսի իլիւն հէր
հալտէ լազըմ կէլէն հուրրիյէթէ նախ օլան պիր
պէսլէմէ՝ հէր հալտէ քէնտի խանըմընը սէվիպ խօշ-

լանտըրմաղա չալըշըր : Ենթէր քի խըզմէթճի դա-
տըն ագլ ու տուլղուչա մալիք պիր մախլուգ օլ-
սուն : Իշթէ մէսէլէ պուրատա խիթամ պուլուր :
Պու կիպիր պիր մուհապպէթ վէ պէօլէսի պիր ար-
զու իլէ թէրպիյէ վէ փէրվէրտէ օլմուշ գըզ եախօտ
գատընըն էյի պիր պէսլէմէ օլմասընա եիւզտէ տօգ-
սան տօգուգ ինթիմալ վար տըր : Իշթէ պու կիպիր
հիւան ի մուամէլէ վէ միւնասէպէթլէր սայէսինտէ
խըտմէթ քեար գատընլար վէ գըզլար իլէ քէնտի խա-
նըմլարը արասընտա շէֆգաթ վէ մուհապպէթ րապը-
թալարը ագտ օլունըր , վէ իշպու րապըթալար Էօմր-
լէրինին սօնընա գատար գաիմ գալըպ , պէսլէմէլէր
տախիլ օլտըզլարը աիլէնին ատէթա ազասը մա-
գամընա կէչէրլէր :

Պու վէ էմսալի մէսէլէլէրէ տահա կէնիշ պիր
նօզթա ի նազարտան պագըլա պիլիր : Խըտմէթճի
գատըն էվ խանըմընա նէ գատար միւհթամ իսէ ,
էվ խանըմը տախի խըտմէթճի գատընա այնի տէ-
րէճէ միւհթամ տըր : Խըտմէթճի գատըն սիզին վէր-
տիյինիզին միւքեաֆաթընը սիզէ վէրիր , վէ սիզին
ագչէնիզ քէնտիսինճէ նէ գատար լիւզումլը իսէ ,
անըն սայ ու ղայրէթի տախի սիզճէ այնի տէրէճէ
լիւզումլը տըր : Սիզ օնսըզ , օ տախի սիզսիզ
քէնտի իշլէրինիզի թանզիմու թէսվիյէ էտէմէզ
սինիզ , Շիւպհէ եօգ քի սիզին մէվզըլինիզ անըն-
քինէ ֆաիգ իսէ տէ , անըն սիզէ գարշը սատըգանէ
իֆա ի խըտմէթ վէ իպրազը ըրիայէթտէն պաշգա

պիր պօրճու եօգ տըր : Վազիֆէլէր եալընըզ պիր
թարաֆա միւհասըր տէյիլ տիրլէր : Օ սիզէ սա-
տըգանէ իֆա ի խըտմէթ էթմէյէ , վէ ըրիայէթ-
քեարանէ մուամէլէտէ պուլունմաղա նէ գատար
պօրճու իսէ , սիզ տէ անա էյի խանըմ վէ տօսթ
օլմաղա օ գատար պօրճու սընըզ : Պինաէն ալէյհ
քէնտի վէզաիֆ ի միւքէլլէֆէնիզին իֆասընտա
թէճվիզ ի գուսուր էյլէտիյինիզ հալտէ , անը քէնտի
վէզաիֆ ի մէմուրէսինին իֆասընտա գուսուր էթ-
մէսինտէն տօլայը թագալիս ու մուախէզէ էտէմէզ
սինիզ , էօմրիւմտէ էյի պիր խանըմա մալիք օլմա-
յան էյի պիր խըտմէթճի գատըն ապա կէօրմէմի-
շիմ , Քէօթիւ պիր խանըմըն էլի ալթընտա սատըգ-
սահպէ ի վիճտան , նէֆսֆէտաքեար պիր խըտ-
մէթճի գատընը իսէ , ֆիլհագըգա քէնտի խանըմըն-
տան իւսթիւն հալտէ պուլմուշըմ տըր : Թապիաթը
ինսանիյէնին հիւքմիւ հէր սընըֆ գատընլար արա-
սընտա ճարի իսէ տէ , աշճը գատընլար վէ պէսլէ-
մէլէր սընըֆը արասընտա տահա գիյատէ նաֆըզ
տըր :

9

ԽԱՆԷ, ԱԻԼԷ

Զիրա իբի սէմա — քաթր սէմա — վար
սր ֆի, իֆիսի սախի Եժգաթ վէ մուհապպէթ-
սէն միւթէէֆֆիլ թիր։ Պիրի սիկերի քարաճրն-
սան քէսավվուր վէ թէխայեիւլ օլունմայանագ
սերէնէսէ ալի թիր։ Տիկերի պու ալէմի սիւն-
եաւսա օլուպ, քէսասիւժ իֆի պախթիյարը
օրայա կէթիրսիյինէ, ինսանլար անա խանէ
քէսմիյէ Եսերլէր։

ԼԷՑ ՀԵՆԹ

Էյ աեհանէ ի սէպավէթիմիզ, մուհապպէթ
սանա նմարը Եափրա գալր, վէ ֆերուպի
գանասլարը իլէ Եքրաճրնէս նմար ուչուրը։

Օ. Ո. ՀՈԼՄՍ

Փրանսըղճատա Ինկիլզլէրին հօւ (home) (խա-
նէ, աչեանէ ի սաատէթ, աիլէ) քէլիմէսինին թամմ
մանասընը վէրէ պիլէն հիչ պիր քէլիմէ Եօգ տըր։
Լաքին մալիւմ տիր քի պիր չօգ Փրանսըղլար պիլա
խամ անըն ճիւմինէ, պիր չօգ Ինկիլզլէր իսէ պիլա
ճիւմ անըն իսմինէ մալիք տիրլէր։ Խանէնին պիր
թէսիսաթ մագամընտաքի մանասընը փէք ազ քիմ-
սէլէր լայըզըլէ անլամըլլար տըր։ Անլէր խանէ
թապիրիլլէ լազըմ օլտըղը գատար սանտալեա վէ
սօֆրալարը, մէֆրուշաթ իլէ միւզէյնէն օտալարը
վէ լէվազիմի թաամիյէյի հալի — վէլ հասըլ Եէյիպ

իչէճէք վէ Եաթաճագ — պիր Եէր անլարլար։ Ա-
մէրիգատա ասըլ խանէյէ տաիր Ինկիլթէրատա օլ-
տըղընտան զիյատէ Եանլըլ թէսավվուր վար տըր։
Ամէրիգատա Եէնի Էվլէնմիլ քիմսէլէրին Եարըսըն-
տան զիյատէսինին խանէ հագզընտա պալատէ զիքը
օլունանտան տահա ալի պիր թէսավվուրլարը Եօգ
տըր։ Անլէրին քէնտի խանէլէրի թէսմիյէ Էթտիք-
լէրի չէյլէր՝ ուճուզ վէ րահաթ կէչինմէք իւզըրէ
սաքին օլտըզլարը խուսուսի մէսքէնլէրտէն պաչդա
պիր չէյ տէյիլ տիրլէր։

Լաքին խանէ՝ հէմ մատտի հէմ տէ մանէվի պիր
վիւճուտ տըր։ Պիր թազըմ քէօքլէր, կէօվտէլէր,
տալ պուտագլար, Եափրագ վէ չիչէքլէր պիր ա-
ղաճ թէչքիլ Էտէմէտիքլէրի միսիլլիւ, պիր Եէրտէ
սաքին օլան պիր թազըմ քիմսէլէր տախի հագիլի
պիր խանէ թէչքիլ Էտէմէզլէր։ Էֆքեարըմճա,
խանէ պիր թէսիսաթ ը հայաթիյէ ատտ օլունաճագ
տէրէճէ ալի պիր չէյ տիր, վէ մէշրու սուրէթտէ
թէսիսաթ ը հայաթիյէ թէսմիյէ օլունա պիլէճէք հէր
չէյ միսիլլիւ, հատտ ը զաթիստէ կէրէք թէրագզը-
յաթ ը հայաթըն սէմէրէսի, վէ կէրէք օլ թէրագ-
զընըն վասըթա ի միւսաիտէսի տիր։ Հէր թէսիսաթ
միսիլլիւ հէմ խարիճի չէքլ ու սուրէթի հէմտէ պա-
թընի մանա վէ գուվվէթի վար տըր։ Քիլիսէ միսիլլիւ
Էպնիլլէ վէ մէմուրին ի բուհանիյէսի օլտըղը չէօյլէ
տուրսուն, միւմինլէրի, Էվլատ ու ազասը, իւլֆէթ
վէ միւշարէքէթ ի բուհանիյէ րապըթալէրի, միւս-

միր թօխումլար միտիլիւ թէտրիճէն պէօյլէյէրէք
ինսանը մէսթ ու հայրան էթմէք վէ ճանը ինեա
գըլմագ իւզընէ , չիչէքլէր աչըպ մէյվէ վէրէն նու-
ֆուզ ու թէսիրլէրէ միւնգալիպ օլան էսասի ֆիքը
ու թէսավլուրլարը տախի վար տըր : Տօսթլարըմ ,
սիզէ էվվէլա խանէնին մանասընը իզան էթտիքտէն
սօնրա , սիզի օլայա իտխալ էթմէք էսթէրիմ Հագիզի
պիր խանէնին էսաս ը մէշրուը իշտիվաճ տըր : Զէվճ
օլ հէյքէլին քեանինի , վէ զէվճէ քեանինէսի օլտը-
ղընտան , էյ կէնճ զէվճէյն , սիզին իշինիզ պու-
թէսիսաթը թէշքիլ վէ մուհաֆազա էթմէք . անըն
էշքեալ ը խարիճիյէսինճէ անը կիւզէլլէշտիրիպ հէր
նէվ էյի թէսիրաթ իլէ տօլտուրմագ , անըն գուվ-
վէթ վէ իսթիտաուլարընը թէզեիտ վէ թէվսի էթ-
մէք , սըգը հայաթ ը իճթիմաիյէ խուսուսընտա
սիզին էն ալա ֆիքը ու թէսավլուրլարընըզը իզ-
հար ու պէյանա պիր վասըթա մագամընտա իթթի-
խազ էտիպ , խարիճտէ օլուպ տա անըն իլէ իսթի-
լաթտա պուլուհան հէր նէվ ատէմլէրի անըն գալը-
պընա սօգաճագ պիր ալէթ մագամընտա գուլլան-
մագ տըր : Խանէնին խարիճի շէքլ ու սուրէթլէրի
իլէ տախիլի թէրթիպաթը , գուտրէթինիզին եէթ-
տիյի տէրէճէտէ սիզին էն կիւզէլ ֆիքը ու թէ-
սավլուրլարընըզըն , էն ալի զէվզ ու թապխաթլա-
րընըզըն իզհար ու պէյանը օլմալը տըր :

Պէյթ ի ալիլէ ինսանըն նազարընտա էն մուհազ-
զէզ վէ մուգատտէս օլան շէյլէրին հէփիսինի ճամի

տիր : Տիւնեատա փէտէր վէ վալիտէտէն , զէվճ վէ
զէվճէտէն , պիրատէր վէ հէմշիրէտէն , էվլատ ու
այալտան տահա սէվկիւլիւ վէ անլէրին մուհապ-
պէթի միւթէգապիլլէրինէ մագնարիյէթտէն տահա
թաթլը , վէ անլէրտէն նէշէթ էտէն խօշ խաթըրէ-
լէրտէն տահա մուգատտէս նէ՞ շէյ պուլուհապի-
լիր : Խանէ իշթէ պու թաթլը շէյլէրին հէփիսինի
ճամի օլուպ անլէրի իզան էտէր : Ինսանըն հէր
չաղընտա օրասը քէնտիսի իչիւն պիր աշեանէ ի
սատտէթ վէ մուհապպէթ տիր : Անտէ էօլլէ ֆէ-
տաքեարանէ տիգգաթ ու ինթիմամ էսէրլէրի կէօ-
րիւր քի , խանէնին խարիճինտէ հիչ պիր քիմսէ
անա օ սուրէթտէ տիգգաթ ու ինթիմամ էսէրլէրի
կէօսթէրէմէզ , էօլլէ պինիհայէ վէ ճանֆէտաքեա-
րանէ շէֆգաթ ու մուհապպէթէ նաիլ օլուր քի ,
եապանճը պիր քիմսէնին չօգ տէֆա ըլյաքեարանէ
օլարագ կէօսթէրտիյի տօսթլըգ մուհամէլլէրի իլէ
ասլա մուգալէսէ օլուհամազլար : Խանէ թալի ի
նասաղըն ֆէլաքէթ վէ ֆուրթուհալարընա գարշը
էմին պիր մէլճա տըր : Ինսան օրատա բահաթլա-
նըր , օրատա միւթէսէլլի , օրատա նաիլ ի թէշվիգ
օլուր : Անտէ թութուշմըշ օլան սէօնմէզ մուհապ-
պէթ աթէշի՝ տիւնեանըն պարիտանէ միւնասէպաթ
վէ մուհամէլաթընտան տօնմուշ օլան բուհընը ըսը-
տըր : Շէֆգաթ վէ ֆէտաքեարալըզըն անտէ սաքին
օլան զայր ի մէֆթուր բզհը գալպլէրիմիզին եա-
րէլէրինէ չաֆի պալասան սիւրմէյէ տախիմ հաղըր

առըր : Ինսանըն օրատա պուստըղը զէվզ ու մէսէր-
բէթէր՝ ֆէվզ էլ ատէ պիր իւլվիյէթի հաիզ տիր-
ւէր : Հալ պու քի խարիճի զէվզ ու էյլէնճէլէր՝
չօզ տէֆա մուզիրը վէ միւֆսիտ օլուպ , արգալա-
րընտա հազիրն էսէրլէր պրագըրլար : Տր . Հօլէնտ
տէյօր քի , « Օճագ պաշընտա էտիլէն թաթլը միւ-
սահապէթ վէ մուհալէրէլէր , աիլէմիզ աղասընըն
պիրլիքտէ օգուտըղարը սատէ իլահիլէր , տէրսէ-
րիմի միւթալապա տալտըղըմ զէման պանա սէօյ-
լէնիլէն թէշվիդամիզ քէլամլար , հօրղուշլըղըմտան
խթիրահաթ իչին թաթլը ույգու ույուսմագ իւզ-
րէ , հաթաղըմա կիրտիյիմ զէման էպէվէյնիմին պէ-
նի նիւվաղիլէ պուս էթմէլէրի , տուրագսըզ թա-
պիաթըմտան նէշէթ էտէն նապէճա հարաքէթ վէ
մուսամէլէլէրիմէ քէմալը սապր իլէ թէհամմիւլ էյ-
լէմէլէրի , թէքտիր հախօտ թահսինլէր իլէ մէմ-
զուճ լաթիֆ իսթար ու նասիհաթլէր , հէր կէօնէ
էլէմ ու քէտէրի թէսքին վէ թատիլ էտէն վէ հէր
ճիւզի մուհապպէթի թաթլըլաշտըրան չէֆգաթ ու
մուհապպէթ էսէրլէրի — պուշլարըն հէփիսի շիւ-
տի պէնի թազեիզ էտէն մէշղուլիյէթ վէ մէսու-
լիյէթլէրիմ արասընտա հէր խաթըրմա կէլտիքճէ ,
պանա էօյլէ կէլիր քի , կէօյա վագթըլէ սէմատա
հաշամըլըմ տա կէզիպ տօլաշտըղըմ էմնատէ հօ-
լումը շաշըրարագ պու տիւնեայա կէլմիշիմ : »
« Թաթլը խաթըրէլէր , միւլահագաթը միւթէգա-
պիլէ , պէրէքէթլէմէք արզու վէ հէվէսի , մէսքէն

հախօտ իշ հէրլէրի ուզագ օլտըղընտա մէվէտտէթ
վէ չէֆգաթը միւթէգապիլէ էսէրլէրի , վալիտէյն
տուալարընըն չէվզ ու հէրարէթի , ֆէրզէնտանէ
մուհապպէթին թաթլըլըղը , հէմշիրէնին ֆախը ու
միւպահաթը վէ պիրատէրին թէմէննիյաթը առը քի ,
ԽԱՆԷ տէնիլէն վիւճուտը մանէվիյի թէշքիլ է-
տէրլէր : » Մէշնուր պիր միւլէլիֆին իշպու կիւզէլ
սէօղլէրի կէրչէք տիր : Խանէյի թէշքիլ էտէն մու-
հապպէթ տիր : Մէմէքէթինտէն ուզագ պիր հէր-
տէ սաքին օլան քիմսէ՝ նագարը թէֆէքքիւրա-
թընը թէքրար պէ թէքրար տէնիզ իւզէրինէ չէ-
վիրիպ քէմալը մուհապպէթլէ քէնտի վաթմանա
տէօնէր : Ուզագ տէնիլլէր իւզէրինտէ ֆուրթու-
նալարա կէօքս վէրէն կէմիճի հախօտ թաիֆէ՝ խա-
նէսինէ հասրէթ չէքիյօր իսէ , էլպէթթէ անըն
հասրէթի խանէսի էօնիւնտէ տիքիլմիշ օլան ճէսիմ
աղաճը թէզէքքիւր էթմէսինտէն նէշէթ էթմէտիլի
կիպի , անըն գալպինի նարը հասրէթլէ սուզան է-
տէն չէյ՝ չօճուղըղընտա քէնտիսինի սօղուղա սը-
ճաղա դարը մուհաֆագա էթմիշ օլան պինանըն ,
սուլընը իչմիշ օլտըղը գուլուշն հախօտ սարնընըն
հախօտ հաթըպ իչինտէ խօշ խալալար կէօրմիւշ
օլտըղը հաթաղըն խաթըրէլէրի տախի աշիլ տիր :
Պու շէյլէր օ սէֆինէնին կիւվէրթէսինտէ վօլթա
վուրմագտա իքէն , անըն կէօզիւնիւն էօնիւնտէն
կէչէ պիրլըլէր իսէ տէ , անըն գալպի հէփ պու շէյ-
լէրին իսթար էյլէտիյի թաթլը թէսիրաթա իշթի-

յազ չէքէր, զիրա գալպի ինսանի՝ քէնտիսինի
թէչքիւ վէ թէրպիյէ էտէն, քէնտիսինի պէսլէյիպ
պէոյիւթմիւշ օլան թէսիսաթա, քէնտիսի կիպի
պիր մէյվէյի վէրիպ եէթիշտիրմիւշ օլան օլ կիւզէլ
աղաճա եապիւշա գալըր: Գալպի ինսանի՝ հէր նէ-
րէտէ, կէրէք տէնիզին իւմմանլարընտա կէրէք
ղուրպէթ էլին քէօշէ պուճագլարընտա պուլուճ-
սա, պէյթի աիլէնին խաթըրէսինի քէնտիսի իլէ
պէրապէր թաշըր: Վազթըյլէ Պապէլ նէհրլէրինին
սէվանիլինտէ օթուրմուշ օլան Եէհուտի էսիրլէր
միսիլիւ, ինսան հէր նէրէտէ քէնտիսինի քէնտի
սէվիլիւլիւլէրինտէն ճիւտա տիւշմիւշ վէ քէնտի
պաշընա եալընըզ գալմըշ հիսս էտէրտէ, քէնտի
սանթուրընը սէօյիւտ աղաճը իւզէրինէ ասըպ նա-
լան վէ կիրիան օլուր: Օ քէնտի խանէսինի քէն-
տինին հէր մէսէրրէթինէ միւրէճճան վէ ֆաիզ
սայար: Անը ասլա ունուտամազ, զիրա իլք տէֆա
գալպի օրատա աթմըշ տըր: Անըն իլք մէյլ ու մու-
հապպէթլէրի օրատա թէչքիւ օլունմուշլար տըր: Օ-
րատա պիր վալիտէնին չէֆգաթլը նազարլարը քէմա-
լը մուհապպէթլէ անա պագմըշ տըր: օրատա պիր
վալիտէ սէտա ի խուպ էտասը իլէ անա սէօյլէմիշ
տիր: օրատա պիր վալիտէնին տուասը պէրէքեա-
թընա նաիլ օլմուշ տըր: Օրատա էպէվէյն, պիրա-
տէրլէր վէ հէմլիրէլէրին չէֆգաթ ու մուհապպէթ-
լէրի, իւլֆէթ ու իւնսիյէթլէրի քէնտիսինէ զիգըյմէթ
միւսամէրէլէր, զէվզ ու մէսէրրէթլէր պախշ էյլէմիշ

տիր: Օրատա հայաթըն իլք տէֆա ճուշ ու խու-
րուշա կէլմիշ օլան իլք իւմիտլէրի կէօրիւնմէզ մէն-
պալարտան հէպան էթմէյէ պաշլամըշլար տըր: Օ-
րատա հայաթ չէքլ ու սուրէթ, բէնկ ու զըտա
ալմըշ տըր: Անըն հէվի իպթիտաի հըրսը շանլարը
օլ մէրքէզտէն չըգմըշլար, վէ քէնտինին հէվի թաթ-
լը խաթըրաթ ու արգուլարը աղըպէթ օլ աշեանէ ի
սաատէթէ միւթէվէճճին օլուրլար: Հայաթ օրա-
տա պիր չէքլ ու սուրէթէ կիրմիշ, վէ օրատա սէ-
վիմի մէշրէպ ու միգաճլարա վէ թապիի խօշ մէն-
զարէլէրէ ալըշմըշ տըր: Հէր նէրէյէ կիթսէ, ալմըշ օլ-
տըղը իշպու հիւան ի թէսիրաթը քէնտիսիյէ պէրապէր
կէօթիւրիւր: Ֆագաթ կիւնաճ վէ իրթիքեապլար իլէ
աիլագը պօզուլըր, թէպէտտիւլ էտէր իսէ, եա-
խօտ պու վալիտէյն խանէսինտէն սօնրա, քէնտի-
սի իշիւն եէնի վէ տահա զիգըյմէթ պիր մուհապ-
պէթլէ թագտիս օլունմըշ պաշգա պիր խանէ թէչ-
քիւ էտէրտէ, օ տա պահսը տիկէր:

Պիր միլլէթին իւմիտի՝ պէյթի աիլէ տէնիլէն
ուֆագ ճէմիյէթլէր իւզէրինէ միւէսսէս տիր: Նա-
ֆի՝ զապթ ու րապթ ուսուլընա թէպալիյէթ վէ
զանուճա թիայէթ մէպտէլէրի օրատա թալիմ օլու-
նուրլար: Օրատա հիսսիյաթը միւշֆիգանէ թէհդիպ
էտիլէրէք քէսպի գուվիլէթ, թէմայիւլաթը նազի-
քեանէ թէրազըր վէ թէքէմիւլ էտէրլէր: Հայաթըն
զէվզ ու լէթաֆէթլէրի օրատա էօյրէնիլիւր: ազլ ու
վիւճուտ մագուլ ուսուլ վէ ատէթլէրէ օրատա ալըշըր-

լար. Թարաֆէյն հուգուգը իչիւն ըրայէթ ի միւթէգա-
պիլէ գանուհը պուրատա թէսիս էտիլիր : Վէհնա-
սըլ ֆազիլ պիր ախլազ ու էվսաֆ թէշքիլ էտէն
ճէմի ի գուվլէթ վէ խասսիյէթլէրի օրատա թէր-
պիյէ վէ փէրվէրտէ օլուրլար : Էվլատը վաթան
պու խանէլէր տէրուհինտէ տողարլար , վէ թէտա-
րիքետթը էվլէլիյէյի կէօրտիւքտէն սօնրա , եա
վաթանտա եա տա տիյարը զուրպէթտէ իչ կէօր-
մէք իւզրէ , իչթիղալաթը հայաթիյէյէ օրատա տա-
խիլ օլուրլար : Սնլէր խանէլէրինն տամլասը ա-
լընլարը իւզէրինտէ օլարագ , անլէրտէն տըշարը չը-
գարլար , վէ անճագ պու խանէլէրին տէրէճէ ի
միւքէմմէլիյէթի նիսպէթինտէ միւքէմմէլ ատէմլէր
օլուրլար : Իչթէ պու միւթալատայա մէպին , խանէ
տէնիլէն վիւճուտը մանէվիյէ տաիր պիր դաչ միւ-
լահազաթտա պուլուհույօրըմ :

Հալինիգէ էվլէրիր վէրմէզ , պիր ան էվլէլ , պիր
էվ սաթուհ ալընըզ : Պու մուամէլէնիլլէ իւզէրինտէ
պէյթի աիլէնին միւէսսէս պուլուհուտըլը միւճտտէլէ ի
հայաթա հազըրլանմըշ օլուրսընըզ : Քէզալիք օլ խա-
նէնին էթրաֆընտա , գուտրէթ ի մալիյէնիլլին միւսա-
ատէ էթտիլի գատար , թօիրագ եախօտ պազչէ սա-
թուհ ալընըզ : Պիր խանէ սիզին քէնտի մալինիլ օլ-
մագսա , սիզէ վէ սիզինքիլէրէ անտէն մէմուլ օլան
հէփ ֆէվաիտ վէ մուհասսէնաթը մուճիպ օլամազ :
Պու պէնտի օգուլաճագ օլան պիր չօգ քիմսէլէրճէ
էվ սահիպի օլմագ չիւպհէ հօգ քի իմքեան խարիճին-

տէ իսէ տէ , պէօյլէսիլէր տախի մէյուս օլմասընլար :
Էվ սահիպի օլմագլըղըն ինսանա պախչ էյլէտիլի էմ-
նիյէթ վէ մէթանէթ՝ խանէնին թէսիրաթը պագը-
յէսինէ մէտարը ազիմ իսէլէրտէ , պիր միւթէճիւր
տախի կիւզէլ պիր աիլէ թէշքիլ էտիպ անըն թէ-
րագգըսընա վասըթա օլա պիլիր : Էկէր օթուրտը-
ղընըզ էվ մալինիլ իսէ , պագընըզ քի անըն մէն-
զարէ ի խարիճիյէսի՝ սիզին հիւսն ի զէվզ ու թա-
պիաթընըղըն թամմ միւսապլիլի օլուհն : խանէնի-
զին թարըզ միմարիսի ճիհէթինտէքի գուսուրլարը-
նը կիւզէլ ֆիտանլար վէ չիւէքլէր տիքմէք իլէ իքմալ
էտէպիլիրսինիլ : խանէնին տախիլի՝ հիւսն ի զէվզ
ու թապիաթընըզա տէլալէթ էտէճէք նիզամ ու
ինթիղամ , նէզաֆէթ վէ լէթաֆէթ էսէրլէրինտէն
միւթէշէքքիլ պիր զիյէթ իչինտէ փարըլ փարըլ
փարլամալը տըր : խանէնիլ էն թաթըլ մուհապ-
պէթ վէ շէֆգաթլարընըղըն հէյքէլի տիր : Օլ հէյ-
քէլտէ մասուհմ մէլէքլէր տողարլար : Պուրատա
տըր քի ինսանլար՝ էն ալի զէմինի նիմէթ օլան
հիւսն ի ախագ ու էվսաֆը հաիլ հազիգի էրքէք
վէ դատընլար շէքլ ու սուրէթինէ կիրէրլէր : Մէ-
սէլէ ի հայաթիյէնիլլի օրատա հալ ու ֆասլ էտէր-
սինիլ : Օրասը թէմքին ու վագար մէքեանը
տըր : Իմտի անա հիւրմէթ ու ըրայէթ էտինիլ .
անը ալալաշտըրըպ կիւզէլլէշտիրինիլ . անը մէտ-
լուլընա մուվաֆըզ վէ սիգէ լայըզ վէ շայէսթէ
պիր մէքեան գըլընըզ :

Լաքին հէփ պու չէլէր խանէնիզին խարիճի ճիհէթինէ — քապուզընա — ախտ տիր : Անըն հա-
յաթը տախիլիյէսինին թանգիւմ ու խտարէսի՝ տա-
հա պէօյիւք էհէմմիյէթի հաիզ տիր : Հայաթը աի-
լէնին էն պէօյիւք մուխաթարասը՝ մահրէմիյէթտէն,
թէքլիֆսիզլիքտէն, « եիւզ կէօզ » օլմազլըզտան
նէչէթ էսէր : Աիլէ օճաղը էթրաֆընա թօփլանմըչ
օլարազ տախիմ պիրպիրլէրինին եանընտա պուլու-
նան քիմսէլէր՝ մուաշէրէթին ատապ ու էրքեանընա
փէք օ գատար րիայէթ էթմէմէյէ մէյեալ տրլար :
Խանէտէ տըչարտան կէօրիւպ իշիտէճէք պիր քիմսէ
պուլունմատըղընտա, լիսան թէմիզլիյինէ վէ իւթ
պաշ թօփլուլըղնա վէ եազըչըղընա տիզգաթ էթմէ-
մէք՝ առէթ հիւքմինէ կիրէր, էսքի զէմանլէրտէ աի-
լէլէր արասընտա ճարի իտիյի մէրվի օլան թէքլիֆ
ու թէքէլիւֆլէրի, շէտիտ զապթ ու ըապթ ու-
սուլլարընը թափսիյէ էթմէմ, արթըզ անլէրին վազ-
թը կէչմիշ տիր : Լաքին աիլէ խալգընըն պիրպիր-
լէրինէ րիայէթ վէ նէզաքէթ կէօսթէրմէք պապըն-
տա գուսուր էթմէմէլէրինին, լիսան թէմիզլիյինէ,
էլպիսէ վէ զըյաֆէթին աիւզկիւնլիւք վէ զէրաֆէ-
թինէ տիզգաթ էթմէքլիյին վազթը — մօտասը — ապա
կէչմէզ : Զիրա էն հագիգի վէ էն գուսուրըղ հա-
յաթը իճթիմաիյէնիզի պուրատա կէչիրէճէքսինիզ :
էօյլէսի պիր հայաթը օրատա էօյրէնէճէքսինիզ :
Թէրպիյէ վէ նէզաքէթին հիւքմ սիւրտիւյիւ խա-
նէտէն թէրպիյէլի էրքէլէր վէ գատընլար գուհուր

էտէրլէր : Խանէլէրինտէ նէզաքէթլի վէ թէրպիյէլի
էօմր կէչիրմէյէն կէնճլէր վէ խանըմ գըզլարըն խա-
րիճտէ թէրպիյէ վէ նէզաքէթ էսէրլէրի կէօսթէր-
մէլէրի միւշքիլ տիր : Խանէտէ էլի օղուլ, եախօտ
էյի պիրատէր օլան՝ ալէլ ումուլմ էյի օլուր : Էկէր
օ քէնտի խանէսինտէ ֆէսատ մէնպար իսէ, խա-
րիճտէ էր եա կէճ էքսիք պուլունհաճազ տըր :

Աիլէ հայաթընըն նիզամ ու ինթիզամր, թէր-
թիպ ու թանգիւմի իշինին՝ չօճուզլարա վէ էվլատ-
լարա կէօսթէրիլէճէք թավր ու մուամէլէ մէսէլէ-
սինէ զայէթ սըզը ալադա վէ միւնասէպէթի օլտը-
ղընտան, անտէն փէք վազիհ սուրէթտէ պահս օ-
ոււնմալը տըր : Էվլէլէս էվլատլարընըզտան հէր
պիրի թա էօմրլէրինին իլք կիւնիւնտէն իթիպարէն,
խանէնին պէօյիւյիւ, հաքիմ վէ ամիրի սիզ օլտը-
ղընըղ էօյրէնմէլի տիր : Պէր չօճուզ պու խուսու-
սը նէ գատար էրքէնտէն էօյրէնիր իսէ, քէնտիսի
իշին օ գատար ֆաիտէլի օլուր : Պոււնուլ իլէ պէ-
րապէր անլէր սիզին հէփ սէօզլէրինիզտէն, հէփ
թավր ու մուամէլէնիզտէն, հիւքիւմէթ ի փէտէ-
րանէնիզին մուհապպէթ ի միւշֆիգանէ վէ մէվէտ-
տէթ վէ միւրիւվլէթ ի սամիմանէ իլէ մէմզուճ օլ-
տըղընա գանաաթ հասըլ էթմէլիտիրլէր : Էվլատլա-
րընըղ իլէ իսթէտիյինիզ գատար էյլէնինիզ . անլէրէ
արգատաշ, խասս տօսթ, սատըզ միւսթէշար օլու-
նըզ, ամմա զիմամը հիւքիւմէթի էլինիզտէն ապա
չըգարմայընըզ, վէ սիզի սայմամալարընա . սիզի

պիր շէյ եէրինէ գօմա Բալարընա , ասլա միւսսատէ էթմէյինիզ ։ Անճազ պու եօլ իլէ խանէնիզին ու մուր ը իտարէսինի եէտ ի զապթընըգտա սազլա-յապիրիւր , վէ քէնտի նէֆսինիզ կիպի սէվտիյինիզ եավրուլարընըզըն , ճիկէրփարէլէրինիզին ըիայէթ վէ հիւրմէթլէրինէ հաիլ օլապիրիւրսինիզ ։

Քէզալիք խանէնիզի մէսէրրէթպաիս լէ տիւ-քիւչա պիր մահալ էտինիզ ։ Զաթէն պալատէ զիքը ու պէյան էյլէտիյիմ վէճհլէ , խանէնիզի կիւզէլլէն-տիրմէքլէ պու մագսէտին գուվլէտէն ֆիիլէ իիւ-րաճը իչիւն չօգ իշ կէօրիւլէ պիլիւր ։ Էվլատարը-նըզըն ֆիքրլէրի իչիւն զըտա վէ զէվզ ու էյլէն-ճէլէր թէտարիք էթմէք սուրէթիյլէ , տահա զիյա-տէսինի տախի էտէ պիլիւրսինիզ ։ Չօճուզլարըն ֆի-քիւլէրինին իշլէք , բահաթ աուրմազ , քէսքին վէ հէր պար եէնի շէլլէրէ մէրազլը օլտըզլարընը պա թէճ-րիպէ կէօրիւրսինիզ ։ Պու բահաթսըզլըք , պու մէրազ՝ խիւտատատա պիր մուհարրիք , պիր միւշէվ-վիզ տիր ։ Իշպու մէրազը գիհիյի զապթ էթմէյէ , պաստըրմազա նէ գուտրէթինիզ նէ տէ հազզընըզ եօգտըր ։ Վազիֆէնիզ անճազ միւմքին մէրթէպէ օլ ֆաալիյէթ ի ֆիքրիյէյի սօզրու ճիհէթէ , մէշ-րու մէրամ ու մագսէտլէրէ սէվզ ու իրշատ էթմէք տիր ։ Էվլատարընըզ հազզընտա չու իւշ էյլէրտէն պիրինին սահի՞ օլտըզընը անլարսընըզ ։ Անլէր եա խանէտէ մէսուտ , եա հախօշնուտ օլուրլար , եա-տա մէսէրրէթլէրինի խանէնին խարիճինտէ , սաիր

եէրլէրտէ արարլար , Պու կիւնքի կիւնտէ միլեօնլար-ճա էրքէք վէ գատընլարըն մատտի վէ մանէվի ֆէ-լաքէթ վէ խարապիյէթլէրի՝ վալիտէյնլէրին չօճուզլա-րընըն ախլազ ու թապիաթլարը խուսուսընտաքի ճէ-հալէթլէրինտէն նէշէթ էյլէմիշ տիր ։ Ղայր ի թապիի վէ զայր ի մագուլ պիր զէճը ու թազեիգտէն , մուա-մէլէ ի ճէպրիյէ կէօրմէքտէն գաչընարազ , էրքէք վէ զըզ չօճուզլար՝ պիր ուճտան տիկէր ուճա , թէֆրիթտէն իֆրաթա վարմըշլար տըր ։ Վալիտէյն հիւքմ ու հուֆուզը ալթընտան չըզարազ խարապի-յէթ կիրտապընա աթըլմըշլար տըր , եախօտ խա-նէնին խարիճինտէ հէր կէօնէ թէգայիւտտէն ազա-տէ օլարազ , իսթէտիքլէրի եէրտէ զէվզ ու էյլէնճէ արամալարընա միւսսատէ օլուհմազլէ , եաշատըզ-լարը միւտտէթճէ , կէրէք քէնտիլէրինին կէրէք վալիտէյնլէրինին պէտապախթլըզլարընը , սէֆալէթ վէ փէրիշանիյէթլէրինի մուճիպ օլան սու ի տաաթ ու ախլազա տիւչար օլմուշլար տըր ։ Իշթէ պու սէպէպէ պինաէն տէրիմ քի , էվլատարընըզ սա-հիլի սէլամէթէ չըզարմանըն եէկեանէ թարիզի՝ պէյթ ի ալիէյի անլէրէ օլ գատար խօշ վէ զէվզա-վէր պիր մահալ գըլմազ , անլէրին տուրագսըզ թա-պիաթ վէ մէշլէպլէրի իչիւն օլ գատար մէսէրրէ-թէնկիզ զէվզ ու էյլէնճէլէր թէտարիք էթմէք տիր քի , անլէր քէնտի խանէլէրինէ տիւնեանըն էն սէ-ֆապախշ , էն կիւզէլ եէրի հազարըյլէ պագսընլար , օրատա եաշատըզլարը միւտտէթճէ , անը սէվսինլէր ,

վէ անտէն այրուողը արդէն տա, անը քէմալը չիւքրան
վէ միննէթտարի իլէ ետա էլլէսինլէր : Այլէթլէ
աճրնմաղա շայան տըր օլ էվլատ քի . քէնտի խա-
նէսինի ատէթա պիր զընտան մագամընտա թէ-
զէքքիւր էտէր . նէվճիվանլըզ չաղընը պիր մէրա-
րէթ , վէ միննէթ ու մէշագգաթլար տէվրի սայար ,
վէ էպէվէյնինի մանգա զօրպալար սըֆէթիյլէ թէ-
խաթթիւր էտէր : Օ կիպի պիր էվլատ՝ էյի վէ նէ-
ճիպ պիր էրքէք եախօտ գատըն օլուր իսէ , անա
խանէսինին զայրի միւսաթա անվալընա բաղէն ,
ճիհանըն զըպթէ էտէճէյի պիր մէվգըն եէթիշմիշ
նաղարըյէ պագըլմալը տըր : Եալրուլարըն պիր
գաչ սաաթ էթրաֆտա ուչուչըպ եօրուլարգտան
սօնրա , փէտէր վէ վալիտէլէրինին եուվալարընա
քէմալը խահիչլէ ավտէթ էտէ պիլմէլէրի իչիւն
պու եուվանըն զէվգալէր վէ մուհապլէթի էպէ-
վէյն իլէ շաշաատար օլմասը լաղըմէտէն տիր :

Պիր չօգ խանէլէր՝ անլէրտէ հայաթըն հագիգի
մանա վէ էնէմիյէթի չիմտիքինտէն տահա վաղիհ
սուրէթտէ անլաշըլմատըգճա , միւսթաթա վէ միւս-
թահագգ օլտըլարը քէմալ տէրէճէսինէ աալա եէ-
թիշմիշ օլմայաճագլար տըր : Էնլի պէյթլէրի իզ իլէ
անլէրտէ կէչիրտիյիմիզ էօմրիւն գատր ու զըյմէթի-
նին տէրէճէսինի մալփէրէսթլիք՝ սաիր հէր նէվ
զայրի միւսաթա հալ ու քէյֆիյէթլէրտէն — սաիր
հէր շէյտէն — զիյատէ թէնզիլ ու թէնզիս էթմէք-
տէ տիր : Էլեէվմ հէր քէսին թափընտըղը իլահ՝ քեար

ու մէնֆաաթ իլահը տըր : Մալ վէ սէրվէթ ճէմինէ
էօմրիւն հէտէֆի մագսուտը նաղարը իլէ պագըլըպ ,
տիվարա ասըլմագ իւզըն պիր բէսմ , եախօտ պաղ-
չէտէ տիքիլմէք իւզըն չիչէք վէ ֆիտանլար , եա-
խօտ չէվլիլ , հէվէսլի չօճուղարըն պագըպ եա-
օգուլըպ էլլէնմէլէրինէ մէտար օլաճագ քիթապ
եախօտ զագէթալար , օյուհնագլար սաթուհ ալ-
մագ եօլուհա սարֆ օլուհան լիրալար՝ զայաթտան
սայըլմագտա տըր : Էօմրի ի ինսանինին հէփիսի պուհ-
տահ իպարէթ մի տիր : Էկէր պուհտան իպարէթ
իսէ , տօղրուսը էօմրի ինսանի՝ զայէթ ալչագ ,
զէլիլ վէ հիչ արգուլանմայաճագ պիր շէյ տիր :
Չօճուգ օ կիպի պիր խանէտէն ատէթա ախօրտան
տըշարը չըգան պիր աթ միսիլիլ տըշարը չըգար :
Հալա ալմասընտան վէ կէնիշ մէրա պուլմասընտան
տօլայը շատ ու խէնտան օլուր : Օ կիպի պիր խա-
նէնին օլ չօճուղըն սօնրա կէչիրէճէյի էօմր իւզէ-
րինտէքի թէսիրի՝ սայքի լա շէյ մէսապէսին-
տէ , եախօտ պիւսպիլիւն խայրսըզ օլուր :
Էօյլէսի խանէլէրտէն հէր կիւն պիւլէրճէ քիմէլէր
տըշարը չըգըպ շէհր եախօտ գարիյէլէրէ , շէվք ու
շէթարէթին հիւքմ սիւրտիւլիւ վէ հայաթըն տա-
հա զիյատէ մանատար օլտըղը հէր եէրէ սիւրիւ
սիւրիւ թօփլանլըլար , վէ գանատարը ուչաճագ
գատար գուվլէթլէնմիշ օլան հէփ գուչլար , տիլէ
խալգընըն էսքի եուվասընը թէրք էտէրլէր : Էճ-
տատըն մէսքէնլէրի վէ պապատան գալմա թօփ-

րագ վէ արողար՝ անլերին նաղարընտա էէր նէվ
էվսաֆը մուգատտէսէ վէ մուխթիրէտէն մահրուժ
օլուրլար , վէ փէտէր ու վալիտէ էօլիւնճէ , էն
մուգատտէս շէյլէր նաղարըլէ պագըլմալարը լա-
ղըմ կէլէն խաթըրէլէր վէ եատիկեարլար՝ եա-
պանճընըն փարասը վէ հուզուրըլէ պիւս պիւթիւն
մահվ ու զաիլ օլուրլար :

Սիզին վէ էվլատլարընը իչիւն ապա գօլայ-
լըզլէ վէ վազիֆէսիզլիքլէ վազ կէչիւմէյէճէք պիր
խանէ — եափմանըզը ճան ու կէճիւլտէն արզու վէ
թէմէննի էտէրիմ : Պէնճէ օլ խանէ՝ սիզին իչիւն նա-
մուս վէ հայսիյէթ , եաղըլըզ , նիզամ ու ինթիզամ ,
նէզաֆէթ , թէհարէթ , հիւսն ու լէթաֆէթ , շէֆ-
գաթ ու մուհապպէթ , իւլֆէթ ու միւշարէքէթ վէ
խաթըրաթը մէսուտէ վէ լաթիֆէ մէքեանը օլմալը
տըր : Պու կիպի խանէլէր ազասընտան էթրաֆ ու
էքնաֆա , հէր թարաֆա հէյէթ ի իճթիմայիյէյէ
հիւսն ի թէսիրլէր եայըլմալը տըր : Պէօլլէ-
սի պիր խանէտէ նէճիպ էվսաֆ ու ամալ ճայ-
կիր օլուպ քէմալը տիգզաթլէ թէհզիպ էտիլմէլի
տիրլէր : Օրատա , օլ նիւմուհէ ի քէմալ օլան խա-
նէնին տէրուհինտէ , էյ կէնճ գէվճ վէ զէվճէ , սի-
զի մէսուտ կէօրմէյի թէմէննի էտէրիմ : Խայըր ,
տօսթլարըմ , օ կիպի պիր թէսիւաթըն սիզէ կէ-
թիրէճէյի գէվգ ու էյլէնճէտէն վէ հիւսն ի թէսի-
րաթտան քէնտի քէնտինիզի մահրուժ էթմէյինիզ :
Հիչ պիր մէպլազ սիզճէ պու կիպի պիր մահրումի-

յէթէ գարշըլըզ օլամազ : Փագըրը մութլագտան
պաշգա հիչ պիր հալ ու քէյֆիյէթտէ էվլատ ու
այալընըզը իչպու հիւսն ի թէսիրաթտան մահրուժ
պրագմազըլընըզ ճաիզ տէյիլ տիր :

Իչթիրաքիյուստան պիրի՝ քէնտի սաֆսաթալա-
րը իլէ պանա եաղլաշտըլընտա , օ եէնի չըգմա միւ-
թէֆէլսիֆլէր՝ քէնտիլէրին իզտիվաճ հազզընտաքի
թալիմաթ վէ նաղարիյաթը սէպիւքմաղզանէ վէ
էպլէնֆէրուշանէլէրինի պանա իզահ էյլէտիքլէրին-
տէ , տինսիզլէր՝ իթիգատսըզլար՝ մէտէնիյէթին է-
սասը օլան Խրիսթիյանլըզ ալէյհինտէ իտարէ ի լի-
սան էյլէտիքլէրինտէ , խանէ թէսմիյէ օլուսան իչ-
պու վիւճուտը մանէվինին — իչպու թէսիսաթը
մուգատտէսէնին — Խրիսթիյանլըզն աճեամ վէ
թալիմաթընա կէօրէ օլան էն միւքէմմէլ վէ էն
գալի թէշքիլաթընը կէօսթէրիրիմ : Քրիստոսըն
զէմանընտան պէրու իչպու աշեանէ ի աիլէնին
թարիխի՝ Քրիստոսըն հիւքիւմէթ ի իւահիյէսինին
էն գուվլէթլի տէլիլլէրինտէն պիրի օլմուշ տըր : Հէր
հանկի պիր մէմէլէքէթտէ , հէր հանկի պիր ուսուլը
իտարէ թահթընտա վէ հէր հանկի սընըֆ էրքէք
վէ գատընլար թարաֆընտան քի Խրիսթիյանլըզն
աճեամմընա թէվֆիգէն թէշքիլ օլուսմուշ օլան
խանէ թէրք ու պէրթարաֆ էտիլէրէք , անըն եէ-
րինէ քէյֆի ուսուլլար վէ զայր ի մէշրու աշվալ
ու շէրաիթ գապուլ օլուսմուշ իսէ , ճէմիյէթ ի պէ-
շէրիյէ ախլազճա պօզուլըպ հայվանիյէթ տէրէքէ-

սինէ էնմիշ տիր : Պալատէքի սէօղիւմիւ եինէ
թէքրար էտէրէք տէրիւ քի , հէր ճէմիյէթին իւ-
միտի աիւլէր վէ խանէլէր իւզէրինտէ մէվզու
տոր : Էրքէք եախօտ գատըն օլտուն , էկէր պիր
քիմսէ՝ Ճէնապը Հազգըն էմր ու իրատէսինէ կէօ-
րէ ալի սիր թէսխաթ , պիր խանէ թէշքիլ էտէր-
սէ , նէսլ ի հազըր կէչմէզտէն էվվէլ , աիւնեա չիմտիյէ
գատար միսլ ու մանէնտի տալա կէօրիւմէմիշ
օլան պիր ճէմաթ կէօրէճէք տիր : Նամուս ու
հայսիյէթ , չէֆղաթ ու մուհապպէթ , լէթաֆէթ
վէ գէրաֆէթ , համիյէթ վէ աիւլէփէրվէրլիք կիպի
էվսաֆ ը ճէմիլէ վէ ֆէզաիլ ի մէմուռնէ իլէ մութ-
թասըֆ վէ միւթ էխալլիգ պիր գալմըն — պիր միւ-
լէթ եախօտ հիւքիւմէթին գուվվէթ վէ միքնէթի
տէմիրինին քէնտինին մէսուտ աիւլէլէրինին օճազ-
լարընտան չըգան տիւմանըն ալթընաաքի էօրստէ
տէօյիւլտիւլի հազիգաթընըն պիր պիւրհան ը զի-
հայաթը օլաճազ պիր նէսլ զուհուր էտէճէք տիր :

է

ԻԻԼՅԷԹ ՈՒ ՄՈՒԱՇԷՐԷԹ

Վահսէք ու ինզիվա ճէ քաթը , ճէ խօս
սր : Լաֆիճ , եւն Բապպի , պանա եա-
լընըլըլըմսա պիր soup տախի ինսան էյ-
լէ ֆի , անա « Վահսէք ու ինզիվա ճէ
քաթըլ սր , » տէյէ պիլէյիմ : ԳԱՌՓԸՐ

Սիզին պիրիպիրինիգէ , էպէվէյն վէ ազրիպանը-
զա վէ պէսլէմէ վէ խըտմէթճիլէրէ գարչը միւքէլ-
լէֆ պուլուռնորընըզ վազիֆէլէրտէն պանա էյլէ-
տիմ : Պու պապտէ սիզին աիւլէլէր ըէիսլէրի սըֆէ-
թիլլէ հէյէթ ի իճթիմաիյէյէ գարչը պօրճու օլտը-
ղընըզ վազիֆէլէրտէն պանա էտէճէյիմ :

Ձէվճ վէ զէվճէնին հիսսիյաթ , էֆքեար ու
միւթալաթ , մէնաֆի վէ աիլէ նամուս ու շանը
խուսուսընտա եէքճան վէ եէք վիւճուտ , եէք տիլ
վէ եէք ճիհլթ օլմուլարը լիւզում ու էհէմիյէթին-
տէն պանա էյլէտիմ : Լաքին շուրասընը քէօյէ ի խա-
թըրտան չըգարմամալը տոր քի , իշպու եէք ճիհէ-
թի՝ յէվճ վէ զէվճէնին փէք պիմանա վէ խօտպի-
նանէ սուրէթտէ եէրտիկէրլէրինէ փէրէսթիշ էթ-

մէլէրինէ միւսգալիպ ուր պիւրիւր : Զէվճ ու զէվճէ՝
պիւսպիւթիւնն եկտիկէրինէ թէսլիմ՝ օլմուշ օլա-
րագ, սարիւրէր իլէ իւլֆէթ վէ մուաշէրէթտէ պու-
լունմագ վազիֆէսինի քիւլլիյէն ունուտուրլար քի,
պու հալ՝ հայաթ ք ինթիմաիյէնի պիւս պիւթիւն
մահվ ու իզպէ էտէր : Էօյլէ զէվճ ու զէվճէլէր
թանրըմ քի, պիւրիպիւրէրինի ճանն ու կէօնիւլտէն
սէվէրլէր, վէ եէքտիկէրլէրի իշիւն հէր շէյ իսէ-
լէր տէ, ատէմլէրին նազար ք իթիպարընտա հիշ
տիւրլէր : Անլէրին պիւթիւն էօմրլէրի քէնտի խա-
նէլէրինէ մահսուր վէ միւսհասըր տըր : Քէմալ ք իս-
թիւրահաթլէ իմրար ք էօմր իշիւն լազըմ կէլէն հէր
կէօնէ նիմէթ վէ վասըթալարը թէտարիք էտէրլէր,
վէ պիւրիպիւրլէրի իւզէրինէ թիթրէյէրէք եէկտի-
կէրլէրինի աղըզլարընա լէզաիզ վէ հուլվիյաթ գօ-
յարլար : Անլէր պիւրիպիւրլէրինի մուհապպէթիլլէ
եաշարլար վէ հարէքէթ էտէրլէր, վէ պիւթիւն ա-
լէմի տըշարտա պրադարագ եէքտիկէրլէրի իլէ վա-
զըթ կէշիւրլէր : Պու կիպի զէվճ ու զէվճէլէր
փէք չօգ թանրըմ : Պիւր կէճէ խանէլէրինտէն տը-
շարը չըգ՝ ագ՝ քէնտիլէրէ կիւճ կէլիւր : Սարի ֆէրտ-
լէրին վէ ալիլէլէրին անվալ ու ումուրը խուսու-
սընտա հիշ աալա գայտ ու վազիֆէ էտինմէզլէր :
Քէնտի եանլարընա տօսթ վէ գօնչուլար հիշ տա-
վէթ էթմէզլէր, վէ միւսաֆիւրփէրվէրլիք տէմէյէ-
յիմ, հաթթա նէզաքէթ վէ թէրպիյէնին ինապ էյ-
լէտիյի վէզաֆի ի ասիյէնին ինրասընը պիլէ, քէնտիլէ-

րինճէ պէօյիւք պիւր զահմէթ վէ մէշապգաթ սա-
յարլար : Պու հալ՝ էվլիլիք ալէմինին մուխաթարա-
լը վէ շայանը թահգիր անվալինտէն պիւրի տիւր
տէր իսէմ, անէպա նահագգ պիւր մուամէլէտէ
պուլունմըշ օլո՞ւր մը իմ : Պու հալ՝ խօտպինլիք
վէ խօտփէրէսթիլլին մուսատտագ վէ մունթազամ
պիւր նէվի օլտըզընտան, անտէն ճիտտի սուրէթտէ
պահս էթմէք տէյէր :

Անէլէրին, ալիլէլէրին տախի, ֆէրալէր մի-
սիլլիւ պիւրի պիւրլէրիլլէ ալագա վէ միւսասէպէթ-
լէրի վար տըր : վէ հիշ պիւր քիմսէ եալընըզ քէն-
տիսի իշիւն եաշամատըզը միսիլլիւ, հիշ պիւր խա-
նէ, հիշ պիւր ալիլէ տախի եալընըզ գալմամալը,
եալընըզ քէնտիսի իշիւն եաշամամալը տըր : Ան-
ճագ ալիլէլէրին եէքտիկէրլէրի իլէ ալագա վէ միւ-
սասէպէթլէրի սայէսինտէ — սայքի եալընըզ օլ
սայէտէ — հէյէթ ի ինթիմաիյէնին մէտար ք հայաթ
գանը անըն վիւճուտընտա ճէվէլան էթտիրիլլիւր :
Հէր խանէ՝ տաղ իւզէրինտէ պուլունըպ տա կիզ-
լէնմէյէն պիւր շէհիւր կիպի օլմալը տըր : Տօսթ վէ
էնիսլէր՝ օրայա միւրաճաաթ էտիպ, քէնտիլէրի իլէ
պէրապէր հայաթ ք տիւնեայը, միւսթէլիֆ թա-
պիաթ վէ միզաճ էսհապը իլէ իսթիլաթ վէ մուա-
շէրէթին թէշվիզ վէ գուվվէ ի մուղատտիլէսինի վէ
կէնիշ տաիրէլէրտէն թօիլանմըշ հիսսիյաթըն թազէ
չիշէքլէրինի կէթիւմէլի տիւրլէր : Օլ խանէտէն
շէֆգաթ վէ մուհապպէթ, հալալէթ վէ լէթաֆէթ

էսէրլէրի, խօշ վէ թաթլը զէվգ ու էյլէնճէլէր վէ ահէնկ ու ինթիզամ մէրքէզի օլան ալի պիր աիլէնին մահսուլը թապիիսի օլան հէր նէվ հիւան ի թէսիրաթ վէ մէյլիյաթ նէպան էյլէմէլի տիր : Ֆէրալէրին վէ աիլէլէրին զիհն ու Ֆիքրլէրլինին իւլֆէթ ու իւնսիյէթլէրի, իսթիլաթ ու մուաշէրէթլէրի, Ֆէրալէրին վէ ճէմիյէթլէրին թէրազգըսընըն շարթը տըրլար : Եօգսա պիր աիլէ աիկէր պիր աիլէնին նազարընտա պիր կէօնէ մանա վէ էհէմ միյէթի հաիզ օլամազ : Կիւնտիւզիւն Եալընըզ իշ վէ կիւճէ, կէճէլէլին տախի Եալընըզ աիլէ զէվգ ու էյլէնճէլէրինէ հասը շէֆքեար ու էվգաթ էթմէքլէ, պիր գաշ սէնէ իշինտէ էն էյի վէ զէնկին թապիաթլար պիլէ՝ գուրույըզ սէրթլէշիրլէր, պօգուրլար, վէ զէվճ ֆաալիյէթ ալէմինտէն քէօշէ ի ինզիվայա չէքիլինճէ, ատէմլէր նըն վէ աիլէսինի ունուտըրլար : Պու կիպի ֆէրալէր վէ աիլէլէր՝ տիւնեա իլէ իսթիլաթ վէ միւնասէպէթտէ պուլուճմատըզլարընտան, տիւնեաճա անլէրին վիւճուտը Եօգ կիպի աիր : Էօլտիւքլէրլինտէ, հիշ քիմսէ անլէր իշիւն միւթէէսսիֆ օլմազ, զիրա անլէր ճէմիյէթ ի պէշէրիյէ իշիւն պիր շէյ էթմէմիշլէր տիր : Ճէմիյէթ իշինտէ պիր մէվգը վէ էհէմիյէթի հաիզ օլմամըշլար տըր : Օ կիպիլէրին թապուլէրըն մէզարա գօնուլընճա, հիշ պիր գափու գափանմազ, հիշ պիր խանէ Եաս սու մաթէմ թուլթ-

մազ, վէ հայաթը ը իճթիմաիյէնին սաթհը իւզէրինտէ հիշ պիր պուրուշըգ հասըլ օլմազ :

Հէր խանէ վէ հէր աիլէ՝ տօսթլարա կէօսթէրիլէն միւսաֆիրփէրվէրլիք, իզզէթ ու իքրամ էսէրլէրի զիյասը իլէ, շաշասը իլէ փարըլ փարըլ փարլամալը տըր : Հէր խանէնին օճազընտա Եանան մուհապպէթ վէ իւլֆէթ ու իւնսիյէթ աթէշինին ալէվլէրի՝ միւսաֆիր վէ տօսթլարըն լաթիֆ սիմալարընը թէնվիր էյլէմէլի տիր : Գօնշըլըգ՝ միւզլիմ վէ գափուսը գափալը խօսպին գալպլէրին վէ միւսաֆիր գապուլ էթմէզ խանէլէրին պիր մէճմուսընտան զիյատէ մանատար պիր շէյ օլմալը տըր : Հէյէթ ի իճթիմաիյէ տէտիքլէրի շէյ՝ այնի գավանիյն ու նիզամաթ իլէ իտարէ օլուճուզ, միւսալի հուգուգը մէտէնիյէյէ մալիք պուլուճան ֆէրալէր վէ աիլէլէր մէճմուսընտան զիյատէ պիր շէյ օլմալը տըր : Գօնշըլըգ տէմէքլէ՝ պիր գարապէթ ի հայաթիյէ անլաշըլմալը տըր : Հէյէթ ի իճթիմաիյէ՝ կէրշէքտէն պիր հէյէթ ի իճթիմաիյէ օլարազ, հայաթը ը իճթիմաիյէ ի սամիմանէյէ մալիք պուլուճմալը տըր, վէ անտէ հէր քէս՝ էթրաֆընտա պուլուճան քիմսէլէրին թապիաթլարընըն թէսիրինի, ազլ ու զէքեալարընըն գուվվէթինի, թէրազգըլաթ վէ քէմալաթը ը իլմիյէ վէ էտէպիյէլէրլինին միւքէմմէլիյէթինի, մէգասիտի խալիխահանէլէրլինին նուֆուզընը, հէր կէօնէ ալի վէ փաք էվսաֆըն իպրէթամիզ վէ իւլվիյէթպախշ իւհամընը հիսս էյ-

լէմէրի տիր : Արիւնքին պու կիպի գօնշըրդը՝ կեր-
չէքտէն գօնշըրդ տըր : Վէ պուռնտան ֆարգը պիր
հալ՝ գօնշըրդ նամընա լայըգ տէյիլ տիր :

Ասըլ հագիգաթ չու տըր քի , խօտպինիք վէ
խօտպիւրէտթիլիք՝ հէր կէօնէ հայաթըն պէլասը վէ
լանէթի օլուպ , շախալարըն , աիւնէրին հախօտ
հէյէթ ի իճթիմաիյէ ի պէշէրիյէնին հայաթլարընա
կիրինճէ , անլէրի գէնլէր : Իմաի էկէր պիր գէվճ
իլէ գէվճէ՝ պիրիպիրլէրինին սէօհպէթ վէ ճէմլյէթի
տաիրէսինտէն տըշարը չըգմամաղա , վէ էթրաֆ-
լարընտա պուլուռնան ֆէրտլէր վէ աիւնէրէ գարըշ-
մամաղա մէյալ պուլուռնուօրլար իսէ , էկէր տօսթ
վէ էնիսլէրին քէնտի մէսքէնլէրինտէ թօփլանմա-
լարընտան սըղըլըյօրլար իսէ , վէ էկէր քէնտիլէրին
վէգաիֆ ի մէտէնիյէ վէ իճթիմաիյէլէրինէ պիր պա-
րը կիրան նազարըյլէ պագըյօրլար իսէ , անլէր
քէնտիլէրին պու հալինտէն տօլայը էնտիյէ էթ-
սինլէր , զիրա պու հալ՝ քէնտիլէրին իլլէթի վէ
մարազըլ օլտուգլարընա ալա պիր տէյիլ , պիր ա-
լամէթ տիր : Իշպուռ տույղույը տէֆ ու իգալէ էթ-
մէք — պուռ իլլէթէ չարէսագ օլմագ — իշիւն , տէր-
հալ վասըթա վէ չարէլէր իթթիխագ օլուռնալը
տըր : Պու խուսուստա մագհարը մուվաֆֆագի-
յէթ օլմագ իշիւն ճէմլյէթէ տաիսիլ օլմագտան ,
քէնտի խանէլէրինէ տօսթ վէ ագրապալար տալլէթ
էթմէքտէն , վէ կէօրիւշիւպ գօնուշարգլարը քիմ-
սէլէր իլէ թէտրիճէն հուգուգ փէյտա էթմէյէ չա-

ըշմագտան վէ անլէրի սէվիպ խայրլարընը արգու-
լամագտան պաշգա չարէ հօգ տըր : Իշպուռ թէ-
ճէտուրա իշի՝ ուգուռն սիւրմէզ , զիրա հայաթը իճ-
թիմաիյէնին միւքետաֆաթը անիտէ տիր : Հիսսիյա-
թը միւսաֆիրփէրվէրանէնին մէվգը ի թաթալիգ ու
իճրայա գօնմասըյլէ , ատէմին գալպի չափուգ աշը-
լըր , կէնիշլէնիր : Հիսսիյաթը թէվէճճիւհքետանէ
վէ ըիայէթփէրվէրանէ՝ մէյտան պուլտըղը հալտէ ,
տէրին քէօք սալար , հափրագ վէ չիշէքլէր աշար վէ
մէյվէ վէրիր : Ինսանըն սիմա ու իմասը՝ էօյլէ պիր
շէյ տիր քի , անըն զիյա ի թէպէսսիւմինին պիր
շէօլէսի պիլէ գալպ ի նաշատը մամուր ու շատ է-
տէր , վէ էկէր ճէմլյէթ ի պէշէրիյէյէ գարըշ հիւս-
ն ի հարէքէթտէ պուլուռնաճագ օլուրսանըզ , սիգ
տաիսի պու շէյին իճրասընա մուգթէտիր օլուրսը-
նըզ :

Լաքին աիւնէնէ հալընըզ պաշընըզա գալմագլը-
ղընըղըն ճէգասընը , թէէսսիւֆ օլուռուր քի , հա-
լընըզ սիգ չէք մէգսինիզ , Չօճուգլարընըզ պու հալին
իքի գաթ ճէգասընը չէքէրլէր : Մուաշէրէթ վէ միւռնա-
սէպաթը տօսթանէ վէ իճթիմաիյէտէ պուլուռնա-
յան աիլէ չօճուգլարը՝ հա պիւսպիւթիւն գապա վէ
թէրպիյէսիզ հալտէ պէօյիւրլէր , հա տա հատտէն
աշըրը ութանդաճ վէ իւրքէք օլուրլար : Չօճուգ-
լարը ալէտ տէվամ թէրպիյէլի վէ նէգաքէթիլի աի-
լէլէրին ազասը իլէ իւլֆէթ ու մուաշէրէթտէ
պուլուռնալըմագսըղըն պէօյիւթմէքիլիք՝ չօճուգ-

լարա դարչր զայն թ պէօյիւք պիր զատր ու հագգաղզըգ տըր : Պէօյէ պիւա իխթիւաթ եաւընը պաշլարընա գալմըջ օլան չօճուգլար՝ խանէլէրի խարիճինտէ պուլունան ճէմիյէթէ կիրմէյէ վէ ազ չօգ սէրպէսթանէ վէ կիւզէլ հալ ու հաւէքէթիւէրտէ պուլունամաղա չալըշտըգլարընտա, փէք աճը թէճրիպէլէր կէչիրիլէր : Հալ պու քի սինն ի սէպաւէթիւէրինտէն պէրու, ալէտ տէվամ սաիրլէր իլէ իւլֆէթ ու մուաշէրէթէ ալըշմըջ օլան չօճուգլար՝ առապ ը մուաշէրէթին ճէմի ի հագաիգ ու տագաիդինէ պիւա խապէր, պիւա ճէնտ, պիւա զահմէթ քէսպ ի վուգուֆ էտէրլէր :

Պիր չօգ էրքէք վէ գատընլարըն սաիրլէր իլէ պիւա իխթիւաթ վէ մուաշէրէթ եաշամալարընըն սէպէպ ի եէկեանէսի՝ հիւսն ի մուաշէրէթին ուսուլ ու էրքեանընա աշինա պուլունամատըգլարընը հիսս էթմէլէրի տիր : Ատէմտէն գաշընմագլըգ զաաֆիյէթ եախօտ առէթինէ զալիպ կէլէմէյէճէքլէրի-նի հիսս էտէրլէր : Իշպու տուլղու՝ պիր նէվ զաաֆ էսէրի իսէ տէ, չօգճա թապիի տիր : Պու հալա միւպթէլա օլան հէր քէս՝ սաիր ալիւլէր իլէ իւլֆէթ ու մուաշէրէթտէ պուլունան ալիւլէր իչինտէ թէրպի-յէ վէ փէրվէրտէ օլսա իտի, իշպու գիւլէթ վէ հագարէթտէն, պու մահրուիյէթլէրտէն մասուն գալապիլի իտի : Չօճուգլարըն էթրաֆլարընտա կէչիպ տէօնէն չէյլէրէ ազլլարըն էրմէյէ պաշլատըղըն չաղլա-րընտան իթիպարէն, իւլֆէթ ու իւնսիյէթէ ալըշմա-

ղա վէ աֆիֆանէ հիւսն ի մուաշէրէթին թահթ ը թէսիրինտէ պէօյիւմէյէ պրագմամագ՝ առէթա աւ-լէրէ զուլմ էթմէք տէմէք տիր : Պու կիպի իւլ-ֆէթ վէ մուաշէրէթ՝ չօճուգլարճա զըտա մէսապէ-սինտէ տիր : Սաիր ֆիքրլէր իլէ իւլֆէթ ու իխ-թիւաթ՝ աւիւլէրէ պիր վասըթա ի թէրպիյէ տիր : Ալըշգան վէ թէճրիպէքեար պիր կէօզ՝ միւլթէլիֆ ալիւլէր չօճուգլարըն արասընտա կէօրիւլէն իշ-պու ֆարգտան աւիւլէրին մէնսուպ օլտըգլարըն ալիւլէրին ախլագը իճթիւմաիյէ վէ իսթինասիյէլէ-րինին նէվ ու տէրէճէսինի թաեին էտէ պիլիւր : Պու մէսէլէտէն տահա զիյատէ պահս էթմէյէ եէ-րիմիզին միւսաատէսի օլմատըղընտան, սէրտ էյլէ-տիյիմ մուլթասար միւլահազալարըն մէվզը ի իս-թիֆատէյէ գօմանըգ թէմէնիսիյլէ, աւը սիզին թէտըիգ ու միւլթալաանըգա հէվալէ էտէրիմ :

Պուրաճըգտա թարը ը մահշէթինիզ վէ պաշլըճա մէգասիտ ի հայաթիյէնիզ հագգընտա պիր գաշ սէօզ սէօյլէմէքլիյին սըրասը կէլմիշ տիր : Նա՞սըլ, աճէպա հէփ ազլ ու ֆիքրինիզի, վէ հէփ գուլ-վէթ ու իզթիտարընըղը փարա գաղանմաղա՞ մը գուլ-լանըյօրսընըգ : Աճէպա նամուս ու իթիպար սա-հիպի օլմազըղըն շարթ ը մուլթազը զէնկինլի՞ք մի տիր տէյիւ սանըյօրսընըգ : Աճէպա կէնճլիյինիզ կէչտիքտէն սօնրա, կիւզէլ վէ պէյ կիպի էօմր կէ-չիւրէճէյինիզ իւմիտ ի վահիսիյլէ, իշպու կէնճ չա-ղընըգտա քէնտինիզի էօյլէ սէրպէսթանէ վէ խօշ

պիր էօմրտէն մահրու՞մ մը էտիօրսընըզ ։ Աճէպա քէնտիսիդի վէ աիւէնիզ խալզընը խասիսանէ խտա-
րէ վէ թէսարրուֆլար իլէ սըզը՞յօր մըսընըզ ։ Ա-
ճէպա հէր ղուրուշըն հախօտ չէրեք մէճիտիյէնին
ինճէ ուզուն հիսապընը՞ մը արաշտըրըյօրսընըզ ,
վէ պու մուամէլէնիզլէ էօմրիւնիւզիւ թաթսըզ ,
լէզզէթսիզ , հագիր վէ զէլիլ պիր չէյէ՞ մի թանվիլ
էտիօրսընըզ ։ Պիր չօգ զէվճ ու զէվճէլէր թանը-
րըմ քի , թամմ պու վէճհլէ , հանի եա ղայէթ
միսքինանէ , խասիսանէ եա տա ղայէթ միւս-
րիֆանէ , սէֆիհանէ էօմր կէչիրմէքտէ տիրլէր ։
Պու կիպիլէրի թանիպ էթմէքտէն զիյատէ աճը-
րըմ , զիրա անլէր փէք իհթիմալ քի , թէսարրուֆ-
քեար վալիտէյն հախօտ խտարէտէն պիսապէր
ֆէյլէսօֆլար թարաֆընտան քէնտիլէրին զիհն-
լէրինէ իլգա օլունմըշ էֆքեար վէ թէսավ-
վուրաթ ր վահիյէնին էսիրլէրի տիրլէր , էկէր գա-
րը վէ գօճա՞ ինսանլար իլէ իսթիլաթ վէ մուաշէ-
րէթտէն գաշընան քիմսէլէր իսէնիզ , փէք իհթի-
մալ տըր քի փարա արթըրըպ սազլամագ փէչին-
տէսինիզ ։

Լաքին պէն սիզէ պունտան տահա էյի պիր հալ
թավսիյէ էթմէք իսթէրիմ ։ Խայըր , սիզէ , Միւսրի-
ֆանէ էօմր կէչիրինիզ , տէյիւ նասիհաթ վէրմէյի
խաթր ու խայարմտան պիլէ կէչիրմէմ ։ Սիզին
հէփ գազանճընըզ խարճ էտինիզ հախօտ պօրճ
եիւքիւ ալթընա կիրինիզ տէ , տէմէմ ։ Լաքին ի-

թիգատը գավիմ վէ ալէլ ումում ինսանլարըն
թէճրիպէսի շու օլմուշ տըր քի , մուգթէտիր ,
սէօզ անլար , ղայեուր վէ էնլիյէթլի վէ թէնտիւ-
րիւսթ օլան հէր էրքէք՞ վէ ագիլէ վէ մահրէ օ-
լան հէր գատըն՝ տէրէճէ ի քիֆայէտէ չալըզգան ի-
սէլէր , բահաթճա կէչինմէք իչիւն , վէ կիւնիւն
պիրինտէ սաիրլէրէ միւսթամ օլմայաճագ տէրէճէտէ
փարա արթըրապիլմէք իչիւն լաղըմ կէլտիյի գա-
տար փարա գազանապիլիլլէր ։ Էօմրիւնիւզիւն սէ-
նէլէրի ազ վէ մահտուտ տըրլար ։ Պու ֆանի տիւն-
հատա պէլլիսիզ վէ ղայր ի մէվսուգ պիր միւս-
թագպէլտէ զէվզինի չըգարմագ իւզրէ , հալը հա-
զըրընըզըն զէվզ ու մէսէրրէթլէրինտէն քէնտիլիզի
մահրու՞մ էթմէք՞ Ալլահըն բէֆահիյէթ վէ սաատէ-
թինիզ , զէվզ ու թէլէզզիւզինիզ իչիւն սիզէ իհ-
սան պույուրմըշ օլտըզը նիմէթ ու պէրէքէթլէրի
իլէլ էպէտ ղայ էթմէք տէմէք տիր ։ Ալլահըն նի-
մէթ ու պէրէքէթլէրի ճէմ ու իտտիսար էտիլմէք
իւզրէ տէյիլ , անճագ թէլէզզիւզ օլունմագ իւզրէ
վէրիլմիլլէր տիր ։ Պէրրիյէտէ սէմատան նագիլ օ-
լան մէնն՞ հէր կիւն եաղար իտի , վէ սագլանտըզը
հալտէ պօզուլուր իտի ։ Իսթիյարլըզ էյամրնըզ ի-
չիւն սէրվէթ ճէմ էտէպիլիլլէրինիզ ։ Իսթիյարլըզ
զէմանընըզը արւշիւնմէքլիք՞ գաիտէ ի պասիրէթ
վէ իհթիյաթա մուվաֆըզ օլուպ , վագիֆէ ի միւ-
քէլլէֆէնիզ իզթիզաընտան տըր ։ Լաքին տիլլէ-
րինիզ տէօքիւլմիւշ , աթէշ ի հիսսիյաթընըզ սէօն-

միւշ, թապ ու թիւվանընդ դաւամարշ օլտըղը պիր
զէմանտա, եանի իսթիյարըղընըզտա՝ քէնտինիզ
իչիւն մանֆուզ օլան սէրվէթին զէվգինի թէմամէն
չըգարամազսընըզ : Պինաէն ալէյհ սիզէ նասինա-
թըմ շու տըր քի, սէրվէթինիզի գազանտըղընըզ
սըրատա անըն զէվգինի չըգարընըզ : Պու սէօզտէն
մաքսէտիմ՝ հիչ պիր շէյ արթըրըպ սազլամայընըզ,
եախօտ ինթիյաթսըզ, պասիրէթսիզ՝ եախօտ միւս-
րիֆանէ պիր էօմր կէչիրինիզ, տէմէք տէյլլ տիր :
Անճազ նասինաթըմ շու տըր : Փարանըղը կիւնտէն
կիւնէ էօյլէ պիր սուրէթտէ գուլլանընըզ քի, օ
սայէտէ պօլ վէ պէսլէյիճի թաամ եէյէսինիզ, զէվգ ի
սէլիմ վէ հիւսն ի թապիաթա մուվաֆըզ պիր սու-
րէթտէ կիւնիպ գուշանասընըզ, մէսքէնինիզտէ
խօշ վէ կիւզէլ շէյլէրլէ մուհաթ օլաանըզ, վէ
էօմրինիւզ բահաթ վէ խօշ պիր սուրէթտէ կէչ-
սին : Քէմալը սըհհէթ ու աֆիյէթլէ վէ չօգ եաշա-
յա պիւմէնիզ, վէ կէրէք մանէն կէրէք մատտէ-
թէն տահա զիյատտէ տայանըղը վէ միւսմիր սու-
րէթտէ չայըշապիւմէքլիինիզ իչիւն, պու զիքր օ-
լուռան շէյլէր՝ սիզճէ շարթը մութլազ հիւքմիւն-
տէ տիրլէր :

Պաղը քիմսէլէր վար տըր քի, միւշքիլ իչլէրի
պիթաիքտէն, եանի սիննլէրի սէպլնէ եէթտիքտէն
սօնրա, կիւզէլ վազըթ կէչիրմէյի թաամիմ էթմէք-
տէ տիրլէր : Ստիրլէր չօլուզ չօճուզլարը պէօյիւ-
յիւպ սինն ի քէմալէ վասըլ օլտըղլարընտա, եա-

խօտ իչլէրի սազլամ գազըղա պաղլանտըղընտա,
եախօտ չիֆթլիք իւճրէթի թէտիյէ էտիտիյինտէ,
վէ եախօտ ֆիլանճա պիր մուզայազա եախօտ քէ-
տէրտէն գուրթուլտըղլարընտա, էօմրլէրինին զէվգի-
նի չըգարմաղը իւմիտ էթմէքտէ տիրլէր : Պու կիպի
ատէմլէր քէնտիլէրին էյի կիւն կէօրէճէքլէրինտէն
պիւսպիւթիւն գաթը իւմիտ էթսէլէր, տահա էյի
օլուր : Օլ գատար արզու վէ իշթիյազլէ պէքլէնի-
լէն մէվսիմ ի սէֆա ու սաատէթ՝ փէք նասիրէն
զուհուր էտէր : Իլլէթ, ֆադր, էօյիւմ միւսապլա-
րընը ալլամազ իւզրէ, եէքտիկէրլէրինի թազիպ է-
տէրլէր : Սէվտիյիմիզ քիմսէլէրին չըրաղը աֆիյէ-
թի, եախօտ պիզիմ շէմա ի իւմիտիմիզ սէօնիւպ
կիթտիքտէն սօնրա, կէրիտէ նէ՞ գալըր : Էօյլէ իսէ
տահա վազըթ վար իքէն, տահա ֆուրսաթ էլտէ
իքէն, պու կիւն շատ ու մէսրուր օլուըզ : Հէր
կիւնիւն քիւչիւք շէյլէրինտէն իսթիֆատէ էտինիզ :
Ֆէլլէրին միւսաատէսի՝ փէք ազլարա նասիպ վէ
միւլէսսէր օլուր : Օ կիպի միւսաատէլէրէ նաիլ
օլմուշ օլան քիմսէլէր՝ պիզիմ ճիւմլէմիզին տաի-
րէ ի հիւքմ ու իզթիտարընտա պուլուռան վէսալլ ի
բահաթ վէ մէսէրրէթլէրին էն ալա զէվգ ու մահ-
զուզիյէթ մէնպալարը օլտըղլարընը պէյան էթ-
մէքտէ տիրլէր : Էօյլէ իսէ անլէրին գատր ու գըյ-
մէթինի պիլէրէք հիչ պիր զէվգ ու մէսէրրէթի էլ-
տէն գաչըրմայալըմ, վէ Ալլահն պիզէ իհսան
պուլուրտըղը հէփ նիմէթ ու պէրէքէթլէրի քէ

մալը մէմնունիյէթլէ ախզ ու իսթիմալ էտէլիմ :
 Պու պէնտիմի օգույանլարտան պազըսը՝ պէլքի
 ստիրլէրէ ինթիյաճտան վարէսթէ օլաճազ պիր հա-
 լէ կէլմէք խուսուսընտա հիւ պիր իւմիտէ մալիք
 պուլունմայան ֆազիր քիմէլէր տիրլէր : Սէօզիւմ
 սիզլէրէ տէյիլ տիր , տօսթլարըմ , անճազ զէնկին
 օլմազա գաստ էթմիշ օլտըզլարընտան տօլայը , սի-
 զին գատար մէսուտ օլմայան հալլը վազըթլը գօն-
 շուլարընդա տըր : Պէլքի անլէր սիզին պէօյիւք-
 լէրինիզ , իշ սաշիպլէրինիզ , էֆէնտիլէրինիզ տիր :
 Պու ճիւմլէ իլէ պէրապէր անլէրին հալի հիւ պիր
 վէճնլէ զըպթէ օլունաճազ պիր հալ տէյիլ տիր :
 Սէօզիւմ անլէրէ տիր քի փարա գազանմազա գուտ-
 րէթ վէ սուհուլէթէ մալիք պուլունմազլէ պէրա-
 պէր նաիլ օլտըզլարը նիմէթ ու պէրէքէթլէրին
 գատր ու զըյմէթինի պիլմէտիքլէրինտէն , հալը
 հազըրտա հիւ պիր նիմէթին լայըզըյլէ զէվզինի չը-
 գարամազլար : Սէօզիւմ օլ քիմէլէրէ տիր քի ,
 անլէր ումուճա ախտ թէշէպպիւսաթը խայրխահա-
 նէյէ իլք տէֆա պիր իանէ վէր լէք , եախօտ թէ-
 սիտաթը ումուլիյէյէ եա տինիյէյէ մուսվէնէթտէ
 պուլունմազ , եախօտ գօնշու վէ տօսթլարա միւ-
 սաֆիրփէրվէրլիք էսէրլէրի կէօսթէրմէք , եախօտ
 քէնտիլէրին քիւթիւպխանէլէրինի միւթէնէվլի վէ
 միւֆիտ քիթապլար վէ օտալարընը ըէսմ ու թաս-
 վիլլէրլէ թէզնին էթմէք , եախօտ ֆազիրլէրէ
 իշ պուլմազ եա վէրմէք , եախօտ խանէլէրինի

հիւսն ի թապիւթա , վէսաիլ ի բահաթ ու սաա-
 տէթէ վէ հագիգի տօսթլարա մախսուս խօշ պիր
 մէրքէզ հալինէ կէթիւմէք , վէ քէնտիլէրի իլէ
 աիլէլէրի խալզընըն սըհնէթ ու աֆիյէթլէրի վէ
 զէվզ ու էյլէնճէլէրինին վէսաիլ ի մուհիմմէսինի
 թէհիյէ վէ թէրթիպ էթմէք իշիւն ճէմի սէրվէթի
 շարթը մութլազ սայարլար :

Պէնճէ հէր քէս ճէնապը Հազգըն հալը հազըր-
 տա գուլլանըմազ իւզրէ պախշ ու իհան պու-
 յուրմըշ օլտըզը շէյլէրին զէվզինի չըգարմըշ օլսա ի-
 տի , հայաթ շիմտիքինտէն պին գաթ զիյատէ շէվզ-
 լի , նէշէլի օլուր իտի : Զէվզինի , լէզզէթինի չը-
 գարամատըզըմըզ շէյլէրի ետի ի զապթ ու թէսար-
 րուֆըմըզտա սազլամազ , ատէթա կիւնահ տըր :
 Էշեանըն հագիգի զըյմէթլէրի իքի էսասա , եանի
 պիրի սըհնէթ , սաատէթ վէ հայաթ պախշ էթմէք
 խուսուսընտա հաիզ օլտըզլարը գուվլէթէ , տիկէ-
 րի տէ մութասարըրֆըն անլէրի պու մազսէտլէրէ
 գուլլանա պիլմէք իշիւն հաիզ օլտուզու գուվլէթէ
 միւսթէնիտ տիր : Էվվէլքինին իզհարը իշիւն ի-
 քինճինին մէվճուտիյէթի շարթը մութլազ տըր : Մէ-
 սէլա , պիր վազթ պուխար հիւ պիր իշէ եարամազ
 իքէն , էլեէվմ ինսանլարըն էն զիզըյմէթ գուվլէթ
 մէնպալարընտան պիրի օլմուշ տըր : Պուխար էլ-
 էլեէվմ հաիզ պուլունտըզը գուվլէթէ թա իպթի-
 տատէն մալիք իտիյէ տէ , անը իսթիմալ իշիւն
 գապիլիյէթ ի ինսանիյէ նէշվ ու նէմա պուլունճա-

յա գատար, պէլլիսիզ սուրէթտէ հալայա չըգմըշ տըր : Քէզալիք թօփրագ վէ թօխումտա ինսանըն մուհաֆագա ի հայաթընա մէտար օլան ասլի պիր գուվլէթ մէվճուտ իսէ տէ , պուշարըն իքիսի եէքտիկէրինէ մէզճ օլունմատըգճա , անլէրտէն հիչ պիրինին պիր կէօնէ գըլմէթի եօգ տըր : Թաամտա ինսանը պէսլէյէճէք գուվլէթ վար իսէ տէ , անտէն իշպու գուվլէթի ալապիլմէք իչիւն անըն նէվլինէ , միգտարընա վէ ուսուլը թէտարիքինէ տիգգաթ էթմէք սուրէթիլէ անը հիւնն ի իսթիմալ էթմէք լազըմ տըր : Պու խուսուս էլպիսէ հազգընտա տալիս սահի տիր : Չարշուտա սաթըլան գումաշլար ինսանլարըն րահաթ ու հուզուրընա մէտար օլաճագ վէ վիւճուտլէրինի թէղեին էտէճէք գուվլէթ վէ խասսիյէթի հաիզ իսէլէր տէ , իշթիրա, իմալ վէ իքթիսա օլունուհաճայա գատար, անլէրտէ պուլունան իշպու գուվլէթ վէ խասսիյէթին հիչ պիր թէսիրի կէօրիւլմէզ , Նիչէ քիմսէլէր քիթապլար , թաավիրլէր վէ սաիր էչեա ի նէֆիսէ սաթուն ալըրլար իսէ տէ , անլէրին լայըզըլէ զէվզինի չըգարմաղա մուգթէտիր տէյիլ տիրլէր : Նիչէ քիմսէլէր արզուլատըզլարը շէյլէրին գըլմէթլէրի իլէ պէրապէր օլ շէյլէրին քէնտիլէրէ վէ սաիրլէրէ նէ գատար միւֆիտ օլապիլի իտիյինի նազարը իթիպալրէ ալմըշ օլապլար իտի , էլեւվմ դայէթ ոքզը սուրէթտէ սարըլմըշ օլապլարը շէյլէրին չօլունտան քէմալը միւսարաաթլէ վազ կէչէրլէր իտի :

Պիր խասիսին էհալինին սաատէթ ի հալինի արթըրմագ իւզրէ գուլլանա պիլէճէյի ագչէյի սանտըգտա մահպուս էթմէսինին եանլըշ պիր մէսլէք օլտըղընը հէր քէս գապուլ էտէր սանըրըմ : Պիր մէնֆաաթընը չըգարամատըղը շէյլէրի քէնտիլէրին եէտ ի զապլթընա կէչիրմէյէ չալըշան , եախօտ եէտ ի թէսարրուֆընտա սազլայան քիմսէ տախի՝ թըպզը պու խասիս կիպի հարաքէթ էթմիշ օլուր , զիրա պու մուամէլէսի իլէ մէզքիւր շէյլէրի ինսանլարա ֆաիտէսիզ գըլար : Պիզ պիզէ վէ տիլէմիզ խալզընա լազըմ կէլէնտէն զիյատէ սէրվէթ եըդմաղա չալըշըրըզ , վէ իշպու մուամէլէմիզ իլէ քէնտիլէրիմիզի խալի վազըթտան , զէվզ ու էյլէնճէտէն , միւլթալատան , եախօտ թէհիպ վէ թէրպիյէ ի ֆիքրիյէտէն վէ ճէմիյէթէ մախսուս էյլէնճէլէրտէն մահրում էտէրիզ : Մէմուլ վէ մունթազըր օլան սէրվէթի էլէ կէչիրտիյիմիզտէ տախի անըն զէվզինի չըգարաճագ գուվլէթ ու իգթիտարըմըզ զաթէն կէչմիշ օլաճաղընտան , մէզքիւր սէրվէթ էվլատ ու ահֆատըմըզա ինթիգալ իլէ անլէրին ճէսարէթ , զայրէթ վէ էհլիյէթլէրինի մահվ ու իզալէ էտէր , անլէրի չըմարտըզ ախապլարընը պօղար : Պէօյիւք սէրվէթլէրին ճէմ ու իտտիխարը՝ զանն էթմէյինիզ քի հէր եէրտէ , հէր զէման վէ հէր ատէմ իչիւն աչի նիմէթ տիր : Պէօյիւք սէրվէթլէր՝ էքսէրիյա իքի նէսլին րահաթ վէ սաատէթինի ինլալ էտէրլէր — պիր նէսլինքինի գազանտըզլարը , տիկէրին-

քինի իսէ խարճ ու խորաֆ էթտիքլէրի գէման իս-
լալ էտէրլէր :

Սէվէրիմ օլ ատէմի քի , սարֆ էթմէք մագսէ-
տիլէ փարա գաղանըր , օլ ատէմի քի քէնտինին
միզաճ ու թապիաթընըն լէվազիմ ու ինթիյաճաթը
եհվմիյէսինի տէֆ ու թէսվիյէ , էվլատընըն թա-
լիմ ու թէրպիյէսինի թէմին էթմէք վէ իսթիյար-
լըգ էյամընըր ըսհաթ վէ սաատէթլէ կէչիրմէք ի-
չիւն փարայա մահդա պիր վասըթա նաղարըլէ
պագար : Խայրխանանէ մագսէտլէր իչիւն իանէ
խսթէմէք իւզրէ , ատէմլէր պու կիպի քիմսէլէրէ
միւրաճաաթ էտէրլէր : Հայաթտան լէզզէթ ալան ,
հայաթըն լայըզըլէ գէվգինի չըգարան պիր ատէմին
խանէսինտէ պուլունուլօր իտիյի տուլուսըլէ , ին-
սան՝ պէօյլէլէրին խանէսինտէ , պէօյլէլէրին եա-
նընտա մէսուտ ու պախթիյար օլուր : Պէօյլէլէրին
աղատ վէ ճէօմէրա ըուհլարը իլէ իսթիլաթտա
պուլունմագ գալպէ սէֆա , սատրա չիֆա վէրիր :
Փիլհագիզա հայաթ տէնիլէն շէյ՝ պու կիպիլէր ի-
չիւն խալգ օլունմըշ տըր : Պաւ կիպի քիմսէլէր՝
քէնտի մէսքէնլէրինի իմար իլէ անլէրի հիւսն ու
լէթաֆէթ , գէվգի սէլիմ վէ ֆէյզ ու պէրէքէթ
մէքեանընա , վէ պէշ եիւզէ գատար տօսթ վէ է-
նիսլէրէ սէֆա վէ իսթիրահաթ , շէվգ ու շէթա-
րէթ վէ աֆիֆանէ գէվգ ու էյլէնճէ մէրքէզլէրինէ
թահվիլ էտէրէք էօմր կէչիրիլլէր : Պու կիպի քիմ-
սէլէր՝ հէր նէրէյէ կէթսէլէր , մահրէմ տօսթլար՝ ան-

լէրէ տէսթ ի մուավէնէթլէրինի ուղատըրլար ,
տախմա սէֆիլ վէ պիչարէլէրին խայր տուալարընը
իչիտիրլէր , վէ հիչ քիմսէ անլէրէ հասէտ էթմէզ :
Պու կիպի քիմսէլէրին գէվճէլէրինէ պէլքի սաիր-
լէրին գէվճէլէրի հասէտ էտէրլէր իսէ տէ , գան-
նըմճա , հիչ պիր թարաֆ , եանի նէ հասուտլէր նէ
մահսուտլար , պու պէտպախթլըզա պիր չարէ
պուլամաղլար :

Ը

ԳԱՏՆՆ ՎԷ ՊԵՅՅ Ի ԱԻԼԷ

Զեմինին պաղրեմսա միւխքեմի օլան խա-
զինէլէր՝ ինսանըն պիր գասընըն մուհսպպէթ ի
զալպիյէսինսէ միւսսախէր պուլսըր սիրուր
վէ քեւէլլի ետէրլէրի գասար գըյմէքսար տէյիլ
սիրլէր։ Պէյթ ի աիլէյէ եազլաքսըրմսա պիլէ,
ժէյզ ու պէրէլէթ հավաքըն քեւէժմիւս էսէ-
րիւմ։ Իզսիվան հէր քարաժա ցէ խօս զօգուլար
ցէր էսէր։ Շիւփիւրժէ վէ մէնէլէզարլար
պիլէ պու գասար խօս զօգուլար ցէր էքմէզլէր։

ՄԻՏԵԼԹԵՆ

Պախթը սիյանըն մուճիպ օլտըրըն էն չէտիտ
հիւզն ու քէտէրլէրէ գատընլարըն քէմալը սապր
ու մէթանէթլէ թէհամմիւլ էթմէլէրինին միսալլէ-
րինի չօգ տէֆա կէօրմէյէ ֆուրսաթըմ օլմուշ տըր։
Էրքէյին սապր ու սէպաթընը մահվ ու իզալէ իլէ
անը եէր իլէ եէքսան էտէն իտպար վէ ֆէլաքէթ-
լէր՝ քէէննէհու գատընլարըն հէփ մէթանէթ վէ
գուվլէթլէրինի մէյտանա չըգարըրլար, վէ անլէ-
րին ախլազ ու էվսաֆընա պազէն ուլուվլիյէթ

տէրէճէօինէ վարան պիր գահրէմանլըզ վէ համի-
յէթ պախչ էտէրլէր։ Ղալէթ զաիֆ վէ էն ճիւզի
միւշքիլտէն պիլէմիւլթէէսսիր օլան թաթլը վէ հա-
զիք պիր գատընըն քէմալը բահաթ վէ սաատէթլէ
էօմր կէչիրմէքտէ իքէն, զէվճինին միւշէվլիզի վէ
տէսթիլիրի օլմազ իւզրէ, իտպար վէ ֆէլաքէթ զէ-
մանլէրինտէ ափանսըզ եէնի պիր չէվզ ու գուվ-
լէթ քէսպ էթտիյինի, միհէն ու մէշազզը հայա-
թիյէյէ վէ չէտաիտ ի տէհրէ քէմալը ճէսարէթլէ
միւլթէհամմիւլ օլտըրըն կէօրմէք գատար ըիզգաթ-
էնկիզ վէ տիլսուզ պիր չէյ եօզ տըր։

Նասըլ քի ասմա քէնտինին զաիֆ տալ վէ
եափրազլարընը մէշէ աղաճընըն կէօվտէսի էթրա-
ֆընա սարար վէ կիւնէչին հայաթպախչ փէրթէվ-
լէրինէ մարուզ օլմազ իւզրէ, անըն իլէ պէրապէր
պէօյիւլիւպ եիւքսէլիր, վէ օլ գօճաման աղաճըն
պէտէնի երլտըրըմտան վուրուլըպ եարըլտըրընտա,
ասմա քէնտինին ֆիլիզ վէ սալգըմլարըլէ անը
սէթր ու իհաթէ էտիպ անըն գըրըրմըլ տալլարընը
պիրլէշտիրիր, պէօյլէ տէ ձէնապը Հազզ ինայէթ
վէ հիքմէթ ի իլանիյէսինտէն հաչի թադտիր էյլէ-
միշ տիր քի, գօճասընըն էյամը մէսուտանէսինտէ
քիւլլիյէն գօճասընա միւհթամ վէ թապի, վէ ան-
ճազ անըն զիյնէթի մէսապէսինտէ օլան գատըն՝
հակէհանի իտպար վէ ֆէլաքէթ զէմանլէրինտէ ա-
նըն տէսթիլիրի, պախ ի թէսէլլիսի օլսուս, անըն
թապիաթընըն էն մուզլիւմ ճիհէթլէրինի թէնվիր,

տէրտլի պաշնը , պիւքիւմիւշ պօյնունը թէրֆի , վէ մէճրունս վէ մէյունս գալպինի թէտալլի վէ թէշ-վիգ էյլէսին :

Պիր տէֆա կէնճ վէ տինճ , վէ եէքտիկէրլէ-րինէ էն սամիմի վէ մահրէմանէ մուհապպէթ վէ բիայէթ բապըթալարը իլէ մէրպուլթ , վէ չօլուգ չօճուգլար իլէ մուհաթ պուլունան տօթըմըն պի-րինի թէպրիք էտիյօր իտիմ : Տօթում քէմալը չէվգ ու շատի իլէ ճէվապ վէրիպ տէտի քի , « Սի-գին իչիւն գէվճէ վէ էվլատար սահիպի օլմանըղը արգուլամագտան տահա պէօյիւք պիր թէմէնիտէ պուլունամամ , զիրա էկէր մէսուտ վէ պաթթիյար օլուր իսէնիզ , անյէր տաթի սիզին պաթթիյարըղընըգա հիսսէտար վէ մէսրուր օլուրլար , աքսի թագտիրտէ սիզի թէսլիյէ վէ թէշվիգ էտէրլէր : » Վէ ֆիլհագիգա պա թէճրիպէ կէօրմիւշիւմ տիր քի , էվլի քիմէլէր՝ պիր կէօնէ իտպար վէ ֆէլա-քէթէ տիւշար օլտըղարընտա , տիւնեռտա քէն-տիւլէրին էվլէլէքի հալ ու մէվգըլէրինի պու կիպի հալլէրէ օլրայան պէքեար քիմէլէրտէն տահա գօլայ էլէ կէշիրմէյէ մուգթէտիր օբույօրլար : Պու-նըն սէպէպի գըսմէն շու տըր քի , էվլի պիր քիմ-սէ կէշիրմէրինի քէնտիսինտէն պէքէյէն պիշարէ վէ սէվկիւլիւ ճիյէրիարէլէրինին գարուրէթ վէ ինթիյաճլարընը տէֆ ու թէսվիյէ իչիւն տահա ճիտտի սուրէթտէ չալընըպ չապալար , լաքին ասըլ սէպէպ շու տըր քի , աիլէ նիւվագիշ ու իլթի-

ֆաթլարընա նաիլ օլմագ սայէսինտէ , անըն հիտ-տէթ ու շիտաէթի կէշէր , աիլէսինին չէֆգաթ ու մուհապպէթիլլէ թագէ հայաթ վէ գուվվէթ քէսպ էտէր , քէնտիսի ալէմին նաղարընտան տիւշիւշ վէ տիւնեռ պաշնա գընտան քէսիլիշ իսէ տէ , խանէսինտէ քէնտիսին թահթը հիւքմ ու իտարէ-սինտէ պիր մուհապպէթ ալէմի մէվճուտ իտիյինի տէրխաթըր էտէրէք , հայսիյէթ ի գաթիլլէ տուլղու-սը տիրի հալտէ գալըր : Հալ պու քի պէքեար քիմ-սէ՝ գուվվէթլէրինի թէլէֆ էտիպ գայտսըղըղա տիւշմէյէ վէ քէնտիսինի մէթրուք վէ պիքէս վէ հէր քէսին եիւգիւնտէն տիւշիւշ պիր հալտէ խա-յալ էթմէյէ մէյեալ , գալպի տաթի պօշ գալմըշ պիր գօնագ միսիլիւ , սէքէնէսի պուլունամտըղըն-տան տօլայը թօզ թօփրագ իլէ մէսթուր վէ խարա-պիլլէթէ եիւզ թուլմաղա միւսթաիտ օլուր : Մէշ-հուր միւլէլիֆին պիրի պու պապտէ պէր վէճի ի ա-թի իտարէ ի լիսան էյլէմիշ տիր :

« Գատըն գըսմը հիքեալաթ վէ էշարը աշը-գանէլէրտէ մէլէք նամըյլէ եատ էտիլմիշ տիր : հաթթա մէլէլէրլին պիլէ գատընյարտան անճագ պիրաղ եիւքսէք իտիլէրինի տիւշիւնմէյէ ալըմը-շըղ տըր : Լաքին գատընըն թապիաթ վէ մահիյէ-թինէ քեամիլէն վագրֆ օլան վէ անը ճան ու կէօ-նիւլտէն սէվէն պիր քիմսէ՝ պիր գաշ սէնէ սօնրա , քէնտիսին նէֆսանի հէվա ու հէվէսլէրինին եէրի-նէ էն ալի էզվագը ըրուհանիյէնին գաիմ օլմուշ ի-

տիյնի , վէ քէնտինին սայ ու զայրէթլէրինին իա-
նէսի իլէ վէ սայքի խապէրի պիլէ օլմագսըզըն ,
գալպինին փաքէնիպ թէմիզլէնմիշ օլտըզընը հիսս
էտէճէք տիր : Գատընըն հուզուրընը հէմ միհնէթ
ու մէշագգաթլարըմըզտա հէմ տէ շէնլիք վէ մէ-
սէրրէթլէրիմիզտէ էն մուգատտէս պիր գաթըն հու-
զուրը կիպի հիսս էտէրիզ , վէ պիզի տահա ալի
պիր ալէմէ ճէզպ ու իսալ էտէն գուզլէթի անըն
գալպինաէ միւստախէր պուլուրըզ : Գատըն ին-
սանլար իլէ մէլէքլէր արասընտա պուլուռնան րա-
պըթա ի եէկեանէ օլուպ , ինսանլարը քէնտինին
հիւսն ի թէսիրիլէ մէլէքլէրէ րապթ էտէն հալգա
տըր : »

Ինսան՝ քէնտինին էն ճիտտի վէ էն կիզլի
հիսսիյաթ ու էֆքեարընը պաշգալարա պէյան է-
տէմէզ : Լաքին զէվճ վէ զէվճէ արասընտա մէվ-
ճուա օլան օլ գալի ալագա վէ միւռնասէպթ սա-
յէսինտէ , գատըն՝ էրքէյին գալպինին գափուսընը
աշմագ , անըն մէսէրրէթլէրինէ միւշթէրիք օլմագ ,
վէ տէրալի , քէտէրլի զէմանլէրինտէ , անը թէս-
լիյէ էթմէք իչիւն , կէօյա մինթարաֆ իլլաը խաս-
սէթէն նասպ ու թաեին օլուռնըզ պիր մէմուր տրի :
Անըն սէտա ի հէլալէթ էտասը՝ ատէթա մուսիգի
ահէնկ վէ նաղմէլէրի միսիլլիւ , հիտտէթ ու շիտ-
տէթիմիզի թէսքին էտէր : զուլմէթաէ նուրըմըզ ,
վէ պու տիւռնետա կիւնէշիմիզ տիր : Էլէմ ու
քէտէրլէրիմիզտէ պիզէ օլ գատար մուհապպէթլէ

խըտմէթ էտէր , օլ գատար թաթլը վէ միւշֆիգա-
նէ պիր սէտա իլէ սէօյլէր , վէ քէնտինին ֆիլի ու
ամէլլէրինէ հայաթ վէ մահիյէթինտէն օլ գատար
չօգ շէյ գաթար քի , օլ անտէն իթիպարէն , անըն
պիզլիմ հարալարըմըզ թէտալի վէ թէշֆիյէ վէ
աղըր ու էլէմիլէրիմիզի թէսքին էթմէք իւզրէ , եա-
րատըմըզ պիր մախլուգ օլտըզընա վիճտանէն գալի
վէ գանի օլուրըզ : Քէնտինին թէսլիյէ վէ թէշֆիգ
էթմէք իւզրէ , քէնտինին պու կիպի պիր մէլէք
կէօնտէրիլմիշ օլան քիմսէ՝ հէյէճան ու խալէճան-
լարընըն թէսքին օլուռնարագ , հուզուր ու էմիյէ-
թին քէնտի ճանընա ատէթա պիր սէյլ կիպի ագ-
տըզընը հիսս էթմէյօր իսէ , հատտէն աշըրը գաթը
եիւրէքլի վէ ալչագ պիր քիմսէ օլմալը տըր :

Ալիլէճէ կէշիրիլէն էօմր՝ եէք թարզ տըր , տէ-
յիւ չօգ տէֆա շիքեայէթլէր իշիտիրիզ : Պիր քիմ-
սէ մանգաֆա վէ շէֆգաթը գալպիյէտէն պիւս-
պիւթիւն արի օլմալը տըր քի , ալիլէ զէվգ ու էյ-
լէնճէլէրինտէն օսանսըն : Քեաֆֆէ ի ասարը եէտ ի
գուտրէթ ի Իւահիյէտէ գահիր օլան հիւսն ու ճէմալ
վէ նիզամ ու քէմալը կէօրմէք իսթիտատընա վէ
ազ չօգ հէսսաս պիր գալպէ մալիք պուլուռնան
պիր քիմսէ՝ եալընըզ պիր չօճուղըն իւզէրինէ պագ-
մագլէ պիլէ հէր կիւն քէնտի ֆիքրինէ զըտա պու-
լա պիլիւ : Սէմանըն կիւկիլուռնի պուլուրթլարըն-
աան ուչմուշ միւսպարէք պիր մախլուգ մի-
սիլլիւ , օլ մասոււմ ույոււմագ իւզրէ , սէմալի կէօզ-

լէրինի գափատըղը զէման, անըն օլ քիւնիւնէք սի-
մա ի տիւարասընտա նէ՝ թաթլը պիր նուր ք մա-
սումիյէթ փարլար. անըն կիւլ չէնքէսի նէ՝ գա-
տար նազիք վէ լաթիֆ տիր. նէ՝ րահաթ վէ թաթլը
ույգու չէքէր. անըն պիղիմ շու լիպաս ք միւսթէ-
արըմըղը կիյմիշ օլտըղընա կիւն հալ գանի օլու-
րըղ. կէօրիւնիւր քի պիղիմ սիւրուր ու հուպու-
րըմըղ իչիւն օ իշպու շէքլ ու սուրէթէ կիրմիշ
տիր. « Սէպաւէթիմիդաէ սէմա պիղի ինաթէ է-
տէր, » տէյօր Ուօրտըղլըրթհ. Պիր չօճուղըն բու-
շէն վէ պերրագ սիմասը էօնիւնտէ պիր թազիր,
պիր թէվպիս, քէնտի ալշագլըղընը հիսս էթմէյէ-
ճէք տէրէճէտէ էյի վէ հէր նէվ սուի հալլէրտէն
արի հաճիկի առէմ վար տըր. Մասուլ պիր չօճու-
ղըն էօնիւնտէ քէնտի սու ի ախլագընըն քէրահէ-
թինի հիսս էթմէյէճէք քի՞մ վար տըր. Մէքքիւր
տույգուլար պիր քիմսէյէ վէրիլէպիլէճէք էն ալա
տէրս ի իպրէթլէր տիր. Անլէր գուվիլէ ի միւտրի-
քէնին թէմիզ վէ էյի պիր գալպէ նիսպէթէն նէ՝
գատար պօշ վէ տաի պիր չէյ օլտըղընը պիղէ թա-
լիմ էտէրլէր. Տէրս ի իպրէթ ալմագ իւղրէ, քէ-
մալ ք թէվազու իլէ պիր չօճուղա միւրաճաթ է-
տէն հէր քէս՝ տահա ալիմ վէ հաքիյմ օլարագ, ալ-
տէթ էտէճէք տիր.

թ

ՄՈՒՀԱՊՊԷԹ Ի ՄԱՏԷՐԱՆԷ

Խոյալաթ խանէ ի շաիրիյէթէ զիյնէթ, հիք-
մէթ սէրայ ք թապիաթա շաիրիյէթ վէրէն հիսսի-
յաթը ինտանիյէ իչինտէ հիսս ի չէֆիգ ի մատէրանէ
գատար ճան նիւվազ պիր էմանէթ վա՞ր մը տըր.
Պիր վալիտէնին նազար ք չէֆիգանէսի մէհասին ի
պէշէրիյէնին պիր լէվհա ի թիմասալ տըր. Զիհնինի
գուվիլէթինի, իթինասընը, խոյալընը, նիկեանընը
ճանփարէսինէ հասր էթմիշ, տիւնեատա լէզլէթ ի
հոյաթիյէտէն տնճագ վալիտէլիք չէրէֆինի ինրագ
էթտիքտէն սօնրա, միւթէհասսիս օլմուշ, կէշմիշ
էօմիւրնիւն ճիտտէն մասուլմանէ պիր իւլյատաւն —
պիր միւրըղ չապուքիէրվազ կիպի նիհան օլուպ
կիտէն իւլյատաւն — իպարէթ օլտըղընը անլամըշ
պիր մատէր ի միհրիպան գատար մէսուտիյէթի
փէք ճիւղի չէյէ միւնհասըր պիր մախլուգ ք գա-
նաաթքեսար տահա պուլունա պիլի՞ր մի. Աճէպա
պիր վալիտէնին մէզիյէթի ճէմիյէթ ի պէշէրիյէյէ
իֆա էթտիյի խըտմէթ իթիպարըլլէ մուվազէնէ օ-
լունաս, պունուն գըյմէթինի թագտիր իչիւն սէօզ
պուլմագ գապիլ օլուր մը.

Ճէնապը Հագգ վալիտէլէրին գալպինէ էօյլէ պիր նուրը շէֆգաթ, էօյլէ իւլվի պիր սաֆվէթ ինսան էթմիշ տիր քի, պուսնլարըն վալիտէ գալպինտէն պաշգա պիր եէրտէ արանմասը գատար սա ի պիյնուտէ օլամազ, Պիր վալիտէ՝ ճանիարէսինին իզգէթ ու սաատէթինի իքմալ էթմէք իւզրէ, էօմրիւնիւն սօն կիւնիւնէ գատար չալըշըր, Աճէպա հէր թարաֆըն գար իչինտէ պուլուշտըզը, սօղուգ պիր թիփինին հէր թարաֆտա չայճըղազլարը տօնտուրտըզը, եօլարը գուրուլթտըզը պիր մէվսիմտէ, շէֆիգ պիր վալիտէնին ուզագ վալիտէլէրէ եավրուլարընա թէտարիքի նաֆագա վէ մաաշ իչիւն նարին գանատլարընը չըրփա չըրփա եուվասընտան այրըլտըզընը . . . , սօվուզըն, գարըն, եաղմուրըն, թիփինին ազմը մատէրանէսինէ մանի օլմայաճաղընը գահրէմանանէ ճէսարէթի իլէ իսպաթ էթտիյինի կէօրմէք գատար շաիրանէ, միւէսսիր, թապիի պիր մէնղարէ պուլուշտապիլիօր մի, Աճէպա սու նէ տիր կէօրմէմիշ, կիւնէշ նէ տիր պիլմէմիշ, երուզմէք նէ տիր տիւշիւնմէմիշ պիր հալտէ եուսուրթալարընտան չըգան եավրուլարընա ալէի հայաթտաքի վազիֆէլէրինի թալիմ իչիւն եիւզմէք էօյրէտէն պիր տիշի էօրտէք գատար հիքմէթ ի խաֆիյէսի թէտգիգ ի վուգուաթը թապիաթ իլէ մէշղուլ օլան հիքմէթփէրվէրի հայրան էտէճէք պիր էսէր պուլուշտապիլիօր մի :

Սանքի վալիտէլէրին սաֆ եիւրէքլէրի իլէ

պիզիմ գալպլէրիմիզ արասընտա պիր րապըթա ի մանէվիյէ վար տըր . սանքի պիզիմ ուֆագ պիր թէէսսիւրիւմիզ անլէրէ տէրնալ ինթիգալ էտիյօր . սանքի պիզիմ րուհուճըղտա փէյտա օլան խաֆիֆ պիր էնտիշէ անլէրին նազիք րուհարընտա տահա շիտտէթլէ իճրա ի թէսիր էյլէյօր, էլնասըլ, սանքի պիզիմ հէր նէֆէսիմիզ վալիտէմիզէ պիթմէզ տիւքէնմէզ պիր էմր վէրիյօր, Հէր նէ զէման գալպիմիզին պիր սէվգ ի խարիճի իլէ պիր ազ խալէպիմիզին պիր սէվգ ի խարիճի իլէ պիր ազ խալէճանլանաըզընը կէօրսէք, հէր նէ զէման ուֆագ պիր էնտիշէ ալնըմըղտա պիր պուրըշըք փէյտա էթսէ, հէր նէ զէման կէօզլէրիմիզտէ պիր տամլա եաշ աօղաշմաղա պաշլասա, վալիտէլէրիմիզին շէֆիգ, հաքիմ, գուվվէթլի նազարլարը՝ պիզիպու պուսնլարտան, վէ մէճնուլ իզթիրապլարտան խէլաս էտէր, Պիր ինկիլիզ շաիրի տէյօր քի, « Աֆիֆ պիր ատէմ ճէնապը Հագգըն ասարը խարիգ իւլ ատէսինին պիր նիւսուշէսի տիր » Հալպու քի « աֆիֆ պիր ատէմ », եէրինէ « պիր մատէր ի միհրիպան » դազըլսա, տահա էյի օլմօղմը, Պիր Ֆրանսըզ շաիրի տէյօր քի, « Մուհապպէթին էն նէֆիս էսէրի պիր վալիտէնին դալպի տիր » Գալպը մատէր, Գօճա մուհապպէթ ի իլէ ազամէթ ի մատէրանէնին մէրքէզի օլան պուսատէթ խազլինէսի քի ճիհանըն պիւթիւն սէվտա ի հէվափէրտազանէսի, ալէմին պիւթիւն խալալաթը տիլֆիրիպանէսի, պէհարլարըն սէֆա ի մէսթանէ-

սի , խորզան (սօն պահար) լարըն ղուսուսը տիւղա-
րանէսի . . . Էլհասըլ հէր մէնգարէսին հիւսնիւ վէ
հէր հիւսնիւն մէնգարէսի կիպի պին տիւրլիւ պէ-
տալի ի թապիւիւնէ թէք պաշընա ճիւլէկեհա՝ օլ-
մուշ տըր , հէր շէյէ մուգաւէմէթի , հէր ալագա-
տան իսթիղնասը միւմքին օլտըղը հալտէ , եւլընըղ
տիլնիւն պիր սէվտայա գարշը աճղը թամմ իշին-
տէ գալըր քի , օ տա չօճուգ սէվտասը տըր :

Չօճուգլարըն վալիտէլէր նաղարընտա հէր շէյ-
տէն գըյմէթլի օլմասընըն պիր սէպէպի տահա վար
տըր : Չօճուգլար վալիտէլէր իշին պիր թաղըմ
մէսուտ խաթըրէլէրին , կէնճլիք չաղը տէնիւն
էօմր ի շարիանէյէ մախսուս պաղը հիսսիյաթը նա-
ղիքէնին վասըթա ի թէխաթթիւրիւ տիրէր : Չիւն-
քի գատընլարըն սինն ի նէվճիւմնէլէրի կէչէրէք ,
վաղիֆէի մատէրանէ օ դուսրալ սաչլար , օ կիւ-
նէչտէն պիր շէօլէ տիւշմիւշ կիպի , կէօղլէրի ճէղպ
ու հայրան էտէն սարը սաչլար ալթընտաքի գուվ-
վէ ի միւֆէքքիւրէտէ խաֆիֆ խաֆիֆ իշթիղալաթ
ույանտըրմաղա պաշլատըղը կիպի , պիր գատըն
արթըգ զիհնիսի սըրֆ հէվտիւրվէրանէ խայալաթ-
տան թէճրիտ էտէրէք մանա ի հագիգիսի իլէ վէ-
ղաիֆ աախիլինտէ պուլունուր : Պու վէղաիֆ ի
մատէրանէ վէ պէյթիյէ՝ կէչմիշ խաթըրաթը մէս-
ուտէսինի անա հէր կիւն տահա գըյատէ ունութ-
տըրըր : Իշթէ վալիտէլէրի հէր տաղիգասը պիր ճի-
հանը սէֆա օլան պու մէսուտ խաթըրէլէրի ու-

նութմագտան վիգայէ էտէն վասըթա՝ չօճուգ տըր :
Վալիտէլէրէ թէսէլլի , շէթարէթ , իֆթիսար , ղու-
րուր վէրէն չօճուգլար տըր : Աճէպա պիր քէնվա-
րէ ի (պէշիք) նաղ ու նախմտէ պիր մէլէք կիպի
ույուլյան պիր չօճուգըն թէմաշա ի հիւսն ի մասու-
մանէսի գատար պիր վալիտէլի սաատէթէ ղարգ է-
տէճէք պիր վասըթա վա՞ր մը տըր : Իշթէ վալիտէ
արթըգ հէր տիւրլիւ մէվանի վէ միւշքիւլաթա թէ-
համիւլ էտէրէք միւճէրրէտ պու եւվուճըգ իշին
աֆիֆ , մուգտիւմ , շէֆիգ օլմագ լիւգուսընը
հիսս էտիյօր : Արթըգ կէօրիւյօր քի շու ալէմ ի
սէֆատէ ճիտտի , մուգատտէս , լաթիֆ պիր վա-
ղիֆէ՝ քէնտիսինի մանասըղ զէվգէրտէն ուղագ-
լաշտըրըյօր : Արթըգ կիւնէչլէր տօղուպ պաթտըգ-
ճա , մէվսիմէր տէյիշտիքճէ , փէրի շէհրէլի պու
չօճուգըն նիւմա ի վիւճուտընա չալըշմագ , անը
էմգիւրմէք իշին կէճէլէյին օ թաթլը ույգուսընը
ֆէտա էթմէք , անը իսթիրահաթլէ ույութմագ ի-
շին էն սամիէնիւվաղ նէնիլէր սէօյլէմէք , Էլհա-
սըլ մէլէքլէրէ շայան պիր էօմր իշինտէ եուվար-
լանարաղ ճէնապ ր Հագգըն պու իհսանը ճէլլինէ
սէնախան օլմագ իսթէյօր : Նէ՝ սաատէթ , նէ՝
կիւզէլ վաղիֆէ :

Պիր Ինկիլիզ շաիրի՝ մուհապպէթ ի մատէրա-
նէտէն պահա էթտիյի սըրատա շէօյլէճէ իտարէ ի
լիսան էտիյօր : « Հիշ չիւպհէ եօգ քի գատըն գըս-
մընըն հիւսն ու ճագիպէլէրի միւթէնէվլի վէ միւ-

էստիւր տիրւէր : Աչըլմագտա վէ էթրաֆա խօշ
գօգուլար նէշը էթմէքտէ օլան պիր կիւլ , պիր
նաղէնին ֆէվզէլատէ պիր հիւան ու էֆսուէնա մա-
լիք տիր , Իզտիվաճ հալգա ի մուգատտէսէսինէ
կիրէն պիր գըզ՝ գալպէրիմիզի էնվաը հայրէթ վէ
մէսէրրէթլէր իլէ տօլտուրըր . անըն Կանազարըն-
տա կիւլէր աչըլըր : Ատէթա պէշէրիյէթ հալին-
տէն չըզըպ պիր մէլէք սուրէթինի ալըր . ալաղը-
նըն պաստըզը Կէրլէր շէնլէնիր , կէօզլինիւն պագ-
տըզը շէյլէր՝ թէնվիր օլունուր , էլինին թուլտըզը
շէյ՝ ատէթա էլէքթրիզէնմիշ կիպի տիթրէր : Լա-
քին վալիտէլիյին հիւան ու ճագիպէլէրի տանա
իւլլի , տանա փարլագ տըրլար : Ճէնապը Գատի-
ր ի Մուլթաք՝ վալիտէ սիմասընտա դայէթ իւլլի ,
դայէթ սէմալի վէ ասլա պօզուլմայան պիր շէյ հագշ
ու թէրսիմ էյլէմիշ տիր : Անըն մէլէքեանէ թէպէս-
սիւմիւլ , միւշֆիպանէ նիկեանը , մըշըլ մըշըլ ու-
յուլմագտա պուլունան ճանփարէսինէ հաղըր օլան
սահիրանէ կէօզլէրի՝ պուլ տիւնեատա կէօրիւլէ
կէլէն էն կիւզէլ մէնզարէլէրտէն տիր : Պուշլար
նէ լէսսամըն ֆըրչասը , նէ տէ հագգաչըն գալէմի
իլէ հագշ ու թէրսիմ օլունամաղլար . շաիրլէրին
գուլվա ի միւլթէխայիլէլէրի անլէրի լայըզըյէ
թասվիր վէ թէսավլուրտան աճիզ տիրլէր : Էն
պէլիզ վէ ֆասիհ հաթըգափէրտաղլար՝ անլէրի
վասֆ ու թարիֆ իչիւն միւնուսիպ էլֆաղ վէ թա-
պիրաթ պուլմագ խուսուսընտա աճըլը թամմ ի-

չինտէ գալըրլար : Վալիտէ սիմա ի տիւրասընըն
իշպու թարիֆ ի տիւփէզիւրի ինսանըն գալպինտէ
ասլա պօզուլմայաճագ սուրէթտէ մահքիւք վէ մէն-
գուշ օլտըզընտան , հէփ մէյլ ու մուհապպէթլէրի
անա մահսուր վէ միւնաթըֆ տըրլար : Ինսան գէ-
մին իւզէրինտէ անըն կիպի տիկէր պիր մախլուգ
պուլմագ իւզըրէ , հաֆիլէ Կէրէ էթրաֆընա կէօզ
կէզտիրիւր : Վալիտէլէրիմիզին սէտա ի հէլալէթէ-
տալարը գալպէրիմիզտէ օլ գատար ճայկիր օլմուշ
տըր քի , գալպէրիմիզ աթմագտան տուր օլմա-
տըգճա , պիզիմ օլ շիրին սէտալարը , օլ լաթիֆ է-
տալարը ունուլթմամըզ մուհալ տըր : Զօճուզըզը-
մըզտա սէվկիւլիւ վալիտէլէրիմիզին տիւնը շէֆ-
գաթընտան իշիթտիյիմիզ սէօզլէրի տախի ասլա
ունուլթմայըզ : Ինսանըն քէնտի վալիտէսինտէն
իշիթտիյի սէօզ զիհնինտէ Կէրլէշիպ իլէլ էպէտ
մահվ օլմագ , Հաճնկի ատէմ տիր օ քի , չօճուզըզըն-
տա վալիտէսինտէն իշիթտիյի նէնի թէրէնիւլմ-
լէրինին լէզզէթի խաթըրնտան չըգմըշ օլսուշ :
Հաճնկի ատէմ տիր օ քի օլ նէնիլէրի խաթըրնա
կէթիրտիքճէ , կէօզլէրինտէն թէէսսիւր ինճուլէրի
տէօքմէսին : Վալիտէլէրիմիզէ օլան իշպու մէյլ
ու մուհապպէթիմիզ՝ իլք մէյլ ու մուհապպէ-
թիմիզ օլուպ , տինիմիզին պիր գըսմընը թէշ-
քիլ էտէր : Թապիաթ վալիտէյի էօյլէ Կիւք-
սէք պիր մէվզըյէ վալ էյլէմիշ տիր քի , էնզարը
մասուլմանէմիզ՝ Կալընըզ օնա միւնաթըֆ , պաղու ի
76 — Զէվէյի Հէրէյի

Թըֆլանէմիզ՝ եալընըզ անա միւմթէտ օլուր : Քէ-
մալ չաղըմըզտա վալիտէլէրիմիզէ եափըչադալըրըզ ,
իւթիյարըզըմըզտա սայքի անլէրէ փէրէսթիչ է-
տէրիզ : Պիր տաիրէյէ կիրիպ տէ պիր Թըֆլը նա-
զիքթէրին քէնտի վալիտէսինին նէճիպ տամարլա-
րընտա ճէվէլան էտէն զըտա ի հայաթպախչայը ալ-
տըզը սըրատա , վալիտէսինին սիմա ի տիլրիւպա-
սընըն թէմաշա ի հիւսն ու ճէմալընտան տօյմատըզընը
միւթէէսսիրանէ պիր դալպ վէ միննէթտարանէ
պիր նազար իլէ կէօրմէյէն առէմ՝ ինսան տէյիլ ,
ատէթա պիր ճանվէր տիր : Թաթլը ույգուչա տալ-
մըչ օլան պիր մասոմըն պէշլիյինէ , « Մէլէքիւթ
իւս սէմավաթ պու մագուլէլէրին տիր » քէլամը
խաթըրնա կէլմէքսիյին եազլաշան , եախօտ կէնճ
պիր վալիտէնին քէնտի ճանիարէսի իւզէրինէ
ճանընտաքի մուհապպէթին քեաֆֆէսինի ազըտըր-
ճատընա գըյա գըյա պազտըզընը , վէ անըն ույգուսընը
իւլալ էտէր խավֆըյլէ , փէք եավաշ եավաշ նէֆէս
ալտըզընը պիր հիսս ի ինթիրամ իլէ կէօրմէյէն քիմ-
սէ իլէ իւլֆէթ ու իւնսիյէթտէն ինթիրազ օլուն-
մալը տըր :

Ժ

ԿԻՒՋԷԼԼԻԲ

Պէլքի կիւզէլ սիմա՝ մալիքէսինի օ գատար
մաղրուր վէ միւթէքէպպիր գըլար քի , Թէրպիյէ ի
ֆիքրիյէ ինմալ օլունուր : Մուհագագ պիր քէյ-
ֆիյէթ տիր քի , զայէթ կիւզէլ օլան պիր չօգ գա-
տընլար վէ գըզլար՝ խաֆիֆ մէշրէպ վէ մաղրուրէ ,
վէ սինաէն ալէյէ էսասի թալիմ ու Թէրպիյէ թան-
սիլինէ փէք ազ մէյեսալ տըրլար : Վէ լաքին պու-
սէօզիւմիւզլէ կիւզէլ սիմայա մալիք օլմանըն ֆէ-
նա պիր շէյ խալիյինի իմա էթմէք խաթմէյօրըզ ,
զիրա պէօյլէ պիր մուամէլէ Ալլահըն էսէր ի տէս-
թ ի գուտընթինի թանգիր էթմէք տէմէք տիր :
Էկէր ալէմի թապիիյէ՝ պիր կէօզ կէզտիրէճէք օլ-
սագ , հէր եէրտէ դահիր օլան հիւսն ու լէթաֆէթ
էսէրլէրինտէն տօլայը հայրէթտէ գալըրըզ : Ճէնա-
պը Հագգ ալէմի հիւսն իլէ տօլտուրմըչ , վէ ան-
տէ պուլունան հէփ նէսնէլէրի քէնտիլէրէ մախ-
սուս պիր նէվ հիւսն իլէ միւլէպպէս գըլմըչ տըր :
Ատի պիր տէրէտէ եէնի աչըլըպ տա հէր թարաֆա
րէվալիս ի թայեիպէ նէշր էտէն չիլէքտէն , կէճէ-
լէյին կէօք գուպպէսինտէ փարըտայան չաշաալը
քէվքէպէ վարընճայա գատար , հէր եէրտէ հիւսն ու
լէթաֆէթ էսէրլէրի կէօրիւլիւր : Ալլահըն պու տէ-
րէճէ մուազզէզ վէ միւշէրէֆ գըլտըզը շէյ էլ-

պէթթէ, գըյմէթսիզ պիր շէյ օլամազ, Կիւղէլլիյին
Ֆէզաիլինի ինքեարլէ անը թագաթիր էթմէյէն քիմ-
սէ՝ ասարը թապիաթտա միւշանէտ հիւսն ու լէ-
թաֆէթտէն ճէզպ օլունմամըլ տէմէք տիր : Գա-
տընըն հիւսն ու ճէմալը՝ կէօրէնլէրին կէօզլէրինի
ճէլպ էտէր : Ումուսըն թանթը թաաթիգինտէ օլ-
տըզը իւզըրէ, կիւղէլ պիր գատըն՝ Ալլանըն էն
կիւղէլ էսէրի տիր : Պիզ անճագ կիւղէլ պիր գա-
տըն եախօտ զըզըն միւթէքէպպիրէ, մազրուրէ,
ճահիլէ վէ չալըզ մէշրէպ եախօտ ախազսըզ օլտը-
զընը՝ անլատըզըմըզ զէման, անըն կիւղէլլիյի նազա-
րը իթիպարըմըզտա հիչ օլուր : Պիր փէտէրին քէն-
տինին կիւղէլ օլուր իլէ փէք օ գատար կիւղէլ օլ-
մայան զըզընա վէրտիյի նասիհաթ՝ պու պապտէքի
Ֆիքրիմիգի կիւղէլճէ իզահ էտէր : Միւմաիլէյին
օզլու՝ հէմշիրէսիին էօնիւնտէ քէնտի կիւղէլլիյին-
տէն տօլայը իֆթիխար էյլէտի . հէմշիրէսիտէ գար-
տաչընըն պու սէօզլէրի իլէ քէնտինին չիրքիւլլի-
նի իմա էթտիյի մանասընը վէրէրէք, կիտիպ փէ-
տէրինէ իշթիքեատա պուլունտու : Փէտէրլէրի ի-
քիսինի տախի քէնտի օտասընա չազըրարագ անլէ-
րէ շէօյլէճէ խիթապ էյլէտի . « Իսթէրիմ քի իքի-
նիզ տախի հէր կիւն ալինէյէ պագասընըզ . սէն,
օզլում, հէր կիւն պագ քի սիմանըն կիւղէլլիյինի
սու ի հարէքէթլէրին իլէ ասլա թահգիր էթմէյէ-
սին : Սէն տէ, սէվկիւլիւ զըզըմ, պագ քի սէնին
Ֆազիլանէ վէ տիւնիւլպանէ աթվար ու ախա-

գընըն շաշաա ի Ֆաիգասը իլէ եիւղիւնիւն չիրքի-
լիյինի սէթր ու իսֆայա տիգգաթ ու ինթիմամ է-
տէսին : »

Պիզ գարիյունը քիրամըմըզըն գուլագլարընը
իշպու փէտէրին կիւղէլ նասիհաթը իլէ էյիճէ տօլ-
տուրմագ իսթէրիզ, էկէր շէնապը Հագգ սիզէ
կիւղէլ պիր սիմա վէրմիշ իսէ, չիւքրանիյէթ վէ
միւնէթտարլըզընըզ էն փաք վէ իւլվի Ֆէզաիլ ի
գալպիյէնիգլ թէհգիպ էթմէք սուրէթիյլէ պէյան
էտինիզ, զիրա հիւսն ի էնտամ սահիպի՝ Ֆէզաիլ ի
ալիյէ իլէ միւթէնալլի վէ միւղէյնէն օլուր իսէ,
տահա զիյատէ խօշ վէ ճագիպէլի կէօրիւնիւր : Տի-
կէր թարաֆտան էկէր թապիաթըն իշպու մէվի-
պէ ի կիրան գըյմէթինտէն մահրում իսէնիզ, հէր
քէսէ խօշ կէօրիւնմէք սուրէթի իլէ մագհարը
իսթիհանըն ր ամմէ օլմանըլ իչիւն մէլէքեա-
թը ազլիյէ վէ Ֆէզաիլ ի ախազիյէ էսհապընտան
օլմանըզ՝ սիզին իչիւն տահա էլզէմ վէ էհէմմ տիր :
Պուրատա պիր վալիտէնին քէնտի զըզընա խիթա-
պէն եազմըլ օլտըզը աթիտէքի մէքթուպըն պիր
փարչասընըն տէրճի միւնասիպ կէօրիւլմիւշ տիր :

Պանա եազտըզըն մէքթուպտա Մատմուագէլ
Հ. . . հագգընտա սէօյլէտիյին սէօզլէրտէն սէնին
կիւղէլլիյի — հիւսն ի էնտամը — գատընլարըն էն
պէօյլէք մէզիյէթի մագամընտա թէլագգըն էթտի-
յինի, վէ պիր գատընըն անճագ կիւղէլ օլտըզը
հալտէ, մագհարըն հիւրմէթ ու ըրայէթ օլաճազը

զաննընտա իտիյինի անլատում : Օլ ֆիքը՝ նէսնէլէ-
րի անվալը զահրէլէրինէ պաղարադ հիւքմ էտէն
կէնճէլէրին վէ խալալիէրէսթ առէմլէրին խաթա-
սընսան նէշէթ էթմէքտէ տիր : Ֆիլհագիդա պիր
գատընըն կիւզէլ էնտամը արգասընտա մէզմուս
պիր ախլադ վէ պօղուդ պիր դալպ մէսթուր իսէ ,
էնտամընըն հէր կէօնէ հիւսն ու լէթաֆէթ էսէր-
լէրիյլէ միւզէյիէն վէ միւթէհալլի օլմասընըն նէ՞
ֆաիտէսի վար : Կիւզէլ պիր թասվիրտէն եախօտ
պիր հէքէլտէն այնի տէրէճէ մահգուդ օլա պիլի-
րիմ : զիրա անլէր պէնիմ նազարը տիգդաթըմը
ճէլպ էթմէքլէ պէրապէր ֆիքրիմէ մէնֆուր կէօ-
րիւնմէզլէր , հալ պու քի , մաղրուրէ վէ միւթէ-
քէպպիրէ օլան իշպու կիւզէլ գատընլար եախօտ
զըզլար՝ էթրաֆլարընտա պուլուռնալարը քէնտի-
լէրտէն պէզտիրիպ թիքսինտիրիլէր : Քէնտի շախս-
լարընը պիրէր իւահէլէր մազամընա գօտուգլարըն-
տան , հէր քէսին էօնլէրինտէ թէվազու էթմէլէրի ,
հէր քէսին քէնտիլէրէ թափընմալարը լազըմ կէլ-
տիյի զաննը վահիսինտէ պուլուռնուրլար : Ալէլ
ուսուսմ անլէր եալընը քէնտի նէֆսլէրինի սէվիպ
րիայէթ էտէրլէր , վէ սաիրլէրէ թէրասհիւմ վէ
թահլիր նազարըյլէ պաղարլար : Լաքին առէմլէր
անլէրին իշպու մուսմէլէսինին ճէզա ի սէզասընը
փէք ալա վէրիլէր : Էկէր պաղէն անլէրէ էսէր ի
մուհապպէթ կէօսթէրիլի իսէ , օ տա չօգ տէֆա
պաշգա պիր չէյ օլմայըպ , անճադ էօյլէ պիր թադ-

տիմէ տիր քի , ինսանլարըն անա հիւրմէթ ու լիա-
յէթլէրինտէն տէյիլ , անճադ առապը մուաշէրէթ
վէ նէզաքէթ իգթիզասընաան վէ ինսանլարըն քէն-
տի քէնտիլէրինէ իթիպար էթմէլէրինտէն նէշէթ
էտէր :

Կիւզէլլիյին փարլագլըղը՝ չօգ տէֆա փէք հագդ-
լը օլարադ կիւլին փարլագլըղը իլէ թաթպիդ ու
մուգայէսէ օլուռնըլ տըր , Պիր խասթալըդ անը
պօղուպ սօլտուրմալա քեաֆի տիր : Կիւզէլլիք
պէհարը հայաթըմըղտա սարարըպ սօլար , Աճէպա օ
զէման կիւզէլլիքլէրինտէն պաշգա պիր կէօնէ գըյ-
մէթ վէ լիյադաթլարը օլմայան վէ մահգա կիւզէլ-
լիքլէրի սայէսինտէ իլթիֆաթ վէ լիայէթլէրէ մազ-
հար օլան գատըն եախօտ գըզլար՝ նէ՞ օլուրլար :
Եա կիւզէլ օլմատըզլարը հալտէ եինէ կիւզէլ կէօ-
րիւնմէք իսթէյէրէք , եախօտ քէնտի քէնտիլէրինի
կիւզէլ զանն էտէրէք , ալէմին տիլինէ տէսթան օ-
լուրլար , եա տա քէնտի կիւզէլլիքլէրինին հագի-
գաթէն կէչմիշ օլտըղընըն էյիճէ ֆարգընա վարա-
րադ քէնտիլէրտէն իքրաս էտէն տիւնեատան չէ-
քիլմէյէ գարար վէրիլէր : Օ զէման հասէտ՝ առէ-
թա պիր գուրա կիպի քէնտիլէրինի եէր , օսանճ
անլէրի էզէր , վէ հիտտէթ ու շիտտէթ անլէրի
միւզթարիպ զըլար : Վէ լաքին մալիքէ օլմատըղը
սիմա կիւզէլլիյի եէրինէ հագիդի լիյադաթ վէ մէ-
զիյիէթ քէսպ էթմէյէ չալըշան գըզ եախօտ գա-
տըն իշիւն հալ պէօյլէ տէյիլ տիր : Ֆիլհագիդա է-

կէր պէօյլէ պիր գատըն հախօտ զըզ տահա ազ
հիւրմէթ ու ըրայէթ մազնար օլուր իսէ , տահա
ազ մուխաթարալարա միւպթէլա տըր . նամ ու
չէօհրէթի փէք օ գատար փարլագ օլմազ իսէ տէ ,
տահա զիյատէ լէքէսիզ տիր : Հագգընտա տահա
ազ սէօյլէնիր իսէ տէ , տահա ճիտտի սուրէթտէ
մէտհ ու սէնա օլունուր : Անա փէք չօգ նազարլար
ճէլպ օլունմազ իսէ տէ , տահա զիյատէ մազնա-
րը հիւրմէթ ու ըրայէթ օլուր : Քէնտինին էվսաֆ
վէ խէսախի մէմտուհէսի սաիրլէրին դալպլէրի իւ-
զէրինտէ պիր նէվ նուֆուզ իճրասընա քէնտինի
մուգթէտիր զըլար իսէ տէ , իչպու նուֆուզ ու
թէսիր կիւզէլլիք կիպի ապա կէչիճի տէյիլ տիր :
Կիւզէլ գարը հախօտ զըզըն հիւսն ու լէթաֆէթինի
մահվ ու իզալէ էտէն զէման՝ պիլ աքս ֆազըլէ վէ
քեամիլէ պիր գատըն հախօտ զըզըն ֆէզաիլ ու
քէմալաթընա պիր գաթ զիյատէ ըլմազ վէ չա-
շաա պախչ էտէր : Ատէմ սիմանըն հիւսն ու լէ-
թաֆէթլէրինտէն միւթէէսսիր օլմագտան փէք չա-
փուք ֆարիզ օլուր իսէ տէ , հիւմէթ վէ էյիլլին
ճագիպլէրինտէն միւթէէսսիր օլմագտան ապա
խալի գալմազ :

ԺԱ.

ՊԱԳԱԻ ՐՈՒՀ

Բասին

Պիր չէյ տիւշիւնէ պիլիյօրըմ : Ֆիքրիմ վար
տէմէք օլույօր : Ֆիքր տէտիյիմիզ չէօլէ ի ճէվվալէ
խսէ՝ քէսաֆէթսիզ թէսափվուր օլունմայան մատ-
տիյաթտան փէրթէվպար օլմազ : Ազամէթ ի մա-
նէվիյէմի հիսս էտէյօրըմ . պէն պու ճիսմ ի քէսիֆ-
տէն իպարէթ տէյիլ իմ : Թէֆէքքիւրէ պաշլատը-
ղըմ վագթ կէօրիւյօրըմ քի պէնի պու պապտէ իգ-
տար էտէն չէյ՝ հէր հալտէ ճիսմիմտէն էչրէֆ վէ
ալա , մէզիյէթ ի մախսուսէ ի ֆիքր իլէ միւճէլլա
պիր պաշգա էմանէթ ի իւսհիյէ տիր . անլայօրըմ
քի լէթաֆէթ վէ քէսաֆէթ կիպի պիրի պիրինէ
զըտտ էվսաֆը հաիզ օլադգարը հալտէ , բապըթէ-
պախչ պիր գուտրէթ իլէ պիրլէշտիրիմիշ իքի չէյ-
տէն միւթէրաքիմ իմ . պիր թէն վէ գան խամի-
րէսի իլէ պիր նէֆիսա ի իւսհիյէ իմթիզաճ էթմիշ ,
պիր ճիսմ իլէ պիր ճան պիրլէշմիշ , մէյտանա պիր
Բասին չըգմըշ տըր : Հէր միւթէֆէքքիւրի հայրէթ-
տէ պրագաճագ գատար խաֆի պիր սուրէթտէ

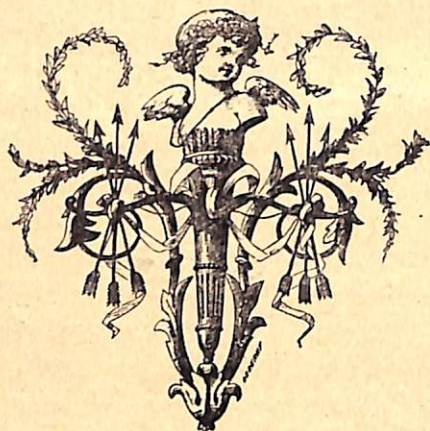
հէքտիկէրինէ մէրպուլթ օլան պու իքի մէվնուտը զարիպ միւսատըֆ օլտըզլարը բէնճ ու բահաթտան իշթիրաք իւզրէ նասիպ ալըըլար :

Վագաա պազը լէզաիզ տախի վար տըր քի , պուշլարտան հալընըզ պիրինին զէվզինէ խըտմէթ էտէր : Ճէսէտին ընան ը իտարէսի բուհըն էլինտէ իսէ տէ , պազէն միւսատէմէ ի շէտաիտէ ճէսէտ միւթէզէլզիլ օլուհճա , սուլթան օլան բուհճ սալթա- նաթ ը հայաթ ը ճիսմանիյէյէ վէտա էտէր : Թէք- նէսի դայալարա չարփըլարագ տէլինմիշ , հէլքէն- լէրի փարչալանըպ , իփլէրի էլտէն կիթմիշ , ազզըն բիւզլիհարըն էլինտէ օյուհճաղա տէճմիւշ պիր սէ- ֆինէսին շու հալտէ դահր էտիճի տալլալար գա- տար հիւքմի ճարի օլամայան բէիսի՝ թաիֆէյէ սէս հէթիշտիրմէք իսթէսէ պիլէ , քիմսէյէ սէօզ անլա- տամայըպ , նիհայէթ օ տախի թաիֆէ իլէ պէրա- պէր տէնիզին ճուշա կէլմիշ ազուշընա տիւշէր : Օ պիշարէ նախիւտա (գափտան) պու միւտհիշ թու- ֆան իշինտէ նափէյտա օլուր կիտէր : Փագաթ սէ- ֆինէ ի վիւճուտըն բէիսի օլան բուհճ պէօյլէ թէհիլ- քէլէրտէն մասուհն տըր : Բուհճ նաճըլ կիրտապը իզմիշլալտա զարպ օլա պիլիր , զիրա բուհճ գապիլ ի հէլաք տէյիլ տիր : Միւհիք սատէմէլէր՝ պիր ճէ- սէտին ինթիզամ ը թապիիսինի պօզուպ էճգասընը փէրիշան էտէ պիլիր . ամմա սատէ պիր լաթիֆէ ի Բապպանիյէ օլան բուհճ էօյլէ գապիլ ի իֆթիրագ էճգատան մը թէրէքըիւպ էթմիշ տիր քի , ճէ-

սէտլէ շէրիքի հէլաք օլապիլսին : Ճէսէտլէրի տէ- վիրիպ հէր իլէ հէքսան էտէն էօլիւմիւն իէնչէսի՝ բուհըն հագասընը թուլթամազ : Նէ՞ սէօյլէյօրըմ . զիր ի փէրտէ ի խաքտա նիհան օլմուշ պուհճա , էճատա մահվ օլուպ , կիթմիշ մի տէյէճէյիմ : Պու ատէմ (հօզլըգ) ֆիքր ի աճիպի նէտէն պիւթիւն ալէմին տէհչէթինի մուհիպ օլույօր :

Հէր շէյ հօզտան վար օլուր , ֆագաթ հիշ պիր վար հօգ օլամազ , Ստէմ՝ իշինտէն չըգանա պիր տահա կիրմէք միւշէսսիր օլմազ պիր գույու տըր : Մահաւաթընը մուհաֆագայա հարիս օլան թապիաթ՝ կէօրմէքտէ օլաըղըմըզ պին տիւրլիւ թէպէտտիւլաթը իշինտէ պիր զէրէյի գայ էթմէ- օր : Էյ քէնտինի միւզթէտիր զանն էտէն գօճա քիմհակէր , սէնաթընտա նէ գատար մահիր օլուր իսէն օլ , նէ հափար իսէն հափ , հէր նէտէն իս- թիանէ էտէր իսէն էթ , հինէ հիշ պիր շէյին մահ- վընա մուվաֆֆագ օլամազըն : Մէսէլա պիր փար- չա թուզը էրիտէ պիլիրսին , սիւզէ պիլիրսին , պուխարա գալպ էտէ պիլիր սին , լաքին պուշը 'ատէմ հալինէ իրճա էթմէք էլինտէն կէլմէզ , Անը Հաքիմ Պատիր պիր տահա հօզըղա բիւճու էթ- մէմէք իւզրէ , վար էյլէմիշ տիր : Էօյլէ մուհիտ- լիքտէն տէմ վուրուպ տուրմա : Հիշ պիր մէվնու- տըն մահվընա չարէ պուլամամագտա օլաըղընը կէօր տէ , աճընը պիլ , Մատամ քի պիր գոււմ տա- նէսինին պիլէ մահվը միւմքին օլամայօր . պէնտէ տաի-

մա իմալը ֆիքրէ իգթիտար կէօսթէրմէքտէ օլան
պիր մէվճուտ՝ մատոււմ օլմագտան նէ՞ իչիւն գօրգ-
սըն : Էօյլէ իսէ « Մէվթ նէ՞ տիր , » մի տէտին .
մէվթ պիր ըռւնըն ճիսմանի ալագալարտան ազատ
օլմասը տըր : Ճիսմի խաքտանի երինէ թօփրաղա
ըիւճու էտիյօր . ճանը ասիւմանի երինէ սէմայա
ուչուպ կիտիյօր :

ԺԲ

ՀԻՍՍԻ, ՖԻՔՐԻ ՎԷ ՎԵՃՏԱՆԻ ԶԷՎԳԼԵՐ

Էկէր էֆքեար վէ թէսավլուրաթըն սուրէթ-
լէրինի , հավվասը զահրէսինին հիչ միւտախէլէսի
օլմագսըզըն , քիւլլիյէն հավվասը պաթընիյէսին-
տէն ալան պիր մէվճուտ՝ տիկէր պիր քիւրէտէն
քիւրէմիզէ նազիլ , վէ թապիաթը պէշէրիյէնին
ուսուլ ու ահվալընը թէտգիգ ու միւթալաս էտէ-
ճէք օլսա , զաննըմճա , գուվլէ ի զաիգա վէ գուվ-
վէ ի սամիէտէն , եանի թատ ալմաղա վէ իշիթմէ-
յէ մախսուս հասսէլէրտէն միւնպաիս գէվզ ու թէ-
լէզզիւզլէրին գըյմէթ ու իթիպարընա տաիր ա-
տէմլէր արասընտա ճարի օլան մուխթէլիֆ ֆիքր
ու զէհապլարտան զիյատէ քէնտիսինէ խիլաֆը
գաիտէ եախօտ հիչ անլաչըլմազ կիպի կէօրիւնէն
փէք ազ շէյլէրէ թէսատիւֆ էտէր իտի :

Պիրինճի հասսէ վէ գուվլէթ պիր թագըմ եէ-
յէճէքլէրին տիմաղ իւզէրինտէ իճրա ի թէսիր էթ-
մէլէրինտէն հասըլ օլան զէվզ ու լէզզէթի , իքին-
ճի հասսէ իսէ , մուսիգի տհէնկ վէ նաղմէլէրին
զէվզ ու ճազիպէսինի հավի տիր : Իչպու զէվզ ու

թելեղզիւզ նէվլերինն հէր պիրի թապի ի օլտըզը կիպի, հէր պիրի թալիմ ու միւմարէսէ իլէ զա-
յէթլէ թէրֆի վէ թէզեիտ տախի օլունա պիլիր :
Հէր իքի նէվտէ տախի հիսս օլունան զէվզ ու լէզ-
զէթ՝ չէտիտ օլա պիլիր իսէ տէ, փէք չափուզ կէ-
չէր, վէ անլէրին հէր իքի նէվլիտէն տախի հէր
հալտէ ֆէնա նէթիճէլէր հասըլ օլմազ, Պու ճիւմլէ
իլէ պէրապէր անլէր պիրպիրլէրինէ պունճա նօգ-
թալարտա պէնդէր օլմալարընա բաղմէն, ամէլի
ալէմէ տէճտախլիւմիւզտէ, իշպու իքի նէվ՝ զէվզ
ու թէլէզղիւզլին արասընտաքի ֆարզը էօլլէ պիր
բատտէտէ պուլուրըլ քի, անլէրի եէքաիկէրի իլէ
մուգայէսէ չըզըմազըլըմըլ պիլէ՝ պիւսպիւթիւն
կիւլիւնճ օլուր, Իմաի անլէր արասընտաքի պու
ֆարզ նէտէն իպարէթ տիր, Հիչ չիւպճէ հօգ քի
պու ֆարզ անէնի վէ նազմաթը մուսիգիյէտէն
հիսս օլունան զէվզ ու լէզզէթին տահա չէտիտ
օլմասընտան իպարէթ տէյիլ տիր, զիրա պիր չօգ
սըրալարտա պու ֆարիգիյէթ պուլունմազ, Ճիւմլէմիզ
տախի պու զէվզ ու թէլէզղիւզլէրի պիրպիրլէրի
իլէ մուգայէսէ էթաիյիմիզտէ, անլէրտէ չիտտէթ,
միւտտէթ ի տէվամ եախօտ նէթիճէլէր նօգթա ի
նազարարընտան պիւսպիւթիւն ֆարզը օլան պիր
ունսուր մէվճուտ օլտըզընը անլարըլ, Պիզ պու
զէվզլէրին պիրինտէն տօլայը թապէն ազ չօգ ու-
թանտըզըմըլ հալտէ, տիկէրինտէն տօլայը զայէթ-
լէ իֆթիխար էտէրիզ, էզվազը տիմազիյէնն զա-

յէթ քէսքին պիր հասսէսի իւզէրինէ պազը տէ-
րէճէ խօր նազար իլէ պազըլըր, էզճիւմլէ պիր ա-
տէմ եյէճէյէ մէրազըլ օլմասընտան տօլայը սայքի
ասլա էօյիւնմէտիյի հալտէ, ֆէնն ի մուսիգիյէ զա-
յէթ մէրազըլ վէ միւլթազ օլտըզընը պէյանտան
հիչ չէքինմէզ, Պիրինճի զէվզ անը քէնտինն վէ
րէֆիգլէրինն նազարընտա ալչալթտըլ հալտէ,
իքինճիսի եիւքսէլտիր :

Քէզալիք չէն թապիաթլը վէ թէնզիպ ու
թէրպիյէ օլունմըլ իսէ տէ, փէք օ գատար միւլչ-
քիւլիէսէնտ օլմայան զէվզ սահիպի օլան պիր քիւմ-
սէ՝ մահիրանէ պիր ֆաճիա օյունը իլէ մահիրանէ
պիր գօմէտեա օյունը օյնանտըլը սըրատա, քէնտի-
նին թէէսսիւրաթընը, հէյէճան վէ խալէճանընը,
վէ էթրաֆընտա պուլունան քիմսէլէրին սիմա ու
իմալարընը նազարը տիգգաթա ալաճազ օլուր ի-
սէ, փէք ինթիմալ քի քէնտինն գօմէտեա
ալտըլը զէվզ ու լէզզէթին ֆաճիատան ալմըլ օլ-
տըլը զէվզ ու լէզզէթտէն հէմ չէտիտ հէմ տէ
տահա խալիս օլտըլը գարարընա կէլիր : Օ գօմէտ-
եա օյունընըն իճրասը էսնասընտա եօրղունըլզ հիսս
էթմէզ վէ ֆաճիա թէսիրի զէվզ ու լէզզէթինն
այրըլմազ արգատալը օլան էլէմի չէքմէզ, գօմէտ-
եատան զայէթլէ հազզ էտէր վէ քէնտի րէֆիգլէ-
րինն չէտիտ նիւմայիլէրինտէ տախի այնի հիսսի-
յաթ վէ թէէսսիւրաթը, եանի անլէրին տախի քէն-
տիսի կիպի անտէն մահզուզ վէ միւթէսսիր օլմուլ

Իտիքներնի միւշահետէ էյլէր : Պու ճիւմէ իլէ պէ-
րապէր , ֆաճիատան ալտըղը զէվզին գօմէտեա-
տան հիսս էթտիյի զէվզտէն տահա ալի պիր զէվզ
օլտըղընը տէրհալ թէսլիմ ու իթիրաֆ էտէր : Պա-
զէն օ անլէրին իքիսինտէն պիրինի ինթիրապ էթ-
մէք խոսուսընտա միւթէրէտտիտ հալտէ պուու-
նուր : Մահազ զէվզ ու էյլէնճէ սէվտասը՝ անը
գօմէտեայը ինթիրապա սէվզ էյլէտիյի հալտէ ,
տահա ալի նէվտէն պիր տուղուսը անը ֆաճիայը
ինթիրապա մէյեալ գըլար :

Ստիր տաիրէլէրտէ տախի պունա միւմասիլ
պիր ֆարգ կէօրիւլէ պիլիր : Էրքէք վէ գատըն
ալագասը միւսթէմնա օլարագ , փէք ինթիմալ տըր
քի , ատէմէր էքսէրիա կիւլիւնճ վէ թուհաֆ
մատտէլէրտէն հիւսն ու ճէմալ ֆէզալի ու քէմա-
լաթընտան զիյատէ մահզուզ վէ միւթէլէզզիզ օ-
լուրլար : Կիւզէլլիքտէն ալընան զէվզ ու լէզզէթ՝
մահիլէթճէ շէտիտ օլմայրպ , էքսէր սըրալարտա
ղարիպ պիր հիւզն ու մէլալ իլէ գարըլըգ օլուր :
Կիւզէլ պիր մէնզարէտէն զայէթլէ հարաքէթէ
կէլմիշ օլան պիր ատէմին հիսսիյաթը՝ նատիրէն
ֆէվզ էլ ատէ շէվզի նէշաթլը օլուր : Անըն լէվ-
հա ի ֆիքրի իւզէրինէ գասալթէնկիզ պիր կէօկէ
տիւշէր : Կէօլլէրի կէօզ հաշըլարը իլէ տօլար :
Միւպհէմ վէ գանմամը պիր արգու վէ հասրէթ
անըն ճանընը իսթիլա էտէր : Վէլաքին պու նէվ
զէվզ ու մահզուզիյէթին պէօյլէ մահզունանէ վէ

մազմուսանէ օլմասը իլէ պէրապէր , փէք ազ քիմ-
սէլէր՝ անըն նէվճէ մասիսարա օլունլարընտան հիսս
օլունան զէվզ ու լէզզէթտէն տահա ալի օլտըղընը
թէսլիմ ու իթիրաֆ խուսուսընտա թէրէտտիւտ է-
տէրլէր :

Էկէր զէվզ ու սէֆալէր՝ թագիպ օլունաճագ
եէկեանէ զայէլէր օլուպ տա , մէզիյէթ վէ ֆա-
զիլէթլէր անճագ վէրտիքլէրի զէվզ ու լէզզէթին
միգտարը իլէ էօլլիւմիւշ օլսա իտի , քէնտի միւ-
րատընա էն ճիւզ ի զահմէթ վէ մէսարիֆ իլէ նալլ
օլան քիմսէնին էն ագիլ զաթ տէյիւ ատտ ու ի-
թիպար օլունմասը լազըմ կէլէճէյի կիւն կիւպի ա-
շիքեար տըր : Պու ճիւմէ իլէ պէրապէր , մէտէնի-
յէթին պիւթիւն մէսէք ու թէրագգըսը՝ պունըն
աքսինի իսպաթ էտիյօր : Պիր չօճուգ՝ էն սատէ
մատտէլէրտէն էն շէտիտ վէ էն խալիս սուրէթտէ
մահզուզ վէ միւթէլէզզիզ օլուր : Սատէ պիր չի-
չէք , պիր գուզլա , գապա պիր օլուն , էն սատէ
պիր հիքեայէ անը մէսթ ու հայրան էթմէյէ քեա-
ֆի տիր : Թալիմսիզ պիր քէօյլիւ էն միւպալաղա-
լը հիքեայէտէն վէ էն գապա զէրաֆէթտէն զա-
յէթլէ մէմնուն վէ մահզուզ օլուր : Թալիմ ու թէր-
պիյէնին թէզայիւտի՝ սայքի տաիմա ինսանտա պիր
միւշքիլիփէսէնալիք , եանի պիր շէյ պէյէնմէմէզլիք
հիսսի հասըլ էտէր , քի պու հալ զէվզ ու էյլէն-
ճէլէրիմիլին տահա ալի վէ զարիֆ օլմասընը գա-
րուրի գըլար : Զէվզ ու էյլէնճէլէր խուսուսընտա

քէնտինին չօճուզըդ թապիւթընը մուհաֆազա էթ-
միշ օլան ատէմէ պիւզ պիր նէվ խօր նազար իլէ
պագարըզ ։ Պիր թագըմ էյլէնճէլէրտէն մահզուզ վէ
միւթէլէզզիւզ օլմագըղըմըզ պիլէ՝ պիւզտէ պիր նէվ
խէճալէթ հիսսի հառըլ էտէր , զիրա անլէրին պի-
զիմ թապիւթըմըզըն իւլուվլիյէթ վէ վագարը իլէ
հէմահէնկ օլմատըզլարընը հիսս էտէրիւզ ։

Միւթէմէտտին պիր ատէմին իւսթիւնլիւլիւ՝ ա-
նըն տահա ալի բիւթպէ վէ տէրէճէտէն պիր զաթ օլ-
մասընտան նէլէթ էթմէքտէ տիր , զիրա օ քէնտի
հայաթընըն զայէսինէ տահա եազըն վարմըլ
վէ քէնտինին իսթիտատ վէ գապիլիյէթլէրինին
տահա չօգ միգտարընը իսթիմալ էթմիշ տիր ։ Պու-
տա հատա ը զաթինտէ պիր զայէ տիր ։ Հաթթա
իհթիմալտէն փէք պաիտ օլմատըղը իւզըն , զայր ի
նաթըզ հայվանլար՝ ինսանտան , նիմ վահչի քիմսէ-
լէր՝ միւթէմէտտին ատէմլէրտէն տահա մէսուտ
օլսալար պիլէ , եինէ տէ պիր ատէմ օլմագ՝ զայր ի
նաթըզ պիր հայվան օլմագտան , մէտէնիյէթին չէ-
տիտ միւճատէլէլէրի արասընտա տօղմագ՝ հէր կէօնէ
թէլէպպիւսաթ վէ մէարիֆ ասարընտան պի պէհրէ
վէ մահրոււմ հալտէ պուլուճան պիր միլլէթ իչինտէ
տօղմագտան պին գաթ էվլա տըր ։ Հաթթա մէն-
ֆաաթփէրէսթ ֆէյլէսօֆլարըն մէտ՝ ու սէնա-
տան տօյմատըզլարը մէտէնիյէթ ի մատաիյէտէ պի-
լէ , սատէճէ զէվզ ու սէֆա ֆէլսէֆէսինին իզահ
ու պէյան էտէմէտիյի պիր ունսուր մէվճուտ տըր ։

Քէզալիք նէվ ի պէշէրին էզվագը ֆիքրիյէյի
էզվագը հիսսիյէյէ պու տէրէճէ միւրէճճահ սայմա-
սընըն էսպապ ը մուճիպէսինի արայաճագ օլուր ի-
սէք , զանըմճա զէվզէրին՝ հէփ զըյմէթինին մու-
ճիպ օլտըզլարը մէսէրրէթ վէ մահզուզիյէթին միգ-
տարը իլէ միւթէնասիպ օլտըղը իտաիասընը թէ-
եիտ վէ թաստիգ էտէր միւնասիպ եախօտ զանա-
աթպախշ հիչ պիր ճէվապ պուլամայըզ ։ Փէք
հազըլը օլարագ էզվագ ը ֆիքրիյէնին տահա միւ-
թէնէվլի վէ տահա սիւրէքլի օլտըղը իտաիա օ-
լուճմըլ իսէ տէ , տիկէր թարաֆտան անլէր տահա
զիյատէ պէզլ ի զայրէթ էտիլէրէք էլէ կէլիլիլիլէր ,
վէ տահա տար պիր տաիլէյէ միւնհասըր տըրլար ։
Պաշլըճա զէվզ ու մահզուզիյէթլէրինի սահրա օյուճ
վէ էյլէնճէլէրինտէ եախօտ սաիլ էզվագ ը հիսսի-
յէտէ պուլանլար իլէ , քէնտիլէրին զէվզ ու
մէսէրրէթլէրինի էն ալի ազլի մէնպալարտա պու-
լանլարը պիրի պիրլէրի իլէ մուգայէսէ էտէն հիչ
պիր քիմսէ՝ — զէվզ ու էյլէնճէլէրին չօգճա հայ-
վանի վէ հիսսի օլտըղը չօճուզըզ տէվրինի , էզ-
վագ ը ֆիքրիյէնին հիւքմֆէրմա օլմաղա պաշլամըլ
օլտըղը իլք բիւճուլիյէթ տէվրի իլէ մուգայէսէ
էթմիշ օլան հիչ պիր ատէմ՝ տիւնեանըն իշպու ի-
քի նէվ՝ զէվզ արասընա գօտուղը պէօյիւք ֆարգ
իչիւն մէսուտիյէթին մուխթէլիֆ տէրէճէլէրինտէ
պիր կէօնա ճէվազ պուլամագ ։ Թէրսիմ ու թարիֆ
իչիւն քեաթիլ մէսուտիյէթին պիր նիւմուճէ ի քէ-

մալընը արաշտըրան հիշ պիր րէսսամ եախօտ հի-
քեայէնիւվիս՝ օլ հիւմունէյի միւթէպահհիր պիր ա-
լիմին իւզէրինտէ արամազ : Վիւճուտին քեաֆֆէ ի
անվալ ք զինհիյէ իլէ օլան միւնասէպաթընա տաիր
շիւպհէլի մէսէլէլէրէ կիրիշիլմէքսիզին , իտաիա օ-
լունապիլիր քի , անվալ ք վիւճուտիյէ՝ ալէլ ումում
զէվզ սւ նէշաթըմըզ իւզէրինտէ անվալ ք ֆիքրիյէ-
տէն զիյատէ թէսիր ու նուֆուզը հաիզ տիր : Ա-
տէմէլէրին գըսմը ազամընըն մէսուտիյէթի՝ չօգ
տէֆա ճիսմանի զէվզ ու էլլէնճէլէրին հուսուլէ
կէթիրտիքլէրի անվալ ք վիւճուտիյէտէն նէշէթ է-
տէն սըհէթ ու աֆիյէթտէն վէ միզաճ ու մէշ-
րէպտէն հէր հանկի էսպապ ք ֆիքրիյէ վէ ախլա-
գիյէտէն օլաըզընտան գաթ գաթ զիյատէ միւթէ-
էսսիր օլուրլար , վէ վիւճուտճէ շէտիտ էլէմ ու
իզթիրապլար՝ հէր հանկի պիր իզթիրապ ք զինհիւտէն
զիյատէ թապիւթըմըզըն հէփ գուվլէթ ու իզթի-
տարլարընը մուաթթալ գըլարլար : Փէք ինթիմալ
տըր քի իլք միւպթիլ ի հիսս իւաճըն Ամէրիգալը
մուճիտի՝ նէվ ի պէշէրին հագիգի րահաթ վէ սաա-
տէթի իշիւն , Սոկրատտան Միլէ գատար զուհուր
էթմիշ օլան ախլագ ֆէյլէսօֆլարընըն քեաֆֆէսին-
տէն զիյատէ իշ կէօրմիւշ տիր : Էսպապ ք ախլա-
գիյէ՝ ատէմէլէրէ սապր ու սէպաթ վէ հիսս օլու-
նան էլէմ ու իզթիրապլարա թէհամմիւլ էթմէք
էօյրէտէպիլիր , եախօտ հաթթա էլէմ ու իզթիրապը
թախֆիֆ պիլէ էտէ պիլիր իսէ տէ , էսպապ ք

ճիսմանիյէտէն նէշէթ էտէն էօլէ մէշրէպ ու մի-
զաճլար վար տըր քի , էքսէր էլէմ ու իզթիրապլար՝
անլէրին իւզէրինտէն սայքի հիսս օլունամագըզըն
կէշէրլէր : Բիւպայէթէ նազարէն , մէշահիր ի գուտէ-
մատան պիրինէ « Ֆէլսէֆէնին ֆաիտէսի նէ՞ տիր : »
տէյիւ սօրըլաըգտա « Ատէմէլէրէ նէ վէճ՛լէ էօլէ-
ճէքլէրինի էօյրէտիր » տէմիշ , վէ ալա պիր էօ-
լիւմ իլէ քէնաինին պու սէօզլէրինի իսպաթ էյլէ-
միշ տիր : Լաքին փէք ճիւզի շէյ հիսս էտիպ անլա-
յան իտաքսըզ վէ հայվանի քիմսէլէրին տախի էօ-
լիւմիւ ֆէյլէսօֆլարըն սայքի րէգապէթ էտէմէյէճէք-
լէրի պիր իթմինան վէ ասայիշ իլէ իսթիգպալ էտէ
պիլէճէքլէրի՝ պինլէրճէ մուհարէպէ մէյտանլարըն-
տա , պինլէրճէ տար ազաճլարը իւզէրինտէ , Հին-
տիսթան վէ Չինմաշինին զայէթ վասի մէմալիքինտէ
փէք ալա սուրէթտէ իսպաթ օլունմըշ տըր : Ասըլ
հագիգաթ շու տըր քի , թապիւթըմըզըն ազլի գըսմը՝
էն զիյատէ մէսուտիյէթիմիզէ մէտար օլմասը սէ-
պէպիլլէ , ճիսմանի գըսմընա ֆաիգ ատա էտիլմէք-
տէ տիր : Անըն ֆաիգիյէթի ֆարզը պիր նէվտէն
օլուպ , անլէրին արասընտաքի ֆարգ թապիրի
ասէ՛լէ իւլեա վէ սիւֆլա սըֆէթլէրիլլէ թէվ-
սիֆ ու պէյան օլունա պիլիր :

Քէզալլէք պիր թագըմ զէվզ ու մանզուզիլէթ-
լէր տէ վար տըր քի , հիսսիյաթը ախլագիյէմիզին
իզնա օլունամասընտան նէշէթ էտէրլէր : Վագաա ֆէյ-
լէյին « Պէնիմ իթիգատըմճա , զէվզ ու մանզուզի-

յեթլէր պիրպիրլէրինտէն տէվամ վէ շիտտէթտէն պաշգա պիր շէյտէ թէխալլիւֆ էթմէզլէր , » հօլլու սէօզիւնէ լաղմէն , նէվի պէշէրին պէօյիւք էքսէրիյէթինճէ՝ ինթիմալ քի հէր նէվ ու միգտարտա լէզաիզ էքլինտէն հիսս օլունան զէվզ ու մահզուզիյէթին հիշ պիր միգտարը՝ մահզուզիյէթէ մուաաիլ օլամազ . պու իսէ , էյիլքտէն ալընան զէվզ ու ալիճէնսպանէ պիր ամէլտէն — պիր էյիլիքտէն հիսս օլունան զէվզ ու լէզզէթին ֆէվզ էլ ատէ շէտիտ օլմասընտան տէյիլ , անճագ անըն տահա եիւքսէք պիր տէրէճէյէ մէնսուպիյէթինտէն նէշէթ էթմէքտէ տիր :

Բուսիքիէր նամ Յրանսըզ մուհարրիր պու պապտէ շէօյլէճէ իտարէ ի լիսան էտիօր . « Պախթիյար օլմագ իշիւն նէ՝ չօգ էսպապ ու վէսաթիթ մալիք պուլունույօրըզ . էզվագը հիսսիյէ , էզվագը ֆիքրիյէ , էզվագը վիճտանիյէ , իշթէ ճէնապը Հագգ՝ հիւն ի իսթիմալինի պիլմէք շարթըլէ , ինսանլարա պու էսպապը սաատէթի իհսան պուլուրմըլ արը : Պունլարտան պիր թագըմը եալընըզ ճիսմէ թէալլիւզ , պիր թագըմը իսէ վիճտանըն տէրինլէրինտէն թուլու էլլէր քի , շու իքի գըմը մուգայէսէտէ ֆէվզ էլ ատէ միւթէպասսիրանէ տափրանմալը արը : Հիսսի զէվզլէր սէրի իւզ զէվալ վէ տաիմա միւնդալիպ ի ֆէնա օլմագա մէյեալ պուլունսըզընտան , փէք չափուք կէշէր . կէշտիքտէն սօնրա տաիի սըրֆ պիր պօշըգտան պաշգա պիր շէյ պրագմաղ :

« Էզվագը ֆիքրիյէ իսէ հէր զէման եէնի պիր թէպէսսիւմէ ճագիպէֆիշան օլուր քի , պէյն՝ պու ճագիպէտէն միւթէհասսիս օլմագ իշիւն տաիմա թագէ տիր : Զէման օլ իւլուվլի թէլէզզիւզէրի մահվ ու թախֆիֆ էտէմէզ . պիլաքս կիւն կէշտիքճէ , լէշլագլարընա լէշլագը տիկէր գաթըլըր : Փիւթալորաս՝ հալա նամընր թաշըյան պիր տափա ի նագարիյէյի քէշֆէ մուվաֆֆագ օլտըզընտան տուլայը , էսաթիրէ , քէմալը շիւք ու միննէթտարի իլէ , եիւզլէրճէ գուրպան թագաիմ էթմիշ , Քէփիլըր պուլտըզը գափանիյն ի ալիյէյի էն պալա տարաթ ու ինթիշա՝ իլէ պիլէ միւպատէլէյէ թէնէզզիւլ էթմէմիշ տէյիլ մի տիր : Աճէպա պունլարտան տահա ալի զէվզ ու պախթիյարի պուլունսապիլի՞ մի :

« Էվլէթ , տահա պէօյիւք զէվզլէր տէ վար : Քէշֆի հագիգաթըն պախշ ու իհսաս էթտիյի նէշէ ի վիճտանի՝ նէ գատար փարլագ օլուր իսէ օլսուն , սինն ու շէօհրէթտէն տօյունճայա գատար քեամ ալմըլ , ճագիպէ գանուենըն պուլուպ չրգարմըլ , վէ թահլիլ ի գիյայա մուվաֆֆագ օլմուշ օլան « գօճա » Նիւթընըն էյամը մաղիյէսինէ պագտըլը էսնատէ « Պօշ շէյլէր » տէմիշ օլմասը ինթիմայտէն պաիտ տէյիլ տիր : Հալ պու քի պիր էյիլիյին խաթըրէսի մէզարա գատար իմթիտատ էտէր . օ պիլի հիշ պիր զէման թէրք էթմէզ , վէ իսթիյարլըզընըն էն հիւզնէնկիզ կիւնլէրինի

զիյա ի սէփապախչասըլէ ըռւշէն գըլար : Իւլուվլի սաատէթի եալընըզ հիսսիյաթտա զանն , վէ պու- նա հասը քէփքեար էտէնլէր՝ նէ՝ պօշ զէհապտա , նէ՝ զարիպ նանքէօրլիւքտէ պուլունմըշ օլուրլար : Պախթիյարըզ նէ՞ տիր , պիլմէյօրլարսա , զէվզ նէ օլտըղընը անլայապիլիլէր եա՝ :

Տիկէր պիր զաթ պու փարչայա աաիր պէյա- նը միւթալաա էթտիյի սըրաոա շէօյլէ տէյօր . « Սէփալէրէ պիւրիւնմիւշ պիր մահիթապ կէճէսին- տէ սալգըփլար իլէ հէմաղուշ օլմուշ պիր փէնճէրէ- տէ աոտէմին քէնտի սէվկիւլիւսիլլէ օթուրըպ , թա- պիաթըն հիւսն ու լէթաֆէթինի սէյր ու թէմաշա էթմէսի՝ տօղրուսը պէօյիւք պիր զէվզ տիր : Յա- գաթ օ վիւճուտը զարիֆ միւնգալիպ ի թիւրապ օլտըղը , սաչլար աղարտըղը , եիւզ՝ սէնէլէրին թաղեիգիլլէ գաթմէրլէշտիլի զէման , պու կիւզէլ կէճէնին խաթրիէսի « Էֆսուս » խիթապընտան պաշ- գա պիր շէյլէ խթիգալլ օլունամազ :

« Հալ պու քի սէմա տէնշէթլէր սաչտըղը , եանկըն գօրգունճ ալէվլէրի իլէ էթրաֆը գըզարթ- տըղը , զէհիրնաք պիր ըիւզկեար՝ գարլարը եէրտէն եէրէ չարփտըղը պիր կէճէտէ , պիր ուշրուսմ քէ- նարընտա աթընտան էնէրէք , կիրտապա տօղրու ուզանմըշ պիր աղաճ տալընա թութունա թութու- նա , հայաթընը հէր տաղիգէ պին թէհլիքէնին գունճաղընա թէսլիմ էտէ էտէ , տէրինտէն կէլէն պիր էնին ի թըֆըլանէյէ գավուշմաղա չալըշմազ՝

տօղրուսը փէք գօրգունճ պիր լէվնա տըր : Յա- գաթ պու լէվնա՝ կէնճլիյին նուրանի նէշէլէրի , ճալիպ սէփալէրի զաիպ օլտըղը , էօլիւմիւն գուլ- մէթի սօն կիւնլէրի հիւզնէնկիզ պիր գարանլըղա պիւրիւսիլիւ , տիւնեէվի զէվզէր իւմիտի շէմա ի զարիպ կիպի զաիպ օլուպ կիթտիլի զէմանլէր , ըռւն իշինտէ մահիթապլար իպտա էտէր , սէփա իլէ , պախթիյարի իլէ թէմաշա օլունուր : Իշթէ պու իքի զէվգտէն պիրինճիսի զէվգ ի հիսսի , ի- քինճիսի զէվգ ի վիճտանի տիր :

« Յագաթ Բումիքիէր եալընըզ պու իքի զէվ- գի մուգայէսէ իլէ իքթիֆա էթմէմիշ տիր . էն պէօյիւք իգթիտարը զէվգ ի ֆիքրի իլէ զէվգ ի վիճտանինին մուգայէսէսինտէ կէօսթէրմիշ տիր , քի , պու՝ հագիգաթէն փէք պէօյիւք տիգգաթլէ թէմաշա օլունամաղա սէգա տըր : Պրիյա Սավարէն պիր էսէրինտէ տէյօր քի , « Եէնի պիր թաամ պուլմազ՝ ճէմիլլէթի պէշէրիլլէ իշիւն պիր սէյեա- րէ քէշի էթմէքտէն տահա նաֆի տիր : » Ֆիլ հա- գիգա թաամ պուլմագտան մագսէտ՝ սըհէթճէ էմ- սալինէ ֆաիգ պիր թաամ քէշիֆի օլտըղը հալտէ , Պրիա Սավարէնին պու սէօղիւնիւ թաստիգտէն պաշգա պիր շէյ տէնիլէմէզ , Յագաթ Բումիքիէր պու խուսուստա տահա ալիճէնապանէ իտարէ ի ֆիքր էթմիշ տիր : Օ զըմնէն տէմէք իսթէմիշ տիր քի , վիճտանէն պիր գալպ իհեա էթմէք՝ գօճա պիր գանունը թապի ի պուլմագտան տահա ալի

տիր : Յիւ վազը Նիւթըն օ զարպը մէսէլ հիւք-
մինտէ օլան հիւմ ու միւլայեմէթի ետրինէ ֆէնա
պիր առէմ օլսա իտի , աճէպա ախըրը էամրիւնտէ
էվլէլճէ էթմիշ օլաճաղը ֆէնալըգլարա գարշը օ
ճիտտի աիւսթուրլար՝ քէնտինի միւթէսէլլի էտէ
պիլիլլէ՞ր մի իտի :

« Յէնն՝ ֆիյուլաթը միւթէնէվլիէսիյլէ ա-
լէմ ի պէշէրիյէթէ նէվպահար սէֆասը պախշ էտէն
շաշաալը պիր կիւնէշ տիր քի , անըն կիւղէլ է-
սէրլէրինտէն միւթէլէգղիզ օլապիլմէք իշիւն , ին-
սան մութլազա բոշէնտիլ օլմալը տըր : Պոււնը
թէմին էտէն շէյ իսէ զէվզ ի վիճտանի տիր : Տիւ-
քիւշա թէգէնիւթը պիր չօգ գալպի գըրըգլարա
մանգար օլաճագ իսէ , էվրօփանըն տէպտէպէլի
պինալարընը , Լօնտրանըն միւթէշէմ միւթսսասա-
թընը , մէտէնիյէթին , ֆէննին միւթէլլէֆ ինշաա-
թընը նէ՞ հափմալը տըր :

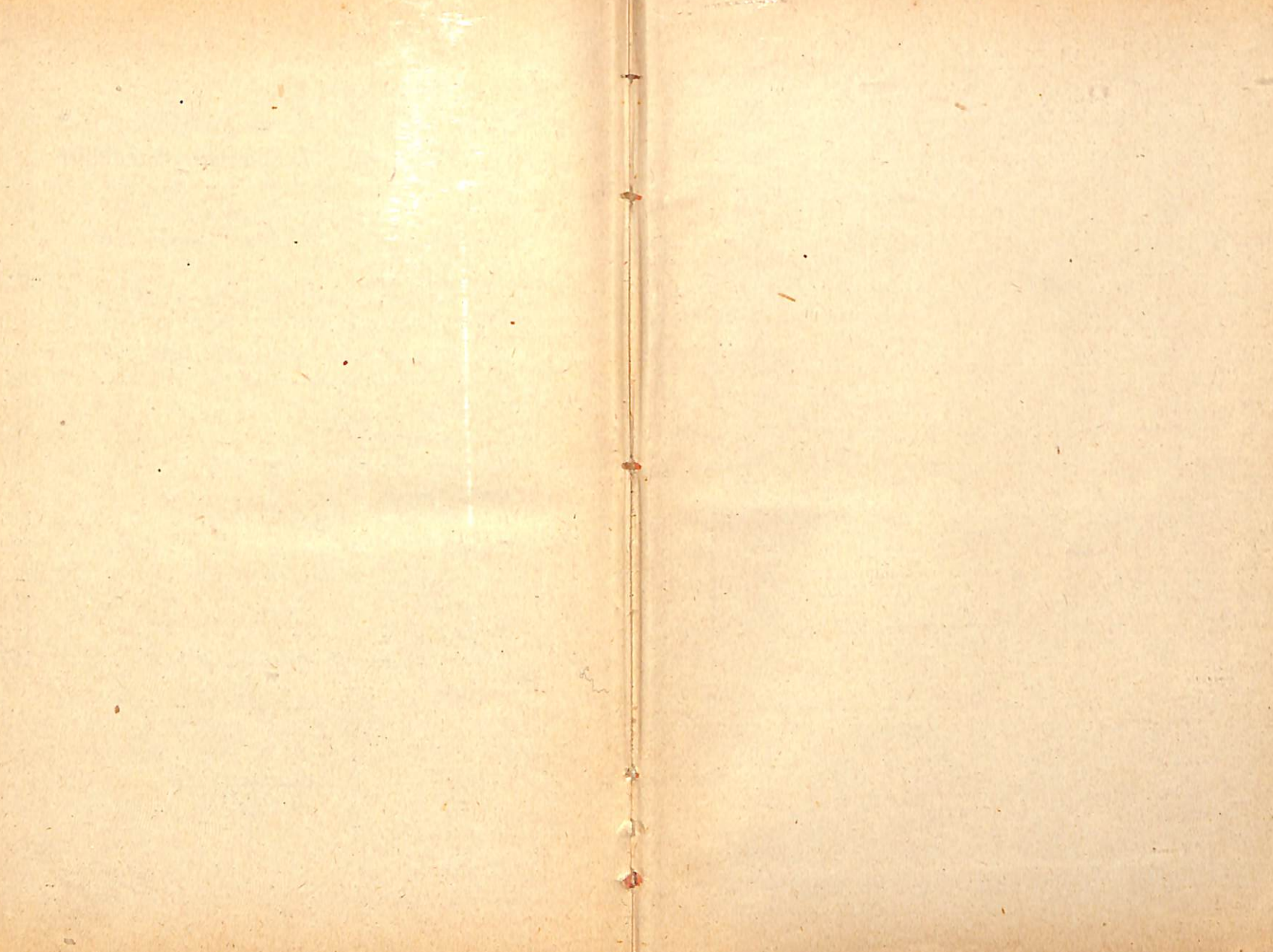

ԶԷՎՃԷՅՆԷ ՀԷՏԻՅԷՆԻՆ ՖԻԶԻԿԱԼ

	ՍԵՀ-
Իզաշը մագոէտ	3
Զէվճէյնին իւք էսասի վազիֆէլէրի	13
Զէվճին խուսուսի վազիֆէլէրի	29
Զէվճէյնին » »	44
Զօճուգ պէօյիւթմէք	62
Այրըլըգ — Այրիպա — Խըզմէթճիլէր	77
Խանէ , աիլէ	94
Իւլֆէթ ու մուաշէրէթ	113
Գատըն վէ պէյթ ի աիլէ	132
Մուհապպէթ ի մատրանէ	139
Կիւղէլլիք	147
Պազա ի բուհ	153
Հիսսի , ֆիքրի վէ վիճտանի զէվլէր	157

1 p

u p

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0835238

3

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0835213

1

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0835235

2

معارف صومیه نظارت جلیله سنک ۲۱ رجب ۳۱۶ و ۲۴ تشرین ثانی
۳۱۴ تاریخ فی و ۵۶۵ نومرو لی رخصت نامه سیله طبع اولغ شد